

๘/๗.๒๕๓
๘ ๕๕๔ ๘
๙.๓

บทบาทการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในจังหวัดร้อยเอ็ด

ปริญฎานิพนธ์

ของ

มานิจ จันโทวี

๒๐ เถ.ย. ๒๕๓๕

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กุมภาพันธ์ ๒๕๒๘

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

177420

คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำตัวนิสิตได้พิจารณาปัญหานี้จนบัดนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

.....
..... ประธาน
..... กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.....
..... ประธาน
..... กรรมการ
..... กรรมการ

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย โดยได้รับความเอาใจใส่
ช่วยเหลือและให้คำแนะนำอย่างดียิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กาญจนา ศรีภาสินธุ์
ประธานกรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุกัญญา ทิยะสุวรรณ
กรรมการที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จิราภรณ์ บุญส่ง กรรมการสอบ
ปากเปล่า และที่ปรึกษาสถิติ ที่กรุณาให้ความคิดเห็น และให้ความช่วยเหลือตลอดจนตรวจ
แก้ไข การทำปริญญานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ
โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณ คร. สวัสดิ์ อุดมโกชน ผู้อำนวยการสำนักงานโครงการพิเศษ
กรมสามัญศึกษา อาจารย์จิตต์โส ณกรุงรัตน์ อาจารย์วัลลีย์ โล่ห์จินดา จากสำนักงาน
โครงการพิเศษ กรมสามัญศึกษา อาจารย์มนัส รัตนคิลก ณ ภูเก็ต จากสำนักงาน
การประถมศึกษาแห่งชาติ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในการตรวจและแก้ไขแบบสอบถาม

ขอขอบพระคุณ อาจารย์พัฒนา สงวนกล่าวจิตต์ อาจารย์รัตนา ศุขปรีดี
ที่ได้ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ในการจัดทำปริญญานิพนธ์ ฉบับนี้

ขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงเรียน ข้าราชการครูโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา
ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีส่วนช่วยในการตอบแบบสอบถามของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้

แด่คุณพ่อก คุณแม่ ผู้ให้ชีวิต และกำลังใจแก่ลูกเสมอมา คุณวัฒนา จันโทรี
ผู้สนับสนุนอยู่เบื้องหลังให้กำลังใจผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา ขอขอบพระคุณ คุณวิฑูรย์ พันแสน
ที่ให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ จนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อย

มานิจ จันโทรี

สารบัญ

บทที่

หน้า

1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	6
	คำนิยามศัพท์เฉพาะ	7
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	เอกสารที่เกี่ยวข้อง	11
	แนวคิดและหลักการพัฒนารุมนชน	15
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ	26
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ	28
	สมมติฐานในการศึกษาค้นคว้า	31
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	32
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	32
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	35
	ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ	35
	วิธีการรวบรวมข้อมูล	35
	การวิเคราะห์ข้อมูล	37
	เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล	37
	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	38

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	41
การวิเคราะห์ข้อมูล	41
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	42
ตอนที่ 1 ศึกษาบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	42
ตอนที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของบุคคล สองฝ่าย	60
ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์น้อย	62
ตอนที่ 4 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกด้าน และในแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียน ที่เคยผ่านการศึกษอบรม กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหาร โรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม	68
ตอนที่ 5 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงาน ร่วมพัฒนาชุมชนและแนวทศในการแก้ไขปัญหาลดอุปสรรค	74
5 สรุปผลการค้นคว้า อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	111
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	111
วิธีดำเนินการวิจัย	112
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล	112
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	113

บทที่	หน้า
อภิปรายผล	118
ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้	132
ข้อเสนอแนะสำหรับทำการวิจัยต่อไป	133
บรรณานุกรม	135
ภาคผนวก	140

- 16 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรมกับ
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม ใน
ทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน 69
- 17 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรมกับ
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม ใน
ทัศนะของครู 70
- 18 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรมกับ
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม ใน
ทัศนะของผู้ปกครองนักเรียน 72
- 19 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน โดยรวมทุกด้านของโรงเรียน
มัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรม กับโรงเรียน
มัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม ในทัศนะของ
ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียน 73
- 20 ความอยะของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่
แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้น
ในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ด้านอาชีพและเพิ่มรายได้
ประชาชน 74
- 21 ข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาลุप्तสรคในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนมัศึกษาก้านอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชนของ
ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน 77

22	การร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนบ้านอนามัย	79
23	ข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาลู่ปรกในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนมัศึกษากันอนามัยของผู้บริหารโรงเรียน ครู และ ผู้ปกครองนักเรียน	81
24	การร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนบ้านเกษตรกรรม	83
25	ข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาลู่ปรกในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนมัศึกษากันเกษตรกรรม ของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน	86
26	การร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนบ้านความสวยงามของชุมชน ...	88
27	ข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาลู่ปรกในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของ โรงเรียนมัศึกษา บ้านความสวยงามของชุมชน ของผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน	91
28	การร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่ แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนบ้านนันทนาการ	93
29	ข้อเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาลู่ปรกในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของ โรงเรียนมัศึกษา บ้านนันทนาการ ของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน	96

ภูมิหลัง

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไทยโดยเฉพาะประชาชนกว่า 80% ที่อาศัยอยู่ในชนบท ยังคงตกอยู่ในสภาพที่เต็มไปด้วยปัญหานานาประการ เช่น ปัญหาความยากจน รายได้ต่ำ ปัญหาเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บ ตลอดจนปัญหาด้านการศึกษา ซึ่งปรากฏว่า ยังมีคนไม่รู้หนังสืออยู่ในขณะนั้นเป็นจำนวนมาก จากสภาพการดังกล่าว ทำให้รัฐบาลในสมัยนั้นได้ เริ่มมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องรีบพัฒนาประเทศ และช่วยเหลือประชาชนให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น จึงได้เริ่มจัดเตรียมแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติขึ้น เป็นครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2502 และหลังจากนั้นมาก็ได้มีการทำแผนดังกล่าวสืบเนื่องต่อมาอีกเป็นระยะ ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ และยกระดับการครองชีพของประชาชนให้ดีขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง การปกครอง (บุญศรี แก้วคำดี และมนตรี ขอรักษ์ 2526 : 16)

การพัฒนาชุมชนเป็นการเสริมสร้างรากฐานความเจริญมั่นคงให้แก่ประเทศชาติ เป็นการเตรียมพื้นฐานอันสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ผลของการพัฒนาชุมชนจะช่วยให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่ชุมชนในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะทางด้านเศรษฐกิจ และสังคม ทั้งนี้ เพราะการพัฒนาชุมชนนั้นยอมทำให้ประชาชนได้รับความรู้ในเทคนิคและวิธีการผลิตที่ได้ผลดีขึ้น สามารถประกอบอาชีพ ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น รวมทั้งความเจริญก้าวหน้าในด้านสุขภาพอนามัย และความเป็นอยู่ก็ย่อมจะดีขึ้น ในขณะที่เกี่ยวกับประชาชนก็จะริเริ่มใช้ความรู้ความสามารถของตนในการพิจารณาและดำเนินการแก้ปัญหาของตนเองในเรื่องต่าง ๆ ได้มากยิ่งขึ้นอีกด้วย

เนื่องจากรัฐบาลได้มีนโยบายที่จะพัฒนาชนบทยากจนให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นดังกล่าวจึงได้มอบหมายให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีลักษณะภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนอยู่แล้วให้รับผิดชอบดำเนินงานในส่วนที่ตนเกี่ยวข้อง

เป็นต้นว่า กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ให้รับหน้าที่ในการส่งเสริมความรู้ด้านการเกษตร และสนับสนุนด้านสหกรณ์ ให้กระทรวงสาธารณสุขจัดหน่วยงานที่ทำหน้าที่แก้ปัญหาการขาดแคลน น้ำสะอาด ให้ความรู้เกี่ยวกับสุขภาพพลานามัย ให้การป้องกันและบำบัดรักษาโรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ กระทรวงมหาดไทยให้จัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการพัฒนาชุมชนโดยตรง โดยจัดกิจกรรมและบริการ ชุมชนด้วยวิธีการต่าง ๆ ส่วนกระทรวงศึกษาธิการนั้นให้ดำเนินการพัฒนาชุมชนในด้านการศึกษา หลังจากนั้นเป็นต้นมา ทุกกระทรวงต่างก็ได้ดำเนินการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมาโดยตลอดความ ลำดับ สำหรับกระทรวงศึกษาธิการนั้นได้ดำเนินการพัฒนาชุมชนด้านการศึกษาคือมาเป็นระยะ ๆ โดยในระยะแรก ๆ มิได้มีการจัดทำโครงการพัฒนาชุมชนขึ้นเป็นกิจลักษณะแต่อย่างใด จนกระทั่งปี พ.ศ. 2522 กรมสามัญศึกษาจึงมอบให้หน่วยศึกษานิเทศก์ดำเนินการทดลองรูปแบบการจัดโรงเรียน ชุมชนขึ้น โดยมีหลักการว่า ให้โรงเรียนและชุมชนได้มีส่วนช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการกิจการของ โรงเรียนและชุมชน โครงการดังกล่าวนี้คือ โครงการส่งเสริมสมรรถภาพการเรียนรู้แบบผสมผสาน ระหว่างการศึกษาในโรงเรียนกับการศึกษานอกโรงเรียน ซึ่งมีผลที่ปรากฏชัดว่า โรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถที่จะร่วมในการพัฒนาชนบทได้เป็นอย่างดี และลักษณะการดำเนินงานพัฒนาชนบทที่โรงเรียน จัดทำนั้นก็ได้เป็นการเข้าช้อนกับงานที่หน่วยงานอื่นดำเนินการอยู่ แต่กลับเป็นการช่วยส่งเสริมและ ประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ในชุมชนได้เป็นอย่างดี

จากผลการดำเนินงานดังกล่าว ทำให้กระทรวงศึกษาธิการมีความมั่นใจในแนวความคิดที่ จะให้โรงเรียนมัธยมศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาชนบท ด้วยเหตุผลที่ว่าโรงเรียนมีบุคลากรที่มี ความรู้ความสามารถ เป็นที่นับถือของบุคคลในชุมชนอยู่แล้ว และเป็นสถาบันที่คงถาวรอยู่ในชุมชน หากส่งเสริมให้โรงเรียนกับชุมชนได้มีความใกล้ชิดมากขึ้น และให้มีความพร้อมในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ตลอดจนความรู้ของบุคลากรในการทำงานกับชุมชนแล้ว โรงเรียนก็จะสามารถใช้ ทรัพยากรของโรงเรียนให้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาความรู้ ความคิด และความสามารถของบุคคล ในชุมชน หรือร่วมมือประสานงานกับหน่วยงานอื่น เป็นการช่วยเหลือพัฒนาชุมชนได้มากขึ้น ด้วยเหตุนี้ กระทรวงศึกษาธิการจึงเสนอโครงการต่อรัฐบาลเพื่อขอความช่วยเหลือจากธนาคารโลกประเภท เงินยืม สำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาให้มีความพร้อมที่จะดำเนินบทบาทพัฒนาชุมชน ให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้

จากนโยบายดังกล่าว กรมสามัญศึกษาจึงได้วางแผนปฏิบัติการในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ว่า ให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทุกโรงเรียนมีบทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชน ช่วยเหลือบริการให้ชุมชนได้ประโยชน์จากโรงเรียน และในขณะเดียวกันก็ให้โรงเรียนพยายามสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อชุมชนจะได้เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือพัฒนาโรงเรียนด้วย (กรมสามัญศึกษา กองการมัธยมศึกษา ม.ป.ป. : 1) ดังนั้นโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีบทบาทที่จะต้องร่วมพัฒนาชุมชนและดึงชุมชนเข้ามาร่วมในการพัฒนาโรงเรียนอีกด้วย เพื่อสนองนโยบายทางการศึกษาที่รัฐได้กำหนดเป็นแนวปฏิบัติไว้แล้ว

โรงเรียนมัธยมศึกษาในปัจจุบันมีพัฒนาว่าโรงเรียนมีแนวโน้มว่าจะขยายเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไปสู่ตำบลหรือชนบทในทั่วทุกภาคของประเทศไทย ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนมีความสนใจและมีการส่งบุตรหลานของตนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษามากขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นได้จากสถิติทางการศึกษาในปี พ.ศ. 2524 นักเรียนที่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาเข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 45 ปี พ.ศ. 2525 ร้อยละ 43 ปี พ.ศ. 2526 ร้อยละ 42 และปี พ.ศ. 2527 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการคนปัจจุบันได้มีนโยบายที่จะพยายามเร่งรัดให้นักเรียนที่จบประถมศึกษาปีที่ 6 ได้เข้าเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาให้ได้ถึงร้อยละ 50

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีเนื้อที่ 1 ใน 3 ของพื้นที่ของประเทศไทย มีประชากร 16 ล้านคนเศษ รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปี 1,523 บาท (ปราโมทย์ หัตถนาสุวรรณ 2523 : 221 - 222) ความเป็นอยู่ของชาวตะวันออกเฉียงเหนือ แร้นแค้น เนื่องจากความทุรกันดารของท้องถิ่น จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นจังหวัดหนึ่งที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคนี้ พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบสูง เนื้อที่ส่วนหนึ่งเป็นทุ่งกุลาร้องไห้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีถึงความทุรกันดาร ของแผ่นดินผืนนี้ สภาพที่ดินของจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นที่ดินปนทราย ส่วนมากเป็นดินเค็ม มีบ่อเกลือสินเธาว์ ภูมิอากาศโดยทั่วไป ฤดูร้อนร้อนจัด ฤดูหนาวหนาวจัด มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ ประชากรทั้งหมดมีจำนวน 1,096,835 คน อาชีพที่สำคัญของประชากรได้แก่ การเกษตรกรรม มีทั้งการเพาะปลูก และการเลี้ยงสัตว์ อาชีพรองลงมาได้แก่ การเลี้ยงไหม การทอผ้า การทำบ่อเกลือสินเธาว์ (องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2523 : 82) จากสภาพของผืนแผ่นดิน และภูมิอากาศดังกล่าวทำให้ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดร้อยเอ็ดประสบกับปัญหาการประกอบอาชีพอย่างหนัก อันมีผลทำให้เกิดสภาพความเป็นอยู่ที่ยากจน แร้นแค้น ค่อยพัฒนา และประสบปัญหา

หลาย ๆ ด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ฯลฯ ดังนั้นในภูมิภาคนี้ จึงต้องการความช่วยเหลืออย่างยิ่งจากหน่วยงานทั้งของภาครัฐบาลและภาคเอกชน การที่กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดบทบาทในการพัฒนาชุมชนให้แก่โรงเรียนมัธยมศึกษา จึงนับว่าตรงกับความต้องการของท้องถิ่นเป็นอย่างยิ่ง จากประสบการณ์ของผู้วิจัยเกี่ยวกับบทบาทพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า แท้ที่จริงมา โรงเรียนต่าง ๆ ยังมีได้มีการปฏิบัติอย่างจริงจังและกว้างขวางเท่าที่ควร ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาให้ไ้ทราบว่า ในปัจจุบันนี้ โรงเรียนต่าง ๆ มีความสามารถในการดำเนินบทบาทพัฒนาชุมชนได้จริงมากน้อยเพียงใด และมีอะไรที่ทำให้โรงเรียนไม่อาจจะดำเนินการได้ตามความต้องการของท้องถิ่นซึ่งกำลังรอรับความช่วยเหลืออยู่อย่างยิ่งตลอดมา ผู้วิจัยเชื่อว่า ผลจากการวิจัยครั้งนี้จะช่วยให้เห็นสภาพความสามารถ และปัญหาในการดำเนินบทบาทพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาได้เด่นชัดขึ้น อันจะเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาความสามารถในการดำเนินบทบาทดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาบทบาทพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ในทัศนะของบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ในทัศนะของบุคคลสองฝ่าย คือผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง
3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารมาก กับ

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย ตามทัศนะของ
ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย

4. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มี
ผู้บริหารโรงเรียนที่เคยผ่านการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กับ โรงเรียนมัธยม
ศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ตามทัศนะ
ของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย

5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา และแนวคิดในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในทัศนะของ ผู้บริหาร
โรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. การศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ครู และ
ผู้ปกครอง ที่จะได้ทราบแนวทางในการสร้างความเข้าใจ ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกัน
และกัน เพื่อพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาให้เจริญก้าวหน้าต่อไป และเป็นแนวทางในการ
ปรับปรุง แก้ไข ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินงานร่วมพัฒนาชุมชนให้ถูกต้องเหมาะสม
ยิ่งขึ้น

2. เป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการเลือก จัดเลือก และพัฒนาผู้บริหาร
โรงเรียน รวมทั้งการช่วยเหลือปรับปรุงบทบาทในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. เป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ให้กับหน่วยงาน
ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมการพัฒนาชุมชน กรมอนามัย ฯ
และเป็นเอกสารอ้างอิงสำหรับผู้ที่จะทำการศึกษาค้นคว้าในเรื่องบทบาทการพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาคนควา

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านต่าง ๆ 8 ด้าน คือ

- 1.1 การพัฒนาค่านอาชีพและเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชน
- 1.2 การพัฒนาค่านอนามัย
- 1.3 การพัฒนาค่านเกษตรกรรม
- 1.4 การพัฒนาค่านความสวยงามของชุมชน
- 1.5 การพัฒนาค่านนันทนาการ
- 1.6 การพัฒนาค่านศีลธรรมและวัฒนธรรม
- 1.7 การพัฒนาค่านหน้าที่พลเมือง
- 1.8 การพัฒนาค่านการศึกษา

2. ประชากร

ประชากรที่ศึกษา เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 35 คน ครูที่กำลังทำการสอนอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,795 คน ผู้ปกครองนักเรียนจำนวน 33,471 คน

3. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 35 คน ครู 317 คน และผู้ปกครองนักเรียน 379 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง 731 คน

4. ตัวแปรที่ศึกษา

4.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

4.1.1 สถานภาพในการทำงานของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม จำแนกเป็น

4.1.1.1 ผู้บริหารโรงเรียน

- 4.1.1.2 ครู
- 4.1.1.3 ผู้ปกครองนักเรียน
- 4.1.2 ประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียน จำแนกเป็น
 - 4.1.2.1 ประสิทธิภาพในการบริหารมาก
 - 4.1.2.2 ประสิทธิภาพในการบริหารน้อย
- 4.1.3 สถานภาพทางการศึกษาอบรมของผู้บริหารโรงเรียน
 - 4.1.3.1 เคยผ่านการศึกษอบรม
 - 4.1.3.2 ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม
- 4.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในจังหวัดร้อยเอ็ด 8 อำเภอ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. บทบาท หมายถึง กระบวนการ หรือรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลจะต้องกระทำ หรือแสดงออกอย่างถูกต้องเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับ การแสดงบทบาทเป็นสิ่งที่สามารถสังเกตเห็นและวัดได้
2. ชุมชน หมายถึง ประชาชนที่รวมกันอยู่ในขอบเขตพื้นที่เดียวกัน มีขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม แนวความคิด ความสนใจ เป็นแบบเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน
3. การพัฒนาชุมชน หมายถึง การช่วยเหลือแนะนำและส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนในแต่ละชุมชนให้ดีขึ้นด้วยวิธีการต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการริเริ่ม วางแผน และดำเนินการให้บรรลุสำเร็จตามเป้าหมาย
4. บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง กระบวนการหรือรูปแบบของพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรอื่น ๆ ของโรงเรียน ในการช่วยเหลือพัฒนาชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายให้ทั้งโรงเรียนและชุมชนได้รับ

ผลประโยชน์ร่วมกันทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม มหภาพร่วมพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ

4.1 มหภาพในการพัฒนาด้านอาชีพและเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ประชาชน
หมายถึง การกระทำกิจกรรมใด ๆ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา อันเป็นผลให้คนในชุมชน
มีความก้าวหน้า มั่นคงในอาชีพ เช่น การฝึกกิจกรรม การค้าขาย ฯลฯ และทำให้เศรษฐกิจ
ดีขึ้น

4.2 มหภาพในการพัฒนาด้านอนามัย หมายถึง การกระทำกิจกรรมใด ๆ
อันเป็นผลให้บุคคลในชุมชนมีสุขภาพอนามัยดีขึ้น เช่น การให้ความรู้เกี่ยวกับการรักษา
ความสะอาด การป้องกันโรคติดต่อ การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

4.3 มหภาพในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม หมายถึง การกระทำกิจกรรม
ใด ๆ อันเป็นผลให้บุคคลในชุมชน มีผลผลิตด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น เช่น ผลผลิตจากการ
ทำนา ทำสวน ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ การป้องกันโรคระบาด การใช้เครื่องมือแรง เป็นต้น

4.4 มหภาพในการพัฒนาด้านความสวยงามของชุมชน หมายถึง การ
กระทำกิจกรรมใด ๆ อันเป็นผลให้ ถนนหนทาง อาคารสถานที่ ตลอดจนบริเวณต่าง ๆ
ของชุมชน เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม เช่น การปลูกไม้ดอก ไม้ประดับ
การตัดถนน การทำซุ้มประตู เป็นต้น

4.5 มหภาพในการพัฒนาด้านนันทนาการ หมายถึง การกระทำกิจกรรม
ใด ๆ ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ทำให้ประชาชนได้รับประโยชน์ ด้านการพักผ่อนหย่อนใจ
เกิดความสนุกสนาน เช่น การจัดกาฬกีฬาทัวร์หนังสือพิมพ์ การรับฟังวิทยุ ฯลฯ เป็นต้น

4.6 มหภาพในการพัฒนาด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม หมายถึง การกระทำ
กิจกรรมใด ๆ ที่ช่วยเสริมสร้าง และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนให้ดำรงอยู่และ
เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป รวมทั้งการพัฒนาเยาวชนให้เป็นพลเมืองดี มีศีลธรรมประจำใจ
เช่น การส่งเสริมการทำบุญ การฟังเทศน์ การรักษาวินัยธรรมประเพณีต่าง ๆ ตลอดจน
การตั้งศูนย์วัฒนธรรมประจำท้องถิ่น การต่อต้านยาเสพติด เป็นต้น

4.7 บทบาทในการพัฒนาพื้นที่ชุมชน หมายถึง การกระทำกิจกรรมใด ๆ ที่ช่วยให้คนในชุมชนได้มีความรับผิดชอบต่องาน ในฐานที่เป็นประชาชนคนหนึ่ง ของสังคม เช่น กิจกรรมที่ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าใจในหน้าที่เกี่ยวกับ การเสียภาษีอากร การเอาใจใส่ต่อการปรับปรุงโรงเรียน การพัฒนาชุมชน การปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นต้น

4.8 บทบาทในการพัฒนาความรู้ศึกษา หมายถึง การกระทำกิจกรรมใด ๆ อันเป็นผลให้คนในชุมชนได้มีความรู้ทางวิชาการที่จำเป็นแก่ชีวิต และความรู้ใหม่ ๆ ที่ควรทราบ เช่น การจัดตั้งศูนย์ข่าวสาร การปรับปรุงการศึกษาของโรงเรียน การสอนวิชาชีพในชุมชน เป็นต้น และบทบาททั้งแปดด้านนี้วัดได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น

5. โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนในสังกัดของการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ที่เปิดสอนมัธยมศึกษาตอนต้น หรือเปิดสอนทั้ง มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย ในจังหวัดร้อยเอ็ด

6. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง เฉพาะ ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด

7. ครู หมายถึง ผู้ที่ทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

8. ผู้ปกครอง หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจปกครอง กำกับโรงเรียนอยู่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด

9. ประสบการณ์ หมายถึง การได้พบเห็นและผ่านการปฏิบัติงานต่าง ๆ ในตำแหน่งหน้าที่ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ตั้งแต่เริ่มดำรงตำแหน่งจนถึงวันตอบแบบสอบถาม ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งประสบการณ์ออกเป็น 2 ระดับ คือ

9.1 ประสบการณ์น้อย ได้แก่ ระยะเวลา 0 - 5 ปี

9.2 ประสบการณ์มาก ได้แก่ ระยะเวลา มากกว่า 5 ปี

10. ผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่เคยศึกษาวิชาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนจากสถาบันอุดมศึกษาหรือจากสถาบันอื่น ที่เทียบเท่า หรือหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่เคยได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

11. ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยศึกษาวิชาการเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนจากสถาบันอุดมศึกษาหรือจากสถาบันอื่นที่เทียบเท่า หรือหมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยได้รับการอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

คำว่า "มัธยมศึกษา" เริ่มปรากฏเป็นทางราชการครั้งแรกในโครงการการศึกษา พ.ศ. 2441 โครงการศึกษานี้มี พระยาวิสุทธิสุริยศักดิ์ (ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) เป็นผู้ร่างขึ้นทูลเกล้าถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ตามโครงการศึกษานี้บังคับกล่าว ได้จัดแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ประเภท เรียกว่า การเล่าเรียนสามัญประการหนึ่ง และการเล่าเรียนพิเศษอีกประการหนึ่ง การเล่าเรียนสามัญมีลำดับชั้นเป็นดังนี้

1. การเล่าเรียนเบื้องต้นแรก (มูลศึกษา)
2. การเล่าเรียนเบื้องต้น (ประถมศึกษา)
3. การเล่าเรียนเบื้องต้นกลาง (มัธยมศึกษา)
4. การเล่าเรียนเบื้องต้นสูง (อุดมศึกษา)

สำหรับการเล่าเรียนเบื้องต้นกลางหรือมัศึกษานั้น ได้กำหนดเวลาเรียนไว้ 4 ปี อายุของผู้เรียนจะเริ่มตั้งแต่ 14 ปี ถึง 17 ปี โครงการการศึกษา พ.ศ. 2441 ได้เปลี่ยนแปลงไปอีกในปี พ.ศ. 2456 เรียกชื่อใหม่ว่า โครงการศึกษาชาติ 2456 โครงการศึกษาชาติฉบับนี้ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลสมัยมาเป็น โครงการการศึกษาชาติ พ.ศ. 2464 ซึ่งโครงการศึกษาชาติ พ.ศ. 2456 และ พ.ศ. 2464 ได้แบ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาออกเป็น 8 ปี คือ มัธยมศึกษาตอนต้น 3 ปี มัธยมศึกษาตอนกลาง 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลาย 2 ปี

ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง และได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงการศึกษาชาติ ซึ่งแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475 ได้แบ่งการศึกษา

ออกเป็น 2 สาย คือ สายสามัญศึกษา และสายวิสามัญศึกษา สำหรับสายสามัญศึกษานั้น ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระดับ คือ ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา การศึกษาระดับมัธยมศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนต้น กับ ตอนปลาย ใช้เวลาเรียนตอนละ 4 ปี เนื่องจากในแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475 ได้กำหนดระยะเวลาในการศึกษาของสายสามัญไว้นานเกินไป นักเรียนจะต้องเสียเวลาเรียนในสายสามัญเป็นเวลาถึง 12 ปี รัฐบาลจึงได้มีการปรับปรุงแผนการศึกษาชาติใหม่ในปี พ.ศ. 2479 ซึ่งในแผนการศึกษานั้น ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ใช้เวลาศึกษาตอนละ 3 ปี ต่อมา พ.ศ. 2494 รัฐบาลได้ประกาศใช้แผนการศึกษาชาติขึ้นอีกฉบับหนึ่ง คือ แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 ซึ่งความแผนการศึกษานั้น ได้แบ่งการมัธยมศึกษาออกเป็น 3 สาย คือ มัธยมศึกษา มัธยมศึกษาวิสามัญศึกษา และมัธยมศึกษาอาชีวศึกษา โดยมีมัธยมศึกษาใช้เวลาเรียน 6 ปี มัธยมศึกษาวิสามัญศึกษาใช้เวลาเรียน 3 ปี และมัธยมศึกษาอาชีวศึกษาใช้เวลาเรียน 3 ปี ต่อมาเมื่อได้มีการปฏิวัติในปี พ.ศ. 2501 สภาการศึกษาแห่งชาติ ได้ร่างแผนการศึกษาชาติเสนอต่อรัฐบาล และประกาศใช้ในปี พ.ศ. 2503 เรียกว่า "แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503" ตามแผนการศึกษานั้น ได้แบ่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ มัธยมศึกษาตอนต้น ใช้เวลาเรียน 3 ปี และมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาในการศึกษา 2 ปี และได้ใช้มานานถึง 16 ปี จนมีสภาพการณ์ต่าง ๆ มีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงไปเป็นอันมาก คณะกรรมการบริหารสภาการศึกษาแห่งชาติจึงได้ร่างแผนการศึกษาชาติขึ้นใหม่ และในที่สุดได้ประกาศแผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2520 ขึ้น แผนการศึกษานั้น ได้เปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาไปจากเดิม คือ จากระบบ 4 : 3 : 3 : 2 มาเป็นระบบ 6 : 3 : 3 โดยมีมัศึกษามีสายเดียว แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย แต่ละตอนใช้เวลาเรียนตอนละ 3 ปี (สมบูรณ์ อุปถัมภ์ 2523 : 100 - 103)

การศึกษาในระดับมัธยมศึกษา นั้น เป็นการศึกษา ระบบหนึ่ง ซึ่งมักจะประกอบเป็นรูปร่างขึ้นตามลักษณะของสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่ โรงเรียนจะต้องจัดการศึกษาให้สนองความต้องการของสังคมให้ได้มากที่สุด ยิ่งสังคมเจริญเติบโตขึ้นเพียงใด ความต้องการของสังคมก็ยิ่งมากขึ้นไปด้วย โดยส่วนใหญ่แล้ว โรงเรียนจะไม่สามารถสนองความต้องการของชุมชนได้หมดทุกอย่าง แต่ครู และบุคลากรทางการศึกษา มีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องเลือกสรร เนื้อหาวิชาที่จะนำมาสอนให้สอดคล้องกับความต้องการที่จำเป็นของสังคมให้มากที่สุดเท่าที่จะปฏิบัติได้ ในประเทศไทยเมื่อถึงโรงเรียนหลวงขึ้นเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. 2414 นั้น ได้ตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาไว้ คือ "มุ่งฝึกสอนลูกหลานข้าราชการให้รู้หนังสือไทย เลข และขนบธรรมเนียมข้าราชการสนองพระเดชพระคุณต่อไป" ความต้องการของข้าราชการนี้เองทำให้เกิดโรงเรียนข้าราชการพลเรือนขึ้น เพื่อทำหน้าที่ผลิตคนออกไปรับราชการอยู่ระยะหนึ่ง และดูเหมือนว่า มีอิทธิพลต่อคนไทยเรื่อยมาจนปัจจุบัน โรงเรียนมัธยมศึกษาจึงทำหน้าที่เป็นเสมือนสะพานเชื่อม ระหว่างประถมศึกษา กับมัธยมศึกษา เพื่อให้ประชาชนได้เรียนตึกต่อเรื่อยไปจนจบการศึกษา แล้วออกมารับราชการ จุดมุ่งหมายของการมัธยมศึกษาในปัจจุบันเปลี่ยนไป ดังที่ได้จากข้อความตอนหนึ่งของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 กล่าวไว้ว่า มัธยมศึกษา ได้แก่ การศึกษาที่อาศัยประถมศึกษาเป็นพื้นฐาน มุ่งหมายที่จะสำรวจและส่งเสริมความสนใจ และความถนัดตามธรรมชาติของเด็ก เพื่อให้ได้มีความรู้และทักษะอันเพียงพอแก่การประกอบอาชีพ หรือให้มีพื้นฐานความรู้อันจำเป็นแก่การดำรงชีวิตหรือเพื่อการศึกษาที่สูงขึ้น (วรวิทย์ วสันตสารกร 2520 : 19 - 37)

หลังจากที่ได้มีการปฏิรูปการศึกษาครั้งใหญ่ในรัชกาลที่ 5 แล้ว การศึกษาของไทยเราก็ค่อย ๆ มีวิวัฒนาการเรื่อย ๆ ตามความเจริญของบ้านเมือง ซึ่งเกิดจากการได้เห็นแบบอย่างจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตาม การเปลี่ยนแปลงทางการเมือง หลังวันที่ 14 ตุลาคม 2516 เป็นต้นมา ทำให้นักการศึกษาในขณะนั้น เห็นความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการศึกษาเป็นการใหญ่ คณะรัฐมนตรีสมัยนั้น จึงได้แต่งตั้ง

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาขึ้นคณะหนึ่ง มีหน้าที่พิจารณาเสนอแนวทางการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ให้เหมาะสมกับกาลสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในระบอบประชาธิปไตย คณะกรรมการชุดนี้ ได้เสนอรายงานต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ โดยกำหนดความมุ่งหมายในการจัดการมัธยมศึกษา ไว้ว่า

1. เพื่อพัฒนาบุคคลให้รู้จักความสามารถ ความถนัดของตนเอง ปลุกฝังให้เด็กมีวินัย ใฝ่รู้ รู้จักนำความรู้ไปใช้ในการปรับปรุงดำเนินชีวิต ส่งเสริมให้มีสุขภาพและพลานามัยที่แข็งแรง ให้มีความเข้าใจในคุณค่าของชีวิต มีเนติคุณธรรม

2. เพื่อพัฒนาท้องถิ่น ให้ผู้เรียนรู้จักรับผิดชอบท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ รู้จักบำรุงรักษาขนบธรรมเนียมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่น และพยายามปรับปรุงท้องถิ่นให้ดีขึ้น

3. เพื่อพัฒนาประเทศชาติ ให้นักเรียนรู้จักสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในฐานะที่เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้มีความเป็นไทย ให้มีความสำนึกในทางการเมือง มองเห็นประโยชน์ส่วนรวม รู้จักเสียสละ รู้จักดำรงรักษาไว้ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรม รู้จักรักความยุติธรรม พยายามขจัดการเอารัดเอาเปรียบในสังคมให้น้อยลง

(พณีส หันนาคินทร์ 2524 : 146 - 147)

จากแนวคิดของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ทำให้เกิดเป็นแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน ซึ่งประกาศไว้ในปี พ.ศ. 2520 จากแผนการศึกษาแห่งชาติฉบับดังกล่าว รัฐบาลได้ระบุจุดมุ่งหมายไว้ในข้อ 32 ว่า การศึกษาระดับมัธยมศึกษาเป็นการศึกษาหลังระดับประถมศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งทางวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ตามความต้องการ ความสนใจและความถนัด เพื่อให้บุคคลเข้าใจและรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม ก่อนในปี พ.ศ. 2525 กระทรวงศึกษาธิการได้วางระเบียบว่าด้วยหน้าที่ของโรงเรียนเพื่อพัฒนาตนบท โดย

กำหนดหน้าที่ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาไว้ชัดเจนรวม 3 ประการ กล่าวคือ

1. หน้าที่ด้านการสอนและการอบรมนักเรียน กำหนดให้โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมในการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาและแผนการศึกษาแห่งชาติ

2. การให้ความรู้แก่ประชาชน โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมประชาชนให้เป็นพลเมืองดี เช่น จัดให้มีการแนะนำบุคคลตัวอย่างที่ได้รับความสำเร็จในหน้าที่ต่าง ๆ จัดหน่วยแนะแนวเคลื่อนที่ เชิญประชาชนร่วมกิจกรรมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน เป็นต้น

3. กำหนดให้โรงเรียนจัดบริการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชน โดยให้จัดร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ เช่น หน่วยงานในสังกัดของกระทรวงมหาดไทย กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงสาธารณสุข และองค์การต่าง ๆ เป็นต้น

(สมศักดิ์ ศรีมานะ 2524 : 18 - 19)

จุดมุ่งหมายของการศึกษาดังกล่าว จะประสบผลสำเร็จได้หรือไม่ ขึ้นอยู่กับ การแสดงบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสำคัญ โดยโรงเรียนจะต้องร่วมกับชุมชน กระทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น วางแผน ประสานงาน จัดบุคลากร และจัดการประชาสัมพันธ์ เพื่อนำความรู้ความคิดใหม่มาสู่ชุมชน และในขณะเดียวกัน โรงเรียนจะต้องพยายามประชาสัมพันธ์และเชิญชวนประชาชนให้มองเห็นความสำคัญที่จะต้องร่วมมือกับโรงเรียนในการ พัฒนาการ ศึกษาให้เจริญก้าวหน้า และเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นให้มากขึ้น

แนวคิดและหลักการพัฒนาชุมชน

การพัฒนาประเทศโดยการพัฒนาชุมชน ในปัจจุบันมีการกล่าวถึงกันมากขึ้นใน วงการพัฒนาทั่ว ๆ ไป ทั้งที่เป็นหน่วยงานของรัฐและเอกชน ถึงกระนั้นการนำเอาวิธีการ พัฒนาชุมชนแนวใหม่ไปปฏิบัติกันจริงจังนั้นยังมีน้อย ทั้งนี้เนื่องจาก บุคลากรใน

หน่วยงานต่าง ๆ มีความเคยชินกับวิธีการเก่า ๆ และในขณะที่วิถีการใหม่ที่ดีควรจะนำมาใช้อย่างจริงจังก็ยังไม่แพร่หลายไปสู่ประชาชนมากนัก ย่อมจะมีผู้นำเอาวิธีการนี้ไปปฏิบัติกันแล้วก็ตาม สำหรับคำว่า "พัฒนาชุมชน" นั้น บุญศรี และ มนตรี ได้แยกแยะอธิบายความหมายไว้ดังนี้

คำว่า "พัฒนา" (Development) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น เช่น สภาพถนนหนทางได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมให้ดีขึ้น บ้านเรือนที่อยู่อาศัยจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย การประกอบอาชีพของคนในชุมชนได้รับการส่งเสริมปรับปรุงให้ดีขึ้น คนมีความคิดดีขึ้น

คำว่า "ชุมชน" คือกลุ่มคนที่อาศัยอยู่รวมกัน ในหมู่บ้าน ย่าน ชุม หรือในอาณาเขตเดียวกัน นับถือขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรม เป็นแบบเดียวกัน หรือคล้ายคลึงกัน และมีแนวคิดตลอดจนความสนใจร่วมกัน ชุมชนนั้นจะต้องประกอบด้วย คน การปฏิบัติต่อกัน อาณาบริเวณ ความสัมพันธ์ของสมาชิก และความสนใจร่วมกัน

เมื่อรวมคำว่า พัฒนา กับ ชุมชน เข้าด้วยกัน เป็น พัฒนาชุมชน จะได้ความหมายว่า การทำให้ชุมชนเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ได้เจริญก้าวหน้าขึ้นทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจ โดยความร่วมมือของคนในชุมชนนั้น

คำว่า "พัฒนาชุมชน" (Community Development) ในทางวิชาการ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของชุมชนในทางที่ดีขึ้น เช่น สภาพถนนหนทางได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมให้ดีขึ้น บ้านเรือนที่อยู่อาศัยจัดให้เป็นระเบียบเรียบร้อย น่ายู่ขึ้น การประกอบอาชีพของคนในชุมชนได้รับการส่งเสริมปรับปรุงให้ดีขึ้น หรือคนมีความคิดความกระตือรือร้นมากขึ้น ชยันต์แข็งขึ้น เป็นต้น อันเป็นลักษณะการเปลี่ยนแปลงของคนและสภาพแวดล้อมจากสภาวะหนึ่งที่ดีขึ้นกว่าเดิม

ที่ประชุมผู้เชี่ยวชาญ ณ มหาวิทยาลัยเคมบริดจ์ เมื่อ พ.ศ. 2491 ได้ให้ความหมายของการพัฒนาชุมชนไว้ว่า "การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการที่มุ่งส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมืออย่างจริงจังของประชาชน และควร

เป็นความคิดริเริ่มของประชาชนด้วยกันเอง แต่ถ้าประชาชนไม่รู้ริเริ่ม ก็ให้ใช้เทคนิค กระตุ้นเตือนให้เกิดความคิดริเริ่มขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการนี้ได้รับการตอบสนองจาก ประชาชนด้วยความกระตือรือร้นอย่างจริงจัง"

องค์การสหประชาชาติ ได้ให้คำจำกัดความของการพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้
"การพัฒนาชุมชน เป็นกระบวนการหนึ่งซึ่งดำเนินไปด้วยการร่วมกันกำลังกันของราษฎรเอง กับเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล เพื่อปรับปรุงสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญยิ่งขึ้น และผสมผสานชุมชนเหล่านั้นเข้าเป็นชีวิตของชาติ เพื่อให้ราษฎรสามารถ อุทิศตนเอง เพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติได้อย่างเต็มที่" (บุญศรี แก้วคำสี และ มนตรี ขอรัตน์ 2525 : 44 - 47)

กรมการพัฒนาชุมชน ได้อธิบายความหมายของการพัฒนาชุมชน โดยสรุปไว้เป็น ข้อ ๆ อย่างชัดเจนดังนี้

1. การพัฒนาชุมชนเป็นกระบวนการส่งเสริมความเป็นอยู่ของประชาชนให้ดีขึ้นทุกด้าน
2. เป็นการพัฒนาคิดริเริ่ม ความสามารถของบุคคลในการทำงานร่วมกันของคนในชุมชน
3. เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างประชาชนกับรัฐบาล และหน่วยงานเอกชน ในการปรับปรุงชุมชนของตนให้เจริญขึ้นทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และวัฒนธรรม
4. เป็นการทำงานร่วมกับประชาชน มีใจทำให้ประชาชน
5. เป็นวิธีการนำเอาทรัพยากรธรรมชาติ และ คน ในชุมชนมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้มากที่สุด
6. เป็นกระบวนการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยเน้นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ แนวคิด ให้ถูกต้อง
7. แผนงานพัฒนา จะต้องเริ่มจากประชาชน และสอดคล้องกับขีดความสามารถของประชาชน และแนวนโยบายของรัฐ

8. เป็นการส่งเสริมให้ราษฎรในชุมชนรู้จักช่วยตัวเองโดยอาศัยพลังกลุ่ม
9. เป็นกรรมวิธีส่งเสริมให้ประชาชน เกิดความคิดริเริ่มในการพัฒนาชุมชน

ของตนเอง

10. การพัฒนาจะต้องคำนึงถึง สภาพทางสังคม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ของท้องถิ่นเป็นหลัก (กรมการพัฒนาชุมชน 2523 : 49)

นอกจากนี้ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทยยังได้ให้แนวคิดมูลฐานในการพัฒนาชุมชน ไว้ 3 ประการ (ธีรยุทธ เสนียงส์ จ. อยู่ยง 2523 : 193 - 194)

1. การช่วยเหลือตนเอง และการช่วยเหลือเพื่อให้ประชาชนช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งหมายถึง ประชาชนในท้องถิ่น สามารถเข้าใจ และร่วมปฏิบัติงานที่จะเป็นประโยชน์แก่สังคม สามารถแก้ปัญหาของส่วนรวมได้ เป็นการรวมพลังทั้งปวงของชุมชน ทั้งด้านกำลังคน และทรัพยากรธรรมชาติ เข้าสู่การปฏิบัติ

2. การพัฒนาชุมชน เป็นการพัฒนาแบบเบ็ดเสร็จ หมายความว่า ปัญหาของชุมชน ไม่อาจแก้ได้ด้วยวิธีการหนึ่ง หรือหน่วยงานหนึ่งเท่านั้น การดำเนินงานจะต้องเป็นการประสานงานการปฏิบัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ประสานหลาย ๆ วิธี และหลาย ๆ ด้าน ร่วมกัน

3. การพัฒนาชุมชน เป็นการดำเนินงานที่ริเริ่มจากชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาประเทศ หมายถึง กิจกรรมในท้องถิ่น จะได้รับการสนับสนุนค่าจุนจากนโยบายชาติ ฉะนั้น ถ้าการดำเนินงานของท้องถิ่น เป็นไปโดยเอกเทศ ปราศจากเป้าหมายที่สอดคล้องกับนโยบายชาตินิยม ไม่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเท่าที่ควร

แนวคิดมูลฐานในการพัฒนาชุมชนพอสรุปได้ว่า ในการพัฒนาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน นั้น วิธีการหนึ่งที่โดดเด่น คือ การให้การศึกษากับประชาชน เพราะการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งมวล โรงเรียนในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษา เป็นหน่วยงานของทางราชการ จึงมีบทบาทอันสำคัญในการ เสริมสร้างรากฐานความมั่นคงให้แก่ประเทศไทย และบทบาทของโรงเรียนที่จะต้องมีความสัมพันธ์กับชุมชน อันเป็นความสัมพันธ์ส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์

หลาย ๆ ส่วนในสังคม โรงเรียนได้ก่อตั้งขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่ส่วนหนึ่งให้กับชุมชน เป็นสถาบันสำคัญในการพัฒนาคน เพื่อให้คนดำรงชีวิตในชุมชนอย่างมีความสุข ด้วยการรัก ประสพการณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตให้กับนักเรียน ตลอดจนผู้ปกครองนักเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังเป็นสถานที่ รวบรวม และพัฒนาชุมชนให้ก้าวหน้าต่อไป สุพิชญา ชีระกุล ได้ชี้ให้เห็นเหตุผลของความจำเป็น ที่โรงเรียนกับชุมชนควรมีความสัมพันธ์กัน คือ

1. โรงเรียนเป็นสถาบันที่คัดเลือกคนให้ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนตั้งขึ้นตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจึงมีหน้าที่ในการพัฒนาคน จนกว่าจะถึงเวลาอันสมควร จึงปล่อยให้คนเหล่านั้นออกไปสู่ชุมชน

2. โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชน ในกระบวนการสังคมประเพณี โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงคนได้ด้วยการหล่อหลอมอบรม การที่เด็กต้องอยู่ในโรงเรียนเป็นเวลานาน และโรงเรียนได้สั่งสอนวิชาที่ผู้เข้าให้ทุกวัน โรงเรียนจึงสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กรให้เปลี่ยนไปตามความต้องการของชุมชนได้

3. โรงเรียนเป็นแหล่งรวมสรรพวิชาความรู้ต่าง ๆ โรงเรียนต้องรวบรวมครู ที่มีความรู้ความสามารถในสาขาวิชาต่าง ๆ ไว้ หากโรงเรียนเป็นของชุมชนอย่างแท้จริง โรงเรียนจะต้องมีบุคคลที่มีความรู้และทักษะเพื่อที่จะช่วยประโยชน์แก่ชุมชน

4. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมประเพณี

5. โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน โรงเรียนนับว่าเป็นสมบัติส่วนรวมของชุมชน มีอาคาร บริเวณ พืชที่จะเป็นที่ประชุมประกอบพิธีต่าง ๆ ได้ เช่น การสัมนา งานประจำปี ฯลฯ

6. โรงเรียนและชุมชนมีจุดมุ่งหมายเหมือนกัน คือ พัฒนาคน ให้เป็นคนที่สมบูรณ์ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างปกติสุข (สุพิชญา ชีระกุล 2520 : 53 - 54)

ทูปัส และเบอร์นาดีโน (Tupas and Bernadino. 1955 : 101)

บรรยายไว้ว่า โครงการของโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชนนั้น ควรเป็นไปตามสภาพความเป็นอยู่ และการอาชีพของราษฎรในชุมชน ซึ่งควรครอบคลุมให้ครอบคลุมถึงชีวิตในชุมชน คือ

1. การเพิ่มรายได้ของครอบครัว
2. การเพิ่มผลิตทางอาหาร
3. การอนามัย สุขาภิบาล และความปลอดภัย
4. การตกแต่งบ้าน และชุมชนให้สวยงาม
5. การพักผ่อนหย่อนใจและงานอดิเรก
6. ส่งเสริมการเป็นพลเมืองดี
7. ส่งเสริมค่านิยมศีลธรรมและวัฒนธรรม
8. ส่งเสริมการศึกษาในชุมชน

กล่าวโดยสรุป บทบาทรวมของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชนนั้น จำเป็นจะต้องกำหนดขึ้น เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กในโรงเรียน คนรุ่นหนุ่มรุ่นสาว ผู้ใหญ่ พร้อมทั้งกำหนดการพัฒนาชีวิตทุกด้านในชุมชนอีกด้วย เพื่อให้ประชาชนทุกคนนี้ความเป็นอยู่ดีขึ้น ดังนั้นจึงควรให้ประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาวางโครงการของโรงเรียน เพื่อจะได้มีความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกันในกิจการของโรงเรียน ในการสอนวิชาความรู้พื้นฐานหรือวิชาความรู้ทั่วไปแก่นักเรียนนั้น โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ เพื่อให้เด็กได้พบโอกาสใหม่ ๆ ในแนวทางประกอบอาชีพ สอนให้เด็กมีความสามารถในการทำงาน ควรต้องเปลี่ยนแปลงวิธีสอนให้ทันกับความก้าวหน้าของสังคม ไม่ยึดวิธีสอนแบบเก่า ที่เน้นแต่เนื้อหาวิชาต่อไป (สมบุรณ์ อุปลักษณ์ 2523 : 81 - 82)

มานพ กาละดี ได้สรุปบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการพัฒนาชุมชนไว้ดังนี้ คือ

1. โรงเรียนจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนขึ้นเอง ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียน ที่เรียนในโรงเรียน หรือกิจกรรมที่พัฒนาชุมชน เช่น การให้ข่าวสารต่าง ๆ การส่งเสริมความรู้ด้านสามัญ การส่งเสริมความรู้ทั่วไปและอาชีพ และการให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

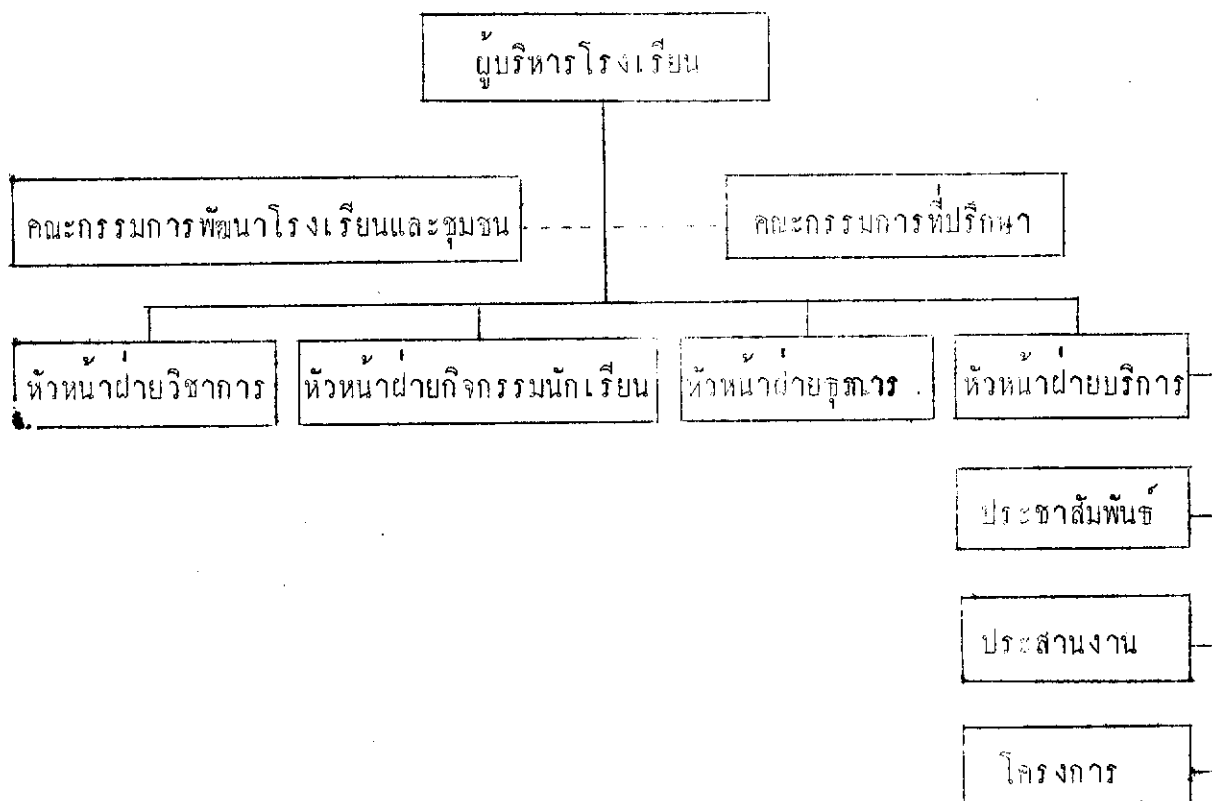
2. โรงเรียนจัดผสมผสานกับหน่วยงานอื่น กิจกรรมบางอย่างโรงเรียนไม่สามารถจัดทำตามลำพังตนเองได้ (อาจขาดบุคลากร หรืออุปกรณ์บางอย่าง) แต่ก็สามารถทำได้ในรูปของบูรณาการร่วมมือผสมผสานกับหน่วยงานอื่น เช่น ร่วมมือกับกรมการอนามัย กรมการส่งเสริมการเกษตร ร่วมมือกับกรมการพัฒนาชุมชน เพื่อพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่าง ๆ

3. โรงเรียนเป็นฝ่ายประสานงานเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้หน่วยงานอื่นจัดขึ้น กิจกรรมบางอย่างเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้แรงงานมาก มีความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสูง ๆ เช่น การพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ก็ขอความร่วมมือจากกรมชลประทานให้มาช่วยเหลือ การสร้างถนนเข้าหมู่บ้านก็ขอความสนับสนุนให้ รพช. และชาวบ้านมาช่วยกันพัฒนา การปลูกป่าก็ขอความร่วมมือจากกรมป่าไม้ เป็นต้น (มานพ กาละดี ม.ป.ป. 12 - 13)

กรมสามัญศึกษา ได้มีนโยบายที่จะให้โรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาระยะที่ 4 และ 5 ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจ และสังคมของท้องถิ่น และเพื่อให้โรงเรียนมัศึกษามีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน และสามารถสนองความต้องการของชุมชนได้ (กรมสามัญศึกษา 2521 : 1 - 5)

เพื่อให้โรงเรียนสามารถดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติที่วางไว้ โครงสร้างในการบริหารโรงเรียนจึงต้องมีลักษณะที่จะเสริมสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นดังนี้

แผนภูมิแสดงสายงานบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่กรมสามัญศึกษาวางไว้

ฯลฯ

ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรับผิดชอบงาน 3 ด้านพร้อม ๆ กัน คือ

- 1) การดำเนินงานให้โรงเรียน เป็นฝ่ายบริการที่เกิดประโยชน์แก่ชุมชน
- 2) การดำเนินงานเพื่อโน้มนำให้ชุมชน ได้รับความรู้ ความสามารถ กำลังทรัพย์ และแรงงานเข้ามาช่วยเหลือ และพัฒนาโรงเรียน
- 3) ประสานงานระหว่างคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน กับคณะกรรมการที่ปรึกษา

สำหรับคณะกรรมการพัฒนาโรงเรียนและชุมชนนั้น มีหน้าที่ช่วยเหลือโรงเรียน
ดังต่อไปนี้ คือ

1) เข้าร่วมประชุมให้คำปรึกษาเกี่ยวกับงานของโรงเรียนและชุมชนตามกำหนด
การประชุม

2) ดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนและชุมชน

3) ประสานงานกับคณะกรรมการที่ปรึกษา

4) ติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกับโรงเรียน

กรมสามัญศึกษา กล่าวว่า การบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อชุมชนตามแนว
คำเนิการดังกล่าวนี้ ย่อมจะก่อให้เกิดผลดีแก่โรงเรียนมัธยมศึกษามากขึ้นโดยลำดับ และ
ผลของการศึกษาจะสนองความต้องการของชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะในด้านวิชาชีพ
คุณภาพกำลังคน ทั้งยังมีผลให้ชุมชนมีบทบาทร่วมพัฒนาการศึกษาของชาติ เป็นการแบ่งเบา
ภาระทางค่านงบประมาณของรัฐ เป็นผลดีต่อเศรษฐกิจโดยรวม และเป็นพื้นฐานที่มั่นคง
ของการพัฒนาประเทศอีกโสดหนึ่งด้วย (กรมสามัญศึกษา 2521 : 7 - 10)

เนื่องจากโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม โรงเรียนจึงต้องปรับปรุงและพัฒนา
ตนเองให้คล้อยตามสภาพของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ขณะเดียวกันโรงเรียนควรจะต้อง
ทำหน้าที่เป็นผู้นำสังคมอีกด้วย ในฐานะที่มีหน้าที่ในการเตรียมสมาชิกของสังคม คือ
เยาวชน หรือแม้กระทั่งผู้ใหญ่ ให้เป็นสมาชิกที่มีคุณภาพ เหมาะสมกับสภาพความเปลี่ยนแปลง
อยู่เสมอ การจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะการมัธยมศึกษาเน้น การที่จะให้ข้าราชการ
ครู เป็นผู้ดำเนินการเพียงฝ่ายเดียว จะไม่สามารถพัฒนาชุมชนให้รวดเร็วเท่าที่ควรได้
ประชาชนในชุมชนควรเป็นอีกฝ่ายหนึ่งที่จะต้องมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อให้เป็นไป
ตามความต้องการของตนเองให้มากที่สุด นอกจากนี้แล้วยังอาจจะใช้โรงเรียนที่ตั้งอยู่
ทั่วไปตามท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศอยู่แล้ว เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาความเป็นอยู่และ
ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนในท้องถิ่น (ภิญโญ สาร 2516 : 438)

วรวิทย์ วสันสรากร (วรวิทย์ วสันสรากร 2520 : 284 - 285) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า โรงเรียนกับชุมชนจะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดได้ ก็โดยการนำเอาเรื่องราวที่เกี่ยวกับชุมชนไทยแทรกเข้าไปในหลักสูตรระดับต่าง ๆ ให้มากขึ้น สอนให้เด็กไทยเรามองเห็นความสำคัญของความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนและชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ ให้เห็นว่าต้องอาศัยซึ่งกันและกันช่วยเหลือกันร่วมมือกันเสริมสร้างบำรุงท้องถิ่นของตนให้เจริญรุ่งเรืองขึ้น โรงเรียนควรเป็นสถานที่ช่วยยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ โรงเรียนควรจัดแสดงให้ประชาชนเห็นว่า ความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียน จะเป็นประโยชน์ต่อบุตรหลานของตนด้วย โรงเรียนควรรหาโอกาสให้องค์การหรือบุคคลในชุมชนนั้นได้ทำประโยชน์ในทางการศึกษา โดยวิธีนี้จะทำให้ชุมชนเห็นว่า การศึกษาช่วยยกระดับชีวิต และความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้นได้จริง ซึ่งจะช่วยให้แต่ละบุคคลมีศรัทธาในโรงเรียนมากขึ้น เมื่อโรงเรียนขอความร่วมมือจากชุมชน เขาจะให้ความร่วมมือด้วยดี กิจกรรมของโรงเรียนก็จะสัมฤทธิ์ผล

สมปรารถนา

สุวัฐ ศิลปอนันต์ (สุวัฐ ศิลปอนันต์ 2516 : 54) ได้แนะนำถึงโอกาสที่โรงเรียนจะสัมพันธ์กับชุมชนหรือสังคมได้ 3 ทาง คือ การให้การศึกษแก่เยาวชน การให้ทรัพยากรต่าง ๆ แก่ชุมชน และการร่วมกันกระทำกิจกรรมระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

หลักการนี้ สอดคล้องกับความคิดเห็นของ สตูปล์ (Stoops. 1961 : 515 - 519) ซึ่งสรุปหลักการสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. ต้องมีทั้งการให้และการรับข่าวสารจากชุมชน คือ บุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ต้องแสดงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน
2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน
3. ต้องพยายามทำให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด

4. งานที่จัดทำนั้นควรเป็นงานที่กระทำได้เอง

5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ ง่ายต่อการเข้าใจและสอดคล้องกับ

สถานการณ์ในปัจจุบัน

จากแนวคิดและหลักการพัฒนาชุมชนดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่าโรงเรียนและชุมชน จะแยกออกจากกันโดยเด็ดขาดไม่ได้ เพราะโรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคม ซึ่งต้องจรจโลง และมีส่วนในการพัฒนาสร้างสรรบุคคลและสังคม โรงเรียนจะต้องอบรมสั่งสอนเยาวชนให้เกิดการเรียนรู้ และจะต้องสัมพันธ์กับชุมชนอยู่ตลอดเวลา ความรู้ที่เยาวชนได้รับจะต้องเป็นความรู้ที่นำไปใช้ได้จริง มีประโยชน์ต่อชีวิตปัจจุบันและอนาคต หน้าที่ของโรงเรียนเพื่อที่จะให้เป็นโรงเรียนเพื่อชุมชนนั้น ควรจะประกอบด้วย

1. จัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรแก่นักเรียนอย่างสมบูรณ์มีประสิทธิภาพ
2. ใช้ทรัพยากรของโรงเรียนเพื่อผู้เรียนและชุมชน
3. จัดการเรียนการสอนแก่เยาวชนทั้งในและนอกโรงเรียน
4. จัดการเรียนการสอนหรือกิจกรรมแก่ผู้ใหญ่ทั่วไป
5. ร่วมมือและประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง
6. มีชุมชนร่วมมือกับโรงเรียน

เมื่อเป็นเช่นนี้ การมัธยมศึกษาจึงมีบทบาทอย่างสำคัญในอันที่จะช่วยพัฒนากำลังคนที่จะไปช่วยเร่งรัดพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ และพยายามส่งเสริมให้ประชาชนได้พยายามใช้แรงงานเพื่อพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการดำรงชีวิตของคนเท่าที่จะมากได้ ผู้บริหารโรงเรียนและครูจึงควรตระหนักอยู่เสมอว่าในฐานะที่เป็นบุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษา ตนเองก็เป็นบุคคลที่สำคัญหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาประเทศให้ดีขึ้นได้ แม้ว่าการให้การศึกษแก่นักเรียนและประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อมจะเป็นเพียงปัจจัยส่วนหนึ่งในการพัฒนาประเทศก็ตาม สิ่งสำคัญคือ จะต้องมีความตั้งใจ มีความสำนึกต่อหน้าที่สูง และพยายามทุกวิถีทางที่จะพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เป็นคนที่มีคุณภาพ มีทักษะและเจตคติที่ดีต่อการประกอบอาชีพ เพื่อเร่งรัดพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมายตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ

ดาวเรือง รัตน์ (ดาวเรือง รัตน์ 2518 : 80 - 84) ได้ทำการวิจัยเรื่อง งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พบว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอยู่ในเกณฑ์น้อย

สนอง สุวรรณวงศ์ (สนอง สุวรรณวงศ์ 2519 : 97 - 98) ได้ศึกษาวิจัยค้นคว้า เรื่อง บทบาทและความต้องการของชุมชน เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา ปรากฏว่า สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภาตำบล มีความต้องการให้ครูและโรงเรียนทราบเมื่อเห็นเด็กกระทำผิดระเบียบของโรงเรียน และต้องการให้โรงเรียนช่วยเหลือเด็กยากจนและเด็กพิการ กลุ่มกรรมการศึกษา ต้องการความร่วมมือกับคณะครูผู้ปกครอง ในการพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้าน ต้องการให้โรงเรียนจัดสอนฝึกฝนประชาชนให้อ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้น กลุ่มประชาชนทั่วไป ต้องการให้โรงเรียนจัดสอนฝึกอบรมประชาชนให้อ่านออกเขียนได้ดียิ่งขึ้นเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาต้องการร่วมมือพัฒนาโรงเรียนและหมู่บ้าน และกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดไม่เห็นด้วยที่จะให้คณะครู เลือกกรรมการศึกษาของโรงเรียนขึ้นเอง โดยไม่ขอความคิดเห็นจากประชาชน

เฉลิม แซ่ม้อย (เฉลิม แซ่ม้อย 2519 : 77 - 81) ได้ศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับ งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในภาคใต้ ในหรรณะของ ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป สรุปได้ว่า ผู้บริหารการศึกษา นักวิชาการ และประชาชนทั่วไป มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

ทองศักดิ์ คุ้มไชน้ำ (ทองศักดิ์ คุ้มไชน้ำ 2519 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยกิจกรรมและปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า โรงเรียนชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีกิจกรรมเน้นหนักไปในด้านการปรับปรุงโรงเรียนและการเรียนการสอน ด้านการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง

โรงเรียนกับชุมชน ส่วนการให้บริการความรู้แก่ประชาชน และปรับปรุงชุมชน โรงเรียน
ดำเนินการอยู่ในระดับน้อย

ประสิทธิ์ เทียมเดช (ประสิทธิ์ เทียมเดช 2521 : บทคัดย่อ) ได้ทำการ
ศึกษา วิจัย การบริการชุมชนของวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผู้บริหาร
การศึกษาและครู มีความต้องการบริการชุมชนด้านส่งเสริมความรู้ทางวิชาการสูงเป็น
อันดับหนึ่ง แต่ผู้นำท้องถิ่นต้องการให้บริการชุมชนด้านพัฒนาเศรษฐกิจและอาชีพเป็นอันดับหนึ่ง

ชวธ ทันโตภาส (ชวธ ทันโตภาส 2521 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา วิจัย
เรื่อง บทบาทของโรงเรียนชุมชนในประเทศไทยในการพัฒนาชุมชน พบว่า โรงเรียนชุมชน
มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้าได้ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
เป็นอย่างดี โดยมีครูและคณะกรรมการโรงเรียนชุมชน เป็นจักรกลสำคัญที่จะทำให้ชุมชน
เกิดความก้าวหน้า และเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แต่ส่วนใหญ่แล้ว ผู้มีส่วน
เกี่ยวข้องเหล่านี้ ยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนให้ดีพอ รวมทั้งการปฏิบัติงานของ
โรงเรียนชุมชนก็มีปัญหาและอุปสรรค ทั้งด้านการขาดความสามัคคีของผู้ดำเนินงาน
การขาดความช่วยเหลือและสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การขาดความรู้
ความสามารถในการดำเนินงาน การขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้เข้าใจถึง
งานที่ปฏิบัติ การขาดการติดตามผล การขาดกำลังเจ้าหน้าที่ตลอดจนอุปกรณ์ และสิ่งสำคัญ
คือ บรรดาครู คณะกรรมการโรงเรียนชุมชนส่วนใหญ่ ยังมีฐานะยากจน ปัญหาและอุปสรรค
ดังกล่าวก็ค้ำขวาง ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่าง
สมบูรณ์

วรรณ ทองดี (วรรณ ทองดี 2523 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาค้นคว้า
และได้ให้ทัศนะ เกี่ยวกับ การศึกษาเปรียบเทียบถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของ
บุคลากรในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน รุ่นที่ 1 รุ่นที่ 2 และรุ่นที่ 3 ทุกโรงเรียน
ในประเทศไทย การใช้โรงเรียนเพื่อการพัฒนาชุมชน ว่า

1. บุคลากรของโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนทั้งสามรุ่นมีทัศนคติที่ดี
เกี่ยวกับงานพัฒนาชุมชน

2. โรงเรียนได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนเป็นอย่างดี ในการพัฒนาชุมชน

3. โรงเรียนมีความสัมพันธ์และได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนเป็นอย่างดี ในการจัดกิจกรรมเพื่อชุมชน

ผลการวิจัยยังพบอีกว่า การทำงานของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อพัฒนาชุมชนนั้น มีปัญหาและอุปสรรค คือ ① ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุนงานในโครงการ เพื่อพัฒนาชุมชน ของโรงเรียน ให้ดำเนินไปได้อย่างคล่องแคล่ว ขาดอัตรากำลังคน ขาดวัสดุและอุปกรณ์ เครื่องมือและความพร้อมของบุคคลที่จะเข้าไปช่วยในการพัฒนาของชุมชน ซึ่งปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้ เป็นเครื่องกีดขวาง ทำให้นโยบายการดำเนินงานและการปฏิบัติงาน ไม่สามารถดำเนินให้ตรงตามเป้าหมายที่วางไว้ได้อย่างสมบูรณ์

โชคชัย ไกรนรา (โชคชัย ไกรนรา 2524 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ทัศนคติของครู คอมนทาการบริหารงานของผู้นบริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงาน ประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปไควา ทัศนคติของครู คอมนทาการบริหารงาน คำนความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

ฮาคาเนน (Hakanen. 1975 : 1954-A) ได้สำรวจความคิดเห็นของ ผู้ปกครอง และกลุ่มนักวิชาการ เกี่ยวกับการสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผลการ วิจัยพบว่า

1. ผู้ปกครองยังขาดความรู้ เกี่ยวกับความเป็นไปของโรงเรียนและการศึกษา ได้เสนอแนะให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น

2. ขาดข้อมูลข่าวสารการติดต่อภายในชุมชน ทำให้ผู้ปกครองขาดความสัมพันธ์ กันภายในชุมชน

3. เครื่องมือที่ใช้ติดต่อยังมีไม่เพียงพอ มีข้อเสนอว่า ให้มีการจูงจูงนโยบาย การติดต่อระหว่างโรงเรียน กับ ชุมชน ในเรื่องของการมุ่งหมาย ความรับผิดชอบ รายละเอียดเกี่ยวกับการเงิน เวลา และความจำเป็นด้านอื่น ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ

มอนเตส (Montes. 1975 : 7790-A) ได้ศึกษาผลของการจัดการศึกษา แบบโครงการให้กับชาวเม็กซิกันที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา โดยกำหนดปัญหาในการวิจัยไว้ดังนี้

1. โครงการศึกษาสำหรับชาวเม็กซิกัน ได้อำนวยประโยชน์และมีอำนาจในทาง ที่ถูกในโรงเรียนเพียงไร และมีกระบวนการอะไรเพิ่มเติมจึงจะทำให้เกิดผลดี

2. โครงการศึกษาที่ดีจะมีอิทธิพลต่อนโยบายการศึกษาของโรงเรียนอย่างไร และโรงเรียนจะต้องปรับปรุงตนเองอย่างไร

ผลการวิจัยพบว่า

1. โครงการศึกษานี้ ทำให้ชาวเม็กซิกันที่อยู่ในสหรัฐอเมริกาได้ศึกษาต่อ ในระดับที่สูงขึ้น 16 เปอร์เซ็นต์

2. โครงการศึกษานี้ ทำให้ประชากรในเมืองเพิ่มขึ้น

3. โครงการศึกษานี้ ทำให้การศึกษาในวิทยาลัยชุมชน มีความคล่องตัวมากขึ้น

4. โครงการศึกษานี้ ทำให้องค์การทางการศึกษาของชาวเม็กซิกัน และชุมชน ชาวเม็กซิกันที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา ยังคงมีอยู่ต่อไป

5. มีการติดต่อสื่อสารระหว่างหน่วยงานของรัฐ และองค์การของเอกชนเพิ่มขึ้น

สชอตเตนเฟลด์ (Schottenfelf. 1975 : 1343-A) ได้ศึกษาผลของ กฎหมายที่เสนอแก้ไขโดย เบคเคย์ (Beckley Amendment) ที่มีต่อความสัมพันธ์ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยแบ่งกลุ่มโรงเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มโรงเรียนและชุมชนที่ได้รับทราบถึงการแก้ไขระเบียบอย่างตรงไป ตรงมาทั้งหมด

2. กลุ่มโรงเรียนและชุมชนที่ได้รับทราบถึงการแก้ไขระเบียบอย่างจำกัด ในเรื่องราวเกี่ยวกับการแก้ไขระเบียบ

3. กลุ่มโรงเรียนและชุมชนที่ไม่ทราบการแก้ไขระเบียบเลย

ผลการวิจัยปรากฏว่า ความรู้ของประชาชนและผู้บริหาร กับ การจัดกลุ่มโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันในทางบวก และทัศนคติของผู้ปกครอง กับ การจัดกลุ่มโรงเรียนก็มีความสัมพันธ์กันในทางบวกด้วย

โอ คอนเนลล์ (O'Connell. 1977 : 579-A) ทำงานในหน้าที่ศึกษานิเทศก์ของโรงเรียนชานเมืองและชนบท ได้ทำการศึกษาความขัดแย้งของฝ่ายต่าง ๆ จากคณะครู ชุมชน และคณะกรรมการศึกษา โดยมีความเชื่อว่า ความขัดแย้งของโรงเรียนกับชุมชน เป็นผลมาจากปัญหาการติดต่อสื่อสาร ตามข้อเสนอของ ชาราลิน ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้วิธีวิจัยแบบปฏิบัติการโดยใช้การติดต่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจให้ฝ่ายต่าง ๆ ผลปรากฏว่า ทำให้ความขัดแย้งลดลงได้

โซเบลโล (Sorbelllo. 1978 : 598-A) ได้ศึกษาบทบาทของ ผู้ปกครองนักเรียน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน ในบทบาทที่เป็นจริง และบทบาทที่คาดหวัง ความทัศนะของครูประถมศึกษา ครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนประถมศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่ชั้นประถมศึกษา โดยศึกษาด้านความสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังนี้

1. การบริหารทั่วไป
2. นักเรียน
3. หลักสูตร
4. อาคารสถานที่ อุปกรณ์อำนวยความสะดวก
5. การประชาสัมพันธ์

ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม มีความเห็นว่า ผู้ปกครองนักเรียน มีความเกี่ยวข้องกับโรงเรียนในระดับน้อย และมีแนวคิดของกลุ่มทุกกลุ่ม เสนอให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการเลือกหนังสือเรียน การจัดหลักสูตร การประเมินผลงานของครู ระเบียบวินัยของโรงเรียน นอกจากนี้ กลุ่มต่าง ๆ ยังเสนอให้บุคคลทุกฝ่าย โดยเฉพาะผู้ปกครอง ให้มี

ส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของโรงเรียน คณะครูและครูใหญ่ มีความเห็นว่า ผู้ปกครองไม่ควรจะเกี่ยวข้องกับทางโรงเรียนในส่วนที่ผู้ปกครองยังไม่มีความรู้พอ และไม่แน่ใจ ในกลุ่มที่ไม่ใช่ผู้ปกครอง ไม่เห็นด้วยที่ผู้ปกครองจะกระตือรือร้นและรับผิดชอบด้วย

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ว่า โรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีหน้าที่ให้บริการทางการศึกษา ความรู้ และวัฒนธรรมของชุมชน เป็นผู้นำชุมชนในด้านต่าง ๆ และจะต้องได้รับความเชื่อถือ ศรัทธา จากชุมชน โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในด้านการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ การช่วยส่งเสริมความรู้ในด้านอาชีพ สุขภาพอนามัย ตลอดจนกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ของชุมชน และในขณะเดียวกันโรงเรียนจะต้องพยายามยอมรับการสนับสนุนช่วยเหลือจากชุมชนในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เป็นการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน

สมมติฐานในการศึกษาครั้งนี้ว่า

1. ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด มีทัศนะต่อการดำเนินงานร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนแตกต่างกัน
2. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารมาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย มีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน
3. โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กับ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน มีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายผู้บริหารและครู กับฝ่าย ผู้ปกครองนักเรียน โดยวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด ทุกโรง จำนวน 35 คน ได้ถูกใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

1.2 ครูที่ทำการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 1,795 คน จาก 35 โรงเรียน ได้รับเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 317 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จากตารางกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie and Morgan ซึ่งมีความเชื่อมั่นร้อยละ 95

2. ฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 33,471 คน ได้รับเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 379 คน ขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของ Krejcie and Morgan ซึ่งมีความเชื่อมั่นร้อยละ 95

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 731 คน

ตาราง 1 แสดงจำนวน ประชากร กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง
นักเรียน จำแนกตามโรงเรียน

โรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง
1. ม่วงลาวิทยาลัย	1	20	406	1	4	5
2. ร้อยเอ็ดวิทยาลัย	1	203	3555	1	33	40
3. สตรีศึกษา	1	160	3003	1	28	34
4. เหลลลลวิทยาคม	1	43	814	1	8	9
5. พลาญชัยพิทยาคม	1	63	1230	1	11	14
6. จันทรเบกษานุสรณ์	1	95	1938	1	17	22
7. หนองผึ้งวิทยาคาร	1	10	226	1	2	3
8. จตุรพักตรพิมานรัชดาภิเษก	1	99	1962	1	18	22
9. โคกลามพิทยาคม	1	20	315	1	4	4
10. ธงธานี	1	37	751	1	7	9
11. ธวัชบุรีวิทยาคม	1	77	1575	1	14	18
12. โพธิ์กลางพิทยาคม	1	4	80	1	1	1
13. ปทุมรัตน์พิทยาคม	1	68	1322	1	12	15
14. น้ำใสวิทย	1	17	313	1	3	4
15. พนมไพรวิทยาคาร	1	95	1750	1	17	20
16. หนองฮีเจริญวิทย	1	23	411	1	4	5
17. โพธิ์ทองพิทยาคม	1	8	107	1	1	1
18. โพนทองวิทยายน	1	33	647	1	6	7

โรงเรียน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง	ผู้บริหาร	ครู	ผู้ปกครอง
19. โพนทองพัฒนาวิทยา	1	106	1920	1	19	22
20. ม่วงมิตร์วิทยาคม	1	13	162	1	2	2
21. เมยวดีพิทยาคม	1	24	400	1	4	5
22. สุวรรณภูมิ	1	44	746	1	8	8
23. สุวรรณภูมิพิทยไพศาล	1	92	1774	1	16	20
24. ห้วยโตนวิทยา	1	16	237	1	3	2
25. ขวาววิทยาคาร	1	18	289	1	3	3
26. เสลภูมิ	1	47	852	1	8	10
27. เสลภูมิพิทยาคม	1	110	2056	1	20	23
28. หนองพอกวิทยา	1	48	986	1	9	11
29. โพธิ์ชัยชนูปถัมภ์	1	25	428	1	4	5
30. เชียงใหม่ประชานุสรณ์	1	23	395	1	4	4
31. ทราญทองวิทยา	1	20	280	1	4	3
32. เมืองสรวงวิทยา	1	36	630	1	6	7
33. หนองหมื่นถาวรวิทยา	1	22	446	1	4	5
34. อ่างสามารถวิทยา	1	57	1163	1	10	13
35. บ้านขี้เหล็กพิทยาคม	1	19	298	1	3	3
รวม	35	1795	33471	35	317	379

รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 751 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม มี 3 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ทุกฝ่าย
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบปลายเปิด ถามปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างแบบสอบถามฉบับนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาว่า มีอะไรบ้าง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนข้อความ
2. นำข้อความที่เขียนแล้ว มาจัดเป็นหมวดหมู่ ตามขนาดทั้งแปดด้าน
3. นำแบบสอบถามที่เขียนเสร็จแล้วไปปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และผู้รู้
ตรวจสอบแก้ไข
4. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วไปทดสอบกับผู้บริหารโรงเรียน ครู และ
ผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อทดสอบความชัดเจนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา
(α - coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่น 0.975

วิธีการรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจาก ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ให้ตอบแบบสอบถามโดยดำเนินการดังต่อไปนี้

1. สำหรับผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปแจกด้วยตนเอง
ในคราวประชุมประจำเดือน เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2526 แล้วขอความร่วมมือให้ช่วยตอบ
และขอเก็บรวบรวมคืนมาในคราวเดียวกัน
2. กลุ่มครู ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้โดยทางไปรษณีย์ พร้อมกับจัดของ
จ่าหน้าถึงผู้วิจัย และพนักงานดวงตราไปรษณีย์เพื่อขอให้ส่งกลับคืนให้กับผู้วิจัย หลังจากที่ได้รับ
แบบสอบถามเสร็จแล้ว
3. ส่วนผู้ปกครองนักเรียนนั้น ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปยังครูที่ปรึกษาของ
นักเรียนในแต่ละโรงเรียน เพื่อขอความร่วมมือนำไปให้กับผู้ปกครอง ให้ช่วยตอบแบบสอบถาม
เมื่อตอบเสร็จแล้วให้ผู้ปกครองจัดส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัยทางไปรษณีย์โดยตรง
เช่นเดียวกันกับกลุ่มครู
4. หลังจากเวลาผ่านไปแล้ว 1 สัปดาห์ ได้จัดส่งหนังสือติดตามทวงถามไปยัง
กลุ่มครูและกลุ่มผู้ปกครอง เพื่อเป็นการเร่งรัดอีกครั้งหนึ่ง
5. แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมา มีดังต่อไปนี้
 - 5.1 แบบสอบถามสำหรับให้ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งผู้วิจัยนำไปส่งด้วยตนเอง
จำนวน 35 ฉบับ และเก็บรวบรวมด้วยตัวเอง ได้คืนมา 28 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80
 - 5.2 แบบสอบถามที่ส่งไปทางไปรษณีย์ พร้อมกับพนักงานดวงตราไปรษณีย์
เพื่อส่งกลับ ส่งให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูทั้งหมด 317 ฉบับ ได้รับคืนกลับมา 285 ฉบับ
คิดเป็นร้อยละ 89.90
 - 5.3 แบบสอบถามที่ส่งไปทางไปรษณีย์ พร้อมกับพนักงานดวงตราไปรษณีย์
เพื่อส่งกลับ ส่งไปให้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียนทั้งหมด 379 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา
329 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 86.60
 - 5.4 รวบรวมแบบสอบถามที่ส่งออกไปเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม
เป็นจำนวน 731 ฉบับ ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 642 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.82

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แยกวิเคราะห์และเสนอข้อมูลเป็นตอน ๆ ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 หาคาสถิติพื้นฐานของบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ปกครองนักเรียน อีกฝ่ายหนึ่ง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยรวม ทั้ง 8 กำน และในแต่ละกำน ในทัศนะของบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหาร ที่มีประสบการณ์มาก กับ โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหาร ที่เคยผ่านการศึกษอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กับ โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย

ตอนที่ 5 ศึกษาปัญหาและอุปสรรค ที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา และแนวคิดในการแก้ปัญหาอุปสรรคเหล่านั้น ในทัศนะของ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้ปกครอง

เกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการหาคาสถิติพื้นฐาน เพื่อความสะดวกในการแปลความหมาย จึงได้กำหนด คะแนนเฉลี่ย และความหมายของช่วงคะแนนไว้ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 1.00 - 1.49 ถือว่า มหภาพ
ประเภทนั้น มีการปฏิบัติน้อยครั้งมาก หรือ ไม่เคยปฏิบัติเลย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 1.50 - 2.49 ถือว่า มหภาพ
ประเภทนั้น มีการปฏิบัติน้อย หรือ ค่อนข้างน้อย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 2.50 - 3.49 ถือว่า มหภาพ
ประเภทนั้น มีการปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 3.50 - 4.49 ถือว่า มหภาพ
ประเภทนั้น มีการปฏิบัติบ่อย หรือ ค่อนข้างบ่อย

คะแนนเฉลี่ยของรายการใดที่มีค่าระหว่าง 4.50 - 5.00 ถือว่า มหภาพ
ประเภทนั้น มีการปฏิบัติทุกครั้ง หรือ มีการปฏิบัติบ่อยมาก

การแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยได้กำหนดตามเกณฑ์ของเบสต์ (Best.
1964 : 189)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ค่าร้อยละ
2. ค่าเฉลี่ย
3. ค่าความแปรปรวน (s^2) ใช้สูตร

$$s^2 = \frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N - 1)}$$

(ลวน สายยศ และ อังคณา สายยศ 2524 : 75)

เมื่อ s^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนน
 $\sum x^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

เมื่อ $(\sum x)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนสมาชิกในกลุ่มตัวอย่าง

4. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนของตัวแปร 2 กลุ่ม

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2}}} \quad df = \frac{\left(\frac{s_1^2}{n_1} + \frac{s_2^2}{n_2} \right)^2}{\frac{(s_1^2/n_1)^2}{n_1 - 1} + \frac{(s_2^2/n_2)^2}{n_2 - 1}}$$

(ล่วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 97 - 98)

เมื่อ t แทน อัตราส่วน t ในการแจกแจงแบบ T

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

s_1^2, s_2^2 แทน ความแปรปรวนของกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

n_1, n_2 แทน จำนวนกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 ตามลำดับ

df แทน จำนวนตัวแปรอิสระ

5. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา

(α - Coefficient)

$$\alpha = \frac{n}{n - 1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

(ล่วน สายยศ และอังคณา สายยศ 2524 : 171 - 172)

เมื่อ	∞	แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	n	แทน จำนวนข้อของเครื่องมือ
	s_i^2	แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	s_t^2	แทน คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล และแปลความหมาย เพื่อความสะดวกและความเข้าใจตรงกัน จึงกำหนดสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน
- s^2 แทน ความแปรปรวน
- s_1^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนจากกลุ่มตัวอย่างที่ 1
- s_2^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนจากกลุ่มตัวอย่างที่ 2
- N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- N_1 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
- N_2 แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2
- t แทน ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t - distribution
- df แทน Degree of freedom

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แยกวิเคราะห์และเสนอข้อมูลเป็นตอน ๆ ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 หาค่าสถิติพื้นฐานของบทบาทร่วมมือทางชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในทัศนะของบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ปกครองนักเรียน อีกฝ่ายหนึ่ง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมทั้ง 8 คำน และในแต่ละคำ ในทัศนะของบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู ฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารมาก กับ โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย ในทัศนะของ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เคยผ่านการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กับ โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูงาน เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของ ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย

ตอนที่ 5 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานของโรงเรียนมัธยมศึกษา และแนวคิดในการแก้ปัญหาอุปสรรคเหล่านั้น ในทัศนะของ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามทัศนะของบุคคลสองฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์สหภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการร่วมพัฒนาชุมชน

บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนทั้ง 8 ด้าน	ทัศนะของผู้บริหาร และครู		ทัศนะของผู้ปกครอง	
	N = 313		N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
1. การพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ ประชาชน	2.47	1.67	2.68	1.73
2. การพัฒนาคนอานามัย	3.23	2.87	3.12	1.62
3. การพัฒนาคนเกษตรกรรม	3.05	1.54	2.97	1.54
4. การพัฒนาความสวยงามของชุมชน	3.50	1.44	3.53	1.47
5. การพัฒนาคนันทนาการ	3.04	1.51	3.12	1.57
6. การพัฒนาคนศีลธรรมและวัฒนธรรม	3.34	2.05	3.42	1.63
7. การพัฒนาคนหน้าทีพลเมือง	3.52	2.45	3.69	2.51
8. การพัฒนาคนการศึกษา	2.94	1.69	3.05	1.73
รวม	3.14	1.60	3.19	1.50

จากตาราง 2 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยในแต่ละด้านแล้วปรากฏว่า ทั้งฝ่าย
ผู้บริหารและครู กับฝ่ายผู้ปกครอง ต่างมีความเห็นสอดคล้องกันว่า โรงเรียนแสดงบทบาท
การพัฒนาด้านความสวยงามของชุมชนและการพัฒนาด้านหน้าทีพลเมือง อยู่ในเกณฑ์น้อยหรือ
ค่อนข้างน้อย นอกนั้นทั้งผู้บริหารและครู กับผู้ปกครอง ก็มีความเห็นตรงกันอีกว่า โรงเรียน
แสดงบทบาทด้านอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ยกเว้นบทบาทด้านการพัฒนาอาชีพและเพิ่ม

รายได้ประชาชน ซึ่งผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนแสดงบทบาทน้อยหรือค่อนข้างน้อย ส่วนผู้ประกอบการเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ด้านแล้ว ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู กับผู้ประกอบการนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนปฏิบัติงานด้านบทบาทรวมพัฒนาชุมชนอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชน
ด้านอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง
กับผู้ประกอบการนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาด้านอาชีพ และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ประกอบการ N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
1. โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้ปกครองทำงาน อดิเรกเพื่อประหยัดรายจ่ายการใช้เวลาว่าง ให้เกิดรายได้ การทำสวนครัว การถนอม อาหาร	2.15	1.46	2.32	1.79
2. โรงเรียนแนะนำและส่งเสริมอุตสาหกรรม ในครัวเรือน เช่น การทอเสื่อ การ ทอผ้าไหม	1.96	1.25	1.94	1.60
3. โรงเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับ การต่อรองราคาสินค้าในฐานะผู้บริโภค เพื่อมิให้พ่อค้าเอาเปรียบเกินไป	2.29	1.53	2.45	1.67

ตาราง 3 (ต่อ)

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาค่านิยม และเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน	ทัศนคติของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนคติของ ผู้ปกครอง N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
4. โรงเรียนจัดอบรมเพื่อพัฒนาค่านิยมใหม่ ๆ ให้แก่ นักเรียนและคนทั่วไป	2.64	2.46	2.84	1.68
5. โรงเรียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพหรือสหกรณ์เพื่อ นักเรียนหรือประชาชน	3.31	1.66	3.54	1.74
รวม	2.47	1.67	2.68	1.73

จากตาราง 3 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมแล้ว ปรากฏว่า ฝ่ายผู้บริหารและครู เห็นว่าโรงเรียนแสดงบทบาทการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย ส่วนผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนแสดงบทบาทค่านิยมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู กับผู้ปกครองนักเรียน เห็นตรงกันว่าโรงเรียนปฏิบัติค่านิยมหรือค่อนข้างน้อยอยู่ 3 บทบาท ได้แก่ การส่งเสริมให้ผู้ปกครองทำงานอดิเรก เพื่อประหยัดรายจ่ายและการใช้เวลาว่างให้เกิดรายได้ การแนะนำและส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน และการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการต่อรองราคาสินค้าในฐานะผู้บริโภค เพื่อมิให้พ่อค้าเอาเปรียบเกินไป สำหรับบทบาทการจัดอบรมเพื่อพัฒนาค่านิยมใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียนและคนทั่วไป ทั้งฝ่ายผู้บริหารและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นตรงกันคือ เห็นว่าโรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ส่วนบทบาทในการจัดตั้งกลุ่มอาชีพหรือสหกรณ์เพื่อนักเรียนหรือประชาชน ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย

หากพิจารณาโดยสรุปแล้วจะเห็นว่า ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นสอดคล้องใกล้เคียงกัน เป็นส่วนใหญ่

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการร่วมพัฒนาชุมชนด้าน
อนามัยในทัศนะของผู้บริหารและครูฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครองอีกฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาด้านอนามัย	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ปกครอง N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
6. โรงเรียนให้คำแนะนำและเผยแพร่ความรู้ เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว	2.37	1.41	2.45	1.88
7. โรงเรียนให้คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับ การสุขาภิบาล	3.37	8.70	3.07	1.54
8. โรงเรียนให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งบริการ สุขภาพอนามัยแก่นักเรียนและคนทั่วไป	3.43	1.48	3.33	1.54
9. โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาหาร การกิน น้ำดื่ม น้ำใช้ ให้ถูกสุขลักษณะให้กับ นักเรียนและคนทั่วไป	3.60	1.38	3.58	1.55
10. โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ ยาสามัญประจำบ้าน โรคติดต่อ โรคระบาด พร้อมทั้งการป้องกันให้นักเรียนและคนทั่วไป	3.39	1.42	3.20	1.60
รวม	3.23	2.07	3.12	1.62

จากตาราง 4 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมของทุกข้อแล้ว ปรากฏว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่า โรงเรียนแสดงบทบาทด้านการอนามัยอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารและครูกับผู้ปกครอง ต่างมีความเห็นเหมือนกันทุกข้อ กล่าวคือ เห็นว่า โรงเรียนแสดงบทบาทน้อย 1 บทบาท ได้แก่ การให้คำแนะนำและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว และอยู่ในการปฏิบัติมีน้อย 1 บทบาท ได้แก่ การเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาหารการกิน น้ำดื่ม น้ำใช้ ให้ถูกสุขลักษณะ ให้กับนักเรียนและคนทั่วไป ส่วนบทบาทอื่น ๆ

โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู กับผู้ปกครองต่างมีความเห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทด้านการพัฒนาอนามัยอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการร่วมพัฒนาชุมชนด้านเกษตรกรรมในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครู ฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาด้านเกษตรกรรม	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ปกครอง N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
11. โรงเรียนเผยแพร่ความรู้ในเรื่องการปลูกพืชหลักที่สำคัญ เช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่วลิสง ให้แก่นักเรียนและคนทั่วไป	3.29	1.66	3.09	1.49
12. โรงเรียนให้คำแนะนำและความรู้ในการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยเคมี ให้แก่นักเรียนและคนทั่วไป	3.20	1.58	3.05	1.49

ตาราง 5 (ต่อ)

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาตำบลเกษตรกรรม	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ปกครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
13. โรงเรียนให้คำแนะนำและหาวิธีการใหม่ ๆ ทางการเกษตรมาใช้ในการประกอบอาชีพแก่ นักเรียนและคนทั่วไป	3.08	1.44	2.95	1.46
14. โรงเรียนให้คำแนะนำการส่งเสริมในการ ประกอบอาชีพทางการเกษตรใหม่ ๆ เช่น การใช้น้ำเพื่อการเกษตรโดยประหยัด การใช้จ่ายปราบศัตรูพืชให้แก่ นักเรียนและ คนทั่วไป	2.96	1.54	2.80	1.60
15. โรงเรียนให้ความร่วมมือกับเกษตรตำบล อำเภอ จังหวัด ในการจัดนิทรรศการ เกษตรกรรม	2.68	1.49	2.96	1.66
รวม	3.05	1.54	2.97	1.54

จากตาราง 5 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของกรปฏิบัติโดยรวมทุกข้อแล้ว
ปรากฏว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า
โรงเรียนแสดงบทบาทด้านการพัฒนาการเกษตรกรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลางทุกบทบาท

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชน
การพัฒนาความสวยงามของชุมชน ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง
กับผู้นักครองอีกฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา ความสวยงามของชุมชน	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้นักครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
16. โรงเรียนได้รณรงค์เรื่องความสะอาดของ ชุมชน	3.44	1.50	3.58	1.62
17. โรงเรียนจัดตกแต่งอาคารสถานที่ และ บริเวณโรงเรียนให้เป็นระเบียบสวยงาม เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน	3.85	1.11	3.94	1.29
18. โรงเรียนนำคณะครู นักเรียน ไปร่วมกับ ชุมชนในการรักษาความสะอาดและปรับปรุง ชุมชน	3.50	1.37	3.60	1.34
19. โรงเรียนจัดเรือนเพาะชำ มีพันธุ์ไม้ดอก ไม้ประดับให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน	3.48	1.45	3.27	1.37
20. โรงเรียนให้การสนับสนุนในกิจการอาสา พัฒนาชนบทของครู นักเรียน กลุ่มเยาวชน ทั้งในและนอกโรงเรียนตลอดจนความ ร่วมมือกระทำสิ่งเป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่น	3.23	1.71	3.29	1.75
รวม	3.50	1.44	3.53	1.47

จากตาราง 6 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมของทุกข้อแล้ว ปรากฏว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน ต่างมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติเป็นรายข้อแล้ว ปรากฏว่า ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่า บทบาทที่โรงเรียนปฏิบัติมี 2 บทบาท ได้แก่ การจัดตกแต่งอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้เป็นระเบียบสวยงามเป็นตัวอย่างแก่ชุมชน และการนำคณะครู นักเรียนไปร่วมกับชุมชนในการรักษาความสะอาดและปรับปรุงชุมชน ซึ่งสองบทบาทนี้ ฝ่ายผู้ปกครองมีความเห็นตรงกับผู้บริหารและครู ส่วนการระดมความคิดเห็นเรื่องความสะอาดชุมชนนั้น ฝ่ายผู้บริหารและครูมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่ฝ่ายผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย นอกนั้น ทั้งผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

กล่าวโดยสรุปแล้ว จะเห็นว่า ทั้งผู้บริหารและครู กับฝ่ายผู้ปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนแสดงบทบาทด้านการพัฒนาชุมชนด้านความสวยงามของชุมชน อยู่ในเกณฑ์น้อย

ตาราง 7 ผลการวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชน
 ด้านนันทนาการในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่งกับผู้ปกครองนักเรียนอีก
 ฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนา นันทนาการ	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ปกครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
21. โรงเรียนแนะนำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจในความสำเร็จและจำเป็น ของนันทนาการต่อชีวิตมนุษย์	2.79	1.45	2.89	1.58
22. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความ สามัคคีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การกีฬา การละเล่นพื้นเมือง การ ปรับปรุงสนามกีฬา สนามเด็กเล่น เพื่อให้ คนทั่วไปได้พักผ่อนหย่อนใจ	3.51	1.55	3.82	1.38
23. โรงเรียนร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ๆ เช่น กรรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดฉายภาพยนตร์ กิจกรรมกีฬา เพื่อการ บันเทิง	3.01	1.47	3.07	1.66
24. โรงเรียนสนับสนุนให้ครู นักเรียน จัด สถานที่พักผ่อนหย่อนใจในโรงเรียน	3.41	1.58	3.00	1.51

ตาราง 7 (ต่อ)

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนากำนัน นันทนาการ	ทัศนคติของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนคติของ ผู้ปกครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
25. โรงเรียนจัดให้มีทัศนศึกษาร่วมกันระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	2.49	1.53	2.86	1.75
รวม	3.04	1.51	3.12	1.57

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ย เป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ทั้งฝ่าย
ผู้บริหารและครู กับฝ่ายผู้ปกครอง มีความเห็นว่า โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความ
สามัคคีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในเกณฑ์น้อย หรือค่อนข้างน้อย ส่วนการจัดให้มี
ทัศนศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้น ผู้ปกครองเห็นว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง
แต่ฝ่ายผู้บริหารและครู มีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย นอกนั้นทั้งฝ่าย
ผู้บริหารและครูกับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นตรงกันคือ โรงเรียนปฏิบัติอยู่ใน
เกณฑ์ปานกลาง

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติโดยรวมทุกข้อแล้ว ทั้งผู้บริหารและครู
กับผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนแห่งดงบทบาทด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตาราง 8 ผลการวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชนค่าน
การพัฒนาศีลธรรมและวัฒนธรรม ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง กับ
ผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาศีลธรรม และวัฒนธรรม	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ปกครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
26. โรงเรียนให้การอบรมคนทั่วไปและเยาวชน ให้เห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น	3.14	4.43	3.15	1.80
27. โรงเรียนช่วยเผยแพร่ความรู้ การให้ ความช่วยเหลือ ความร่วมมือในการบำรุง รักษาศิลปวัฒนธรรมแก่นักเรียนและคน ทั่วไป	3.30	1.48	3.34	1.55
28. โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น	3.77	1.55	3.83	1.45
29. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังให้ เยาวชนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม	3.41	1.39	3.50	1.47
30. ครู อาจารย์ ประพฤติตัวเป็นแบบอย่าง ที่ดีและเป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุข	3.08	1.44	3.32	1.92
รวม	3.34	2.05	3.42	1.63

จากตาราง 8 เมื่อพิจารณาคะแนนของการปฏิบัติเป็นรายข้อแล้ว พบว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน ต่างมีความเห็นเหมือนกันว่า โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น อยู่ในเกณฑ์น้อย และอีกบทบาทหนึ่งคือ การช่วยจัดกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังเยาวชนเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม ซึ่งผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย นอกนั้นทั้งฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน และฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู ต่างมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เหมือน ๆ กัน

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมของทุกข้อแล้วพบว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน ต่างมีความเห็นเช่นเดียวกันว่า โรงเรียนมีบทบาทด้านการพัฒนาศีลธรรมและวัฒนธรรมอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

ตาราง 9 ผลการวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชน
ด้านหน้าที่พลเมือง ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครอง
นักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาหน้าที่ พลเมือง	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ปกครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
31. โรงเรียนได้ส่งเสริมวิธีสอน การสอน และ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้มี ลักษณะปลูกฝังให้มีเสรีภาพและความมั่นใจ ให้นักเรียน	3.70	1.20	3.75	1.41

ตาราง 9 (ต่อ)

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาค้นหาที่ พลเมือง	ทัศนคติของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนคติของ ผู้ปกครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
32. ครูในโรงเรียนมีพฤติกรรมการสอนที่มุ่งให้ นักเรียนคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น	3.70	1.12	3.99	1.16
33. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝัง ประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งประธาน นักเรียน หัวหน้าชั้น การไต่ทำงานเป็น กลุ่ม	3.95	1.43	4.31	8.89
34. โรงเรียนเชิญผู้มีความรู้มาบรรยายเพื่อ ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ ให้แก่ นักเรียนและคนทั่วไป	3.11	6.50	3.52	1.30
35. โรงเรียนได้สอนให้นักเรียนรู้จักการ ปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เช่น การตรงต่อเวลา การเสียสละเพื่อ ส่วนรวม การประชุมพิจารณาปัญหา ร่วมกัน	3.88	6.30	3.97	1.16
36. โรงเรียนจัดกิจกรรมในการเสริมสร้าง ความสามัคคีและความรับผิดชอบใน การทำงานร่วมกันให้แก่ นักเรียนและ คนทั่วไป	3.70	1.26	3.69	1.17

ตาราง 9 (ต่อ)

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาด้านหน้าที่ พลเมือง	ทัศนคติของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนคติของ ผู้ปกครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
37. โรงเรียนเผยแพร่เอกสารหรือสื่อมวลชน อื่นให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่ในระบอบ ประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งระดับ ท้องถิ่น การเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร	3.00	1.42	3.04	1.54
38. โรงเรียนให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการ แจ้งการเกิด การตาย การแก้วันเดือนปี เกิดของนักเรียน รวมทั้งปัญหาในการ ทำบัตรประจำตัวประชาชน	2.68	1.43	2.87	0.84
39. โรงเรียนจัดกิจกรรมให้เกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ให้แก่นักเรียน	2.97	1.40	4.14	4.14
รวม	3.52	2.45	3.69	2.51

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติเป็นรายข้อแล้ว ปรากฏว่า
ทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียนเห็นตรงกันว่า โรงเรียนมีสภ
บทบาทอยู่ในเกณฑ์น้อย 4 บทบาท ได้แก่ การส่งเสริมวิธีการสอนและความสัมพันธ์ระหว่าง
ครูกับนักเรียนให้มีลักษณะการปลูกฝังให้มีเสรีภาพและความมั่นใจให้แก่นักเรียน ครูใน

โรงเรียนมีพฤติกรรมการสอนที่มุ่งให้นักเรียน คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น การจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย การสอนให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การจัดกิจกรรมในการเสริมสร้างความสามัคคี และความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันให้แก่ นักเรียนและคนทั่วไป การจัดกิจกรรมเกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ให้แก่ นักเรียน และเห็นว่าโรงเรียนแสดงบทบาทอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง เช่นเดียวกันอีก 2 บทบาท ได้แก่ การเผยแพร่เอกสารหรือสื่อมวลชนอื่นให้ประชาชนรู้จักสิทธิหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย การให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการแจ้งการเกิด การตาย การแก้วัน เดือนปีเกิดของนักเรียน รวมทั้งปัญหาในการทำบัตรประจำตัวประชาชน ส่วนบทบาทในด้านการเชิญผู้มีความรู้มาบรรยาย เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ให้แก่ นักเรียน และคนทั่วไปนั้น ฝ่ายผู้บริหารและครู เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนผู้ปกครองเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย

เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยรวมของทุกข้อแล้ว พบว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียน และครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า โรงเรียนแสดงบทบาทพัฒนารูมชน ในด้านหน้าที่พลเมืองอยู่ในเกณฑ์น้อย หรือค่อนข้างน้อย

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชน
ด้านการพัฒนาการศึกษาในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครอง
นักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาการศึกษา	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ปกครองนักเรียน N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
40. โรงเรียนสำรวจความต้องการในด้าน การศึกษาหาความรู้ของประชาชนใน ท้องถิ่น	2.74	1.61	2.78	1.78
41. โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้าใจ ในหลักสูตรวิธีสอน การอบรมนักเรียน	3.23	1.42	3.37	1.55
42. โรงเรียนเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ในด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน	2.75	2.77	2.87	1.68
43. โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่ จำเป็นเช่น กฎหมายที่ดิน	2.10	1.18	2.67	1.57
44. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนทั่วไปใช้ห้องสมุด ของโรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้	2.83	1.92	3.07	2.41
45. โรงเรียนร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ๆ ให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่และเยาวชนให้รู้ หนังสือ	2.78	1.63	2.92	1.93

ตาราง 10 (ต่อ)

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาการเรียนการสอน	ทัศนคติของ ผู้บริหารและครู		ทัศนคติของ ผู้ปกครองนักเรียน	
	N = 313		N = 329	
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2
46. โรงเรียนส่งเสริมให้ประชาชนจัดกลุ่ม สนใจ <u>เชื่อ</u> ให้กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดผู้รู้มาให้ความอบรม	2.33	1.80	2.55	1.68
47. โรงเรียนปรับปรุงหลักสูตร โครงการสอน เนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียนให้สอดคล้อง กับสภาพความเป็นอยู่และความต้องการ ของชุมชน	3.19	1.60	3.19	1.69
48. โรงเรียนจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ ความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่เยาวชน	3.24	1.59	3.18	1.74
49. โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ ภาษาไทยในชีวิตประจำวันแก่นักเรียน ประชาชนในท้องถิ่น	3.23	1.59	3.39	1.66
50. โรงเรียนส่งครูในโรงเรียนไปเข้ารับ การอบรมเพื่อพัฒนาทางด้านวิชาการและ เทคนิคการสอนใหม่ ๆ	3.90	1.54	3.67	1.38
รวม	2.34	1.69	3.05	1.73

จากตาราง 10 เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของการปฏิบัติเป็นรายข้อแล้วปรากฏว่า ทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองต่างก็เห็นว่า บทบาทด้านการส่งครูในโรงเรียนไปเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาทางด้านวิชาการและเทคนิคการสอนใหม่ ๆ นั้น โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนบทบาทอื่น ๆ นั้น ทั้งฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน ต่างมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ยกเว้นด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็นแก่ประชาชน และด้านการส่งเสริมให้ประชาชนจัดกลุ่มสนใจเพื่อขอให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดการอบรมให้ ซึ่ง 2 ด้านนี้ ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู เห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์น้อย ส่วนผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนปฏิบัติอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

เมื่อพิจารณารวมทุกข้อแล้ว จะเห็นว่า ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียนต่างมีความเห็นว่า โรงเรียนยังคงบทบาทการพัฒนาด้านการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ทั้งสองฝ่าย

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชน โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของบุคคลสองฝ่ายคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

ตาราง 11 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนคติบุคคล 2 ฝ่ายคือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูฝ่ายหนึ่ง
กับผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง

บทบาทของโรงเรียนในการร่วมพัฒนา ชุมชน 8 ด้าน	ทัศนะของ ผู้บริหารและครู N = 313		ทัศนะของ ผู้ปกครอง N = 329		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
การพัฒนาค่านิยมและเพิ่มรายได้ ประชาชน	12.10	24.92	13.18	21.23	673	2.85**
การพัฒนาค่านอนามัย	14.81	24.15	15.67	20.98	631	2.32**
การพัฒนาค่านเกษตรกรรม	13.72	28.25	14.87	22.76	620	2.88**
การพัฒนาค่านความสวยงามของชุมชน	16.73	22.73	17.67	19.02	639	2.66**
การพัฒนาค่านันทนาการ	14.48	23.00	15.65	8.33	508	3.72**
การพัฒนาค่านศีลธรรมและวัฒนธรรม	16.08	26.61	17.18	23.37	634	2.82**
การพัฒนาค่านหน้าที่พลเมือง	30.27	29.15	32.65	69.54	574	4.32**
การพัฒนาค่านการศึกษา	31.07	97.11	33.87	119.32	638	3.41**
บทบาทโดยเฉลี่ยทั้ง 8 ด้าน	18.65	34.49	20.09	38.06	635	3.02**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 11 ในการเปรียบเทียบบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชนแต่ละตำบล และโดยรวมทั้งแปดตำบล ความทัศนะของฝ่ายผู้บริหาร และครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.01

ตอนที่ 3 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกตำบล และในแต่ละตำบล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารมากกับ โรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย

ตาราง 12 เปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชน โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษา
ที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน

บทบาทของโรงเรียนในการร่วมพัฒนา ชุมชน 8 ด้าน	การแสดงบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่มี ประสบการณ์มาก N = 14		การแสดงบทบาท โรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่มี ประสบการณ์น้อย N = 14		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
การพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน	13.28	31.75	14.00	23.61	25	0.36
การพัฒนาค่านอนามัย	18.92	11.30	17.57	12.41	26	1.04
การพัฒนาค่านเกษตรกรรม	17.50	19.34	17.42	36.87	23	0.04
การพัฒนาค่านความสวยงามของชุมชน	19.35	23.93	18.57	19.49	25	0.44
การพัฒนาค่านันทนาการ	17.07	20.68	15.92	26.37	25	0.63
การพัฒนาค่านศีลธรรมและวัฒนธรรม	18.07	26.07	16.57	24.72	26	0.79
การพัฒนาค่านหน้าที่พลเมือง	34.42	43.49	32.78	56.33	25	0.61
การพัฒนาค่านการศึกษา	35.28	30.37	33.07	130.37	18	0.65
บทบาทโดยเฉลี่ยทั้ง 8 ด้าน	21.73	25.89	20.73	41.26	25	0.45

ผลการวิเคราะห์ตาราง 12 ในการเปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชนในแต่ละด้าน
และโดยรวมทุกด้านทั้ง 8 ด้าน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับ

โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน
ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 13 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษา
ที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของครู

บทบาทของโรงเรียนในการร่วมพัฒนา ชุมชน 8 ด้าน	การแสดงบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่มี ประสบการณ์มาก N = 129		การแสดงบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่มี ประสบการณ์น้อย N = 156		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
การพัฒนาค่านอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน	13.00	29.05	10.67	16.36	288	4.16**
การพัฒนาค่านอนามัย	15.44	24.28	13.31	21.64	282	3.75**
การพัฒนาค่านเกษตรกรรม	12.98	25.10	13.80	29.03	269	1.32
การพัฒนาค่านความสวยงามของชุมชน	17.26	21.54	15.61	3.42	208	4.07**
การพัฒนาค่านนันทนาการ	13.53	21.72	15.06	23.72	278	2.69**
การพัฒนาค่านศีลธรรมและวัฒนธรรม	15.03	14.59	17.10	21.18	279	3.08**
การพัฒนาค่านหน้าที่พลเมือง	28.13	65.57	31.29	53.50	282	3.46**
การพัฒนาค่านการศึกษา	32.39	99.47	28.81	90.26	278	3.09**
บทบาทโดยเฉลี่ยทั้ง 8 ด้าน	18.47	41.41	16.20	32.38	332	3.70**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 13 ในการเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาในแต่ละตำบล ตามทัศนะของครูในโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์
มากกับทัศนะของครูในโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารน้อย ปรากฏว่า
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน ยกเว้นบทบาทด้านการพัฒนาการ
เกษตรกรรม ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนการแสดงบทบาทโดยเฉลี่ยรวม 8 ด้าน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มี
ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย
ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 14 เปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชน โดยรวมทุกด้านและในแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียน

บทบาทของโรงเรียนในการรวมพัฒนาชุมชน 8 ด้าน	การแสดงบทบาทของโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก N = 159		การแสดงบทบาทของโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย N = 170		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
การพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน	13.92	19.20	12.39	22.28	331	3.05**
การพัฒนาคนอานามัย	16.15	19.86	15.13	22.53	347	2.01
การพัฒนาคนเกษตรกรรม	15.41	22.23	14.25	23.69	350	2.20
การพัฒนาคนความสวยงามของชุมชน	17.82	20.09	17.59	17.76	360	0.47
การพัฒนาคนนันทนาการ	16.05	21.42	15.27	34.43	386	1.33
การพัฒนาคนศีลธรรมและวัฒนธรรม	18.07	22.63	16.27	22.40	370	3.44**
การพัฒนาคนหน้าที่พลเมือง	23.68	82.94	32.64	53.58	322	9.87**
การพัฒนาคนการศึกษา	35.31	101.98	32.33	133.90	319	2.48**
บทบาทโดยเฉลี่ยทั้ง 8 ด้าน	19.55	38.79	19.48	41.32	338	1.02

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 14 ในการเปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชน แต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียน ปรากฏว่า บทบาทโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน การพัฒนาศีลธรรมและวัฒนธรรม

การพัฒนาค้นหาที่พลเมือง และการพัฒนาค้นหาการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนบทบาทในการพัฒนาค้นหานโยบาย การพัฒนาค้นหาเกษตรกรรม การพัฒนาค้นหาความสวยงามของชุมชน และการรวมพัฒนาค้นหานันทนาการ ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนบทบาทโดยเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ด้าน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนนั้น ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 15 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด คือ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

บทบาทของโรงเรียนในการพัฒนาชุมชน	การแสดงบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่มี ประสบการณ์มาก N=302		การแสดงบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่มี ประสบการณ์น้อย N=340		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
บทบาทโดยเฉลี่ยทั้ง 8 ด้าน	21.55	44.42	18.99	37.49	640	5.07**

**

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 15 ปรากฏว่า ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง ต่างมีความเห็นร่วมกันว่า บทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารมีประสบการณ์น้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้าน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่เคยผ่านการศึกษอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย

ตาราง 16 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนในแต่ละด้าน และโดยรวมทุกด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่เคยผ่านการศึกษอบรม กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน

บทบาทของโรงเรียนในการร่วมพัฒนา ชุมชน 8 ด้าน	การแสดงบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่เคยผ่าน การศึกษา N = 13		การแสดงบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่ไม่เคย ผ่านการศึกษา N = 13		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
การพัฒนาค่านอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน	14.30	24.56	13.53	28.69	26	0.39
การพัฒนาค่านอนามัย	19.38	10.92	17.26	11.35	26	1.68
การพัฒนาค่านเกษตรกรรม	18.76	16.19	16.66	32.52	25	1.15
การพัฒนาค่านความสวยงามของชุมชน	20.53	15.10	17.46	22.40	26	1.88
การพัฒนาค่านนันทนาการ	17.30	19.06	15.73	26.49	26	0.87
การพัฒนาค่านศีลธรรมและวัฒนธรรม	18.69	16.56	15.39	26.99	26	1.52
การพัฒนาค่านหน้าที่พลเมือง	36.15	29.14	31.40	59.82	25	1.90
การพัฒนาค่านการศึกษา	37.0	60.83	32.13	145.55	24	1.28
บทบาทโดยเฉลี่ย 8 ด้าน	22.76	24.04	20.01	44.22	25	1.25

ผลการวิเคราะห์ตาราง 16 พบว่า บทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ละบ้านทั้ง 8 บ้าน และโดยรวมทุกบ้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรม กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตาราง 17 เปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชน ในแต่ละบ้านและโดยรวมทุกบ้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่เคยผ่านการศึกษอบรม กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรมในทัศนะของครู

บทบาทของโรงเรียนในการรวมพัฒนาชุมชน 8 บ้าน	การแสดงบทบาทของโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษา N = 165		การแสดงบทบาทของโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการการศึกษา N = 120		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
การพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน	12.38	28.99	10.73	16.12	296	3.77**
การพัฒนาคนอนามัย	15.29	24.29	13.35	21.91	276	3.37**
การพัฒนาคนเกษตรกรรม	12.98	25.51	13.86	28.72	252	1.40
การพัฒนาคนความสวยงามของชุมชน	17.20	20.79	15.57	23.30	261	2.87**
การพัฒนาคนนันทนาการ	13.45	21.79	15.42	21.72	262	3.52**
การพัฒนาคนศีลธรรมและวัฒนธรรม	15.16	42.74	17.07	22.66	195	3.60**
การพัฒนาคนหน้าที่พลเมือง	28.80	65.61	31.53	51.74	283	3.0**
การพัฒนาคนการศึกษา	31.82	101.07	29.33	91.39	268	2.12
บทบาทโดยเฉลี่ยทั้ง 8 บ้าน	18.44	41.34	18.35	32.19	297	1.25

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 17 พบว่า บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนแต่ละด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษาดูแบบ กับโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูแบบ ในทัศนะของครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เกือบทุกด้าน ยกเว้นบทบาทด้านการพัฒนาโครงการเกษตรกรรม และบทบาทด้านการพัฒนาการศึกษา ซึ่งแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

อนึ่ง บทบาทโดยเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ด้าน ระหว่างโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษาดูแบบ กับโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูแบบ แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

ตาราง 18 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ในแต่ละด้านและโดยรวมทุกด้านของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่เคยผ่านการศึกษอบรม กับโรงเรียน
มัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม ในทัศนะของผู้ปกครอง
นักเรียน

บทบาทของโรงเรียนในการร่วมพัฒนา ชุมชน 8 ด้าน	การสังเกตบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่เคยผ่าน การศึกษา N = 205		การสังเกตบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่ไม่เคย ผ่านการศึกษา N = 124		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
การพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน	14.24	20.37	11.42	17.76	274	5.72**
การพัฒนาค่านิยม	16.35	20.25	14.52	21.24	255	3.52**
การพัฒนาค่านเกษตรกรรม	15.74	22.35	13.38	21.30	264	4.45**
การพัฒนาค่านความสวยงามของชุมชน	17.94	19.71	17.33	17.52	271	1.25
การพัฒนาค่านนันทนาการ	16.39	20.76	14.50	37.28	205	2.97**
การพัฒนาค่านศีลธรรมและวัฒนธรรม	18.39	20.76	15.22	21.28	258	6.06**
การพัฒนาค่านหน้าที่พลเมือง	33.37	75.12	31.50	55.99	326	1.79
การพัฒนาค่านการศึกษา	35.50	94.44	31.17	14.96	217	3.35**
บทบาทโดยเฉลี่ยทั้ง 8 ด้าน	20.99	36.72	18.63	25.97	294	3.76

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 18 เมื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน แต่ละด้าน ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่เคยผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กับโรงเรียน ที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในทัศนะของผู้ปกครองนักเรียนแล้ว ปรากฏว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เกือบทุกด้าน ยกเว้น บทบาทในด้านการพัฒนาความสวยงามของชุมชน และบทบาทในด้านการพัฒนาหน้าที่พลเมือง ที่มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สำหรับบทบาทโดยเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ด้าน ระหว่างโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหาร ที่เคยผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา นั้น ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตาราง 19 เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนโดยรวมทุกด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่เคยผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหาร โรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และ ผู้ปกครองนักเรียน

บทบาทของโรงเรียนในการร่วมพัฒนา ชุมชน 8 ด้าน	การตอบสนองบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่เคยผ่าน การศึกษา N = 383		การตอบสนองบทบาท ของโรงเรียนที่มี ผู้บริหารที่ไม่เคย ผ่านการศึกษา N = 259		df	t
	$\bar{X}$	S^2	$\bar{X}$	S^2		
บทบาทโดยเฉลี่ยทั้ง 8 ด้าน	19.95	38.27	18.58	29.86	596	2.95 **

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิเคราะห์ตาราง 19 ปรากฏว่า บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนทั้ง 8 ด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษาดูแบบ กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูแบบ ตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตอนที่ 5 ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา และแนวคิดในการแก้ปัญหาเหล่านั้น ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง

ตาราง 20 ร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานร่วมพัฒนาชุมชนด้านอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน

ปัญหาการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ แก่ประชาชน	ร้อยละของจำนวน			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N = 253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
1. ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	96.42	94.86	91.73	93.54
2. ขาดอุปกรณ์ของโรงเรียน	85.71	86.95	76.95	80.62
3. ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน	92.85	92.88	53.91	75.34
4. ขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอก โรงเรียน	71.42	93.28	44.34	69.66
5. ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	64.28	79.05	95.21	85.51
6. ขาดความร่วมมือของประชาชน	78.57	75.09	73.47	62.23

ตาราง 20 (ต่อ)

ปัญหาการพัฒนาค่านอาชีพและเพิ่มรายได้ แก่ประชาชน	ร้อยละของจำนวน			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N = 253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
7. ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ	67.85	59.28	72.17	65.55
8. ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ	60.71	55.33	49.13	52.83
9. ขาดการประชาสัมพันธ์	42.85	63.24	63.04	62.03

จากตาราง 20 แสดงให้เห็นปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานร่วมพัฒนาชุมชน
ค่านอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน ในทัศนะของฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีผู้ระบุปัญหาที่เกิดจากการขาดบุคลากรในการดำเนินงาน
และขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน เป็นอันดับสูงสุด โดยมีผู้บริหารตอบปัญหาเหล่านี้ถึง
ร้อยละ 96.42 และ 92.85 ตามลำดับ นอกจากนี้ก็มีปัญหาค้นหาการขาดอุปกรณ์ การขาด
ความร่วมมือของประชาชน การขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน ซึ่งก็นับว่ามาก
เหมือนกัน โดยมีผู้บริหารตอบปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 85.71, 78.57, 71.42 ตามลำดับ
ส่วนปัญหาค้นหา ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ และการขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ
และปัญหาค้นหาชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ นั้น มีผู้บริหารมองเห็นว่า เป็นปัญหาอุปสรรค
น้อยกว่าด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว โดยมีผู้บริหารกล่าวถึงปัญหาเหล่านี้ร้อยละ 67.85,
64.28, 60.71 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่าไม่น้อยเลย ส่วนปัญหาการขาดการประชาสัมพันธ์
นับว่าผู้บริหารกล่าวถึงจำนวนน้อยที่สุด คือกล่าวถึงร้อยละ 42.85

2. ครู ส่วนครูมองเห็นปัญหาอุปสรรคด้านการขาดบุคลากรในการดำเนินงาน
การขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน และการขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน

เป็นอันดับสูงสุด กล่าวคือ มีครูตอบปัญหาสูงถึงร้อยละ 94.86, 93.28 และ 92.88 ตามลำดับ นอกจากนี้ก็มีปัญหาคำถามการชาคอุปกรณ์ การชาคความรวมมือนักกับหน่วยงานต่าง ๆ การชาคความรวมมือนักของประชาชน และการชาคการประชาสัมพันธ์ อยู่ในอันดับมากพอใช้ โดยมีผู้ตอบปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 86.95, 79.05, 75.09 และ 63.24 ตามลำดับ ส่วนปัญหาคำถาม การชาคอาคารสถานที่ ชุมชนชาคนุ้ยน้ำที่มีความสามารถ นับว่า ครูมองเห็นว่า เป็นปัญหาอุปสรรคน้อยกว่าท่านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว โดยมีครูกล่าวถึงปัญหาเหล่านี้ร้อยละ 59.28 และ 55.33 ตามลำดับ

3. สำหรับผู้ปกครอง พบว่า มีผู้ปกครองที่มีความเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชนนั้นเกิดจาก การชาคความรวมมือนักกับหน่วยงานต่าง ๆ การชาคบุคคลากรในการดำเนินงาน มีอยู่ร้อยละ 95.21 และ 91.73 ตามลำดับ ซึ่งแสดงว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับสูงมาก ส่วนปัญหาคำถามการชาคอุปกรณ์ การชาคความรวมมือนักของประชาชน การชาคอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ก็อยู่ในอันดับมาก คือ ผู้ปกครองตอบปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 76.95, 73.47 และ 72.17 ตามลำดับ ส่วนการชาคการประชาสัมพันธ์ การชาคงบประมาณ ชุมชนชาคนุ้ยน้ำที่มีความสามารถ และการชาคเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน นั้น ผู้ปกครองกล่าวถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 63.04, 53.91, 49.13 และ 44.34 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหาอยู่ในระดับไม่น้อยทีเดียว

4. เมื่อพิจารณาคะแนนเฉลี่ยของทั้งสามฝ่ายรวมกันแล้ว พบว่า มีบุคลากรทั้งสามฝ่ายระบุปัญหาทุกข้อเกินร้อยละ 52.83 ปัญหาที่มีผู้กล่าวถึงในอันดับสูงสุด และปัญหารอง ๆ ลงมาได้แก่

ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการชาคบุคคลากรในการดำเนินงาน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 93.54 นับว่าเป็นปัญหาอยู่ในอันดับสูงสุด การชาคความรวมมือนักกับหน่วยงานต่าง ๆ มีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 85.51 นับว่าเป็นปัญหาสูงในอันดับ 2 และปัญหาที่อยู่ในอันดับ 3 คือ การชาคอุปกรณ์ของโรงเรียน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 80.62 ส่วนปัญหาอันดับรอง ๆ ลงมาได้แก่ ชาคงบประมาณที่จะมาสับสนุน

ขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ขาดความร่วมมือ
 ของประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์ และ ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ โดยมี
 ผู้กล่าวถึงปัญหาเหล่านี้ร้อยละ 75.34, 69.66, 65.55, 62.23, 62.03 และ 52.83
 ตามลำดับ

วิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

ตาราง 21 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหา
 อุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนา
 อาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
1	จัดหาบุคลากรที่มีความรู้มาให้การอบรมแก่ประชาชน	483	94.52
2	เชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่น ๆ มาร่วมทำการ สาธิต	407	79.64
3	ให้ชุมชนช่วยเหลือในค่านายหน้าประมาณ	374	73.18
4	จัดกลุ่มสนใจให้แก่ประชาชน	371	72.60
5	จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอโดยขอความร่วมมือ จากชุมชน	226	44.22
6	ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการสาธิตงานต่าง ๆ	214	41.87
7	จัดโครงการร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงาน อื่น ๆ	176	34.44

ตาราง 21 (ต่อ)

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
8	ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ	129	25.24
9	จัดค่าเบี้ยเลี้ยงให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอก โรงเรียนเหมือนกับหน่วยงานอื่น ๆ	124	24.26
10	ครูควรรหาเวลาวันหยุดออกสู่ชุมชน	92	18.00

จากตาราง 21 วิธีแก้ปัญหาลู่อุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชนทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ต่างเสนอแนะว่า ควรจัดหาบุคลากรที่มีความรู้มาให้การอบรมแก่ประชาชน โดยมีผู้ระบุไว้ถึงร้อยละ 94.52 การเชิญวิทยากรจากหน่วยงานอื่น ๆ มาร่วมทำการสาธิต มีผู้ระบุร้อยละ 79.64 ให้ชุมชนช่วยเหลือในด้านงบประมาณ โดยมีผู้ระบุไว้ร้อยละ 73.18 และจัดกลุ่มสนใจให้แก่ประชาชนมีผู้ระบุไว้ถึงร้อยละ 72.60 ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่มีจำนวนผู้เสนอแนะรอง ๆ ลงมาอีกได้แก่ จัดหาอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้เพียงพอ โดยขอความร่วมมือจากชุมชน ให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางการสาธิตงานต่าง ๆ และจัดโครงการร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น ๆ และข้อเสนอแนะที่ผู้กล่าวถึงไม่มากนักได้แก่ ร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ จัดค่าเบี้ยเลี้ยงให้แก่ครูที่ออกปฏิบัติงานนอกโรงเรียนเหมือนกับหน่วยงานอื่น ๆ และครูควรรหาเวลาวันหยุดออกสู่ชุมชน

ตาราง 22 ค่าร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนด้านการอนามัย

ปัญหาการพัฒนาอนามัย	จำนวนร้อยละของจำนวน			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N = 253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
1. ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	96.42	81.02	77.39	80.23
2. ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน	57.14	74.70	50.43	62.81
3. ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน	78.57	57.70	70.00	64.38
4. มีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน	85.71	69.16	56.95	64.57
5. ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	67.85	78.26	71.73	74.75
6. ขาดความร่วมมือของประชาชน	82.14	66.40	52.17	60.86
7. อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ	35.71	56.12	58.69	56.16
8. ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ	64.28	51.38	56.08	54.20
9. ขาดการประชาสัมพันธ์	60.71	45.84	68.69	56.94

จากตาราง 22 แสดงให้เห็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด ในด้านการพัฒนาอนามัย ในทัศนะของฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ปัญหาการขาดบุคลากรในการดำเนินงาน การมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน การขาดความร่วมมือของประชาชน ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน นับเป็นปัญหาที่มีผู้ตอบเป็นอันดับสูงสุด โดยมีผู้ตอบปัญหาดัง ร้อยละ 96.42, 85.71, 82.14 และ 78.57 ตามลำดับ นอกจากนี้ การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชนชาชนวน้ำที่ที่มีความสามารถ ขาดการประชาสัมพันธ์ และการขาดวิสัยทัศน์ ก็นับว่าเป็นปัญหาที่มากพอใช้ โดยมีผู้ตอบปัญหาดัง ร้อยละ 67.85, 64.28, 60.71 และ 57.14 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่น้อยที่สุดที่ผู้บริหารเลือกตอบ คืออาคารสถานที่ที่ไม่เพียงพอ นั้น มีผู้บริหารเลือกตอบเพียงร้อยละ 35.71

2. ส่วนครู มองเห็นปัญหาอุปสรรคด้านการขาดบุคลากรในการดำเนินงาน การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และการขาดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน เป็นอันดับสูงสุด โดยมีครูตอบปัญหาดัง ร้อยละ 81.02, 78.26 และ 74.70 ตามลำดับ ส่วนปัญหาครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน การขาดความร่วมมือของประชาชน การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ และชุมชนชาชนวน้ำที่ที่มีความสามารถ มีครูตอบปัญหาดัง ร้อยละ 69.16, 66.40, 57.70, 56.12 และ 51.35 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่ามีปัญหามากพอใช้ ส่วนปัญหาที่น้อยที่สุดที่ครูมีความเห็นคือ การขาดการประชาสัมพันธ์ มีครูตอบปัญหาดัง ร้อยละ 45.84

3. ผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชนที่อยู่ในระดับสูงกว่าระดับอื่น ๆ ได้แก่ ปัญหาด้านการขาดบุคลากรในการดำเนินงาน การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน และการขาดการประชาสัมพันธ์ กล่าวคือ ผู้ปกครองตอบปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 77.39, 71.73, 70.00 และ 68.69 ตามลำดับ ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่ผู้ปกครองเห็นว่ายังเป็นปัญหาและสูงมากพอใช้ ได้แก่ การขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน ชุมชนชาชนวน้ำที่ที่มีความสามารถ ขาดความร่วมมือของประชาชน และการขาดวิสัยทัศน์ของโรงเรียน โดยผู้ปกครองตอบปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 58.69, 56.95, 56.08, 52.17 และ 50.43 ตามลำดับ

4. เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของความเห็นในปัญหาต่าง ๆ ของทั้งสามฝ่ายแล้วปรากฏว่า ทุกปัญหามีผู้แสดงความคิดเห็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 54.20 แสดงว่า โรงเรียนยังมีปัญหาทุกด้านอยู่มาก สำหรับปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดและปัญหาอันดับรอง ๆ ลงมาได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้น เนื่องจากการขาดบุคลากร โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 80.23 นับว่าเป็นปัญหาที่อยู่ในอันดับสูงสุด ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 74.75 เป็นปัญหาที่อยู่ในอันดับสูงอันดับที่ 2 และปัญหาการมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน มีผู้ระบุถึงปัญหานี้ร้อยละ 64.57 เป็นปัญหาในอันดับที่ 3 ส่วนปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดความร่วมมือของประชาชน ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดอาคารสถานที่ ไม่เพียงพอ และชุมชน ขาดผู้นำที่มีความสามารถ มีผู้ระบุถึงปัญหาเหล่านี้ร้อยละ 64.38, 62.81, 60.86, 56.94, 56.16 และ 54.20 ตามลำดับ

วิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

ตาราง 23 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาอนามัย โรงเรียนควรกระทำ

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
1	เชิญวิทยากรจากสถานพยาบาลมาให้ความรู้แก่นักเรียนและประชาชน	499	97.65
2	โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการร่วมกัน	298	58.31

ตาราง 23 (ต่อ)

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
3	ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงประสานงานกับโรงเรียน	206	40.31
4	ให้ครูพยาบาลแก่โรงเรียน	188	36.76
5	ขอความร่วมมือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนให้มาประชุมกัน เมื่อมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขมาให้การอบรม	112	21.91
6	จัดเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะให้แก่ครูที่ปฏิบัติงานในบางโอกาส	106	20.74

จากตาราง 23 วิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาอนามัย ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองต่างเสนอแนะว่า เชิญวิทยากรจากสถานพยาบาลมาให้ความรู้แก่นักเรียน และประชาชน โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 97.65 การให้โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำโครงการร่วมกัน มีผู้ระบุถึงร้อยละ 58.31 ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรงประสานงานกับโรงเรียนและให้ครูพยาบาลแก่โรงเรียน และข้อเสนอแนะที่มีผู้กล่าวถึงไม่มากนักได้แก่ ขอความร่วมมือ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และประชาชนให้มาประชุมกัน เมื่อมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานสาธารณสุขมาให้การอบรม และจัดเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะให้แก่ครูที่ปฏิบัติงานในบางโอกาส

ตาราง 24 ร้อยละของจำนวน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่แสดง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้นในการดำเนินบทบาทรวม
พัฒนาชุมชน การพัฒนาด้านเกษตรกรรม

ปัญหาการพัฒนาด้านเกษตรกรรม	ร้อยละของจำนวน			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N = 253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
1. ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	82.14	83.39	58.69	72.21
2. ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน	89.28	57.31	73.91	66.53
3. ขาดงบประมาณสนับสนุน	64.28	43.87	76.08	62.81
4. ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน นอกโรงเรียน	67.85	95.25	76.95	85.51
5. ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	39.28	71.14	63.04	65.75
6. ขาดความร่วมมือของประชาชน	60.71	75.09	80.86	76.90
7. ขาดอาคารสถานที่ที่ไม่เพียงพอ	42.85	92.49	61.30	75.73
8. ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ	57.14	58.10	81.73	68.68
9. ขาดการประชาสัมพันธ์	60.70	41.50	73.04	56.75

จากตาราง 24 แสดงให้เห็นปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัด
ร้อยเอ็ด ในการร่วมพัฒนาชุมชนด้านเกษตรกรรม ตามทัศนะของกลุ่มตัวอย่างของฝ่ายต่าง ๆ
ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน เห็นว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นมากที่สุด ได้แก่ การขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน การขาดบุคลากรในการดำเนินงาน ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการดำเนินงานนอกโรงเรียน โดยมีผู้บริหารให้ความเห็นถึงร้อยละ 89.28, 82.14 และ 67.85 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ยังคงเป็นปัญหารองลงมาได้แก่ การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน การขาดความร่วมมือของประชาชน การขาดการประชาสัมพันธ์ ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ โดยมีผู้บริหารตอบถึงร้อยละ 64.28, 60.71, 60.70 และ 57.14 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่มีผู้ตอบน้อยได้แก่ การขาดอาคารสถานที่ และการขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีผู้บริหารตอบร้อยละ 42.85 และ 39.28 ตามลำดับ

2. ครู มีครูมองเห็นปัญหาอุปสรรค ด้านการมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ และขาดบุคลากรดำเนินงาน มากที่สุด โดยมีครูระบุปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 95.25, 92.49 และ 83.39 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่มีผู้ตอบมากรองลงมาได้แก่ การขาดความร่วมมือของประชาชน การขาดความร่วมมือของหน่วยงานต่าง ๆ โดยมีครูระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 75.09, 71.14 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่มีผู้ตอบน้อยลงเหลือลงมาได้แก่ ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ การขาดวัสดุอุปกรณ์ การขาดงบประมาณและการประชาสัมพันธ์ โดยมีครูตอบปัญหาเหล่านี้ร้อยละ 58.10, 57.31, 43.87 และ 41.50 ตามลำดับ

3. ผู้ปกครองนักเรียน มีผู้ปกครองเห็นปัญหาอุปสรรค ด้านชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ การขาดความร่วมมือของประชาชน และครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน มีผู้ตอบมากที่สุด โดยมีผู้ปกครองตอบปัญหาถึงร้อยละ 81.73, 80.86 และ 76.95 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่มีผู้ตอบรองลงมาได้แก่ การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน การขาดวัสดุอุปกรณ์ การขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โดยมีผู้ปกครองตอบปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 76.08, 73.91, 73.04, 63.04, 61.30 และ 58.69 ตามลำดับ ซึ่งปัญหาน้อยที่สุดในลำดับสุดท้ายก็ยังคงเป็นปัญหาที่มากพอใช้

4. เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของความเห็นในปัญหาต่าง ๆ ของทั้งสามฝ่ายแล้วปรากฏว่า ทุกปัญหามีผู้แสดงความคิดเห็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 56.75 แสดงว่า โรงเรียนยังมีปัญหาทุกด้านอยู่มาก สำหรับปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดและปัญหาอันดับรอง ๆ ลงมาได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจาก ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน โดยมีกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 85.51 นับว่าเป็นปัญหาอยู่ในอันดับสูงสุด ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากการขาดความร่วมมือของประชาชน มีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 76.90 นับว่าเป็นปัญหาที่อยู่ในอันดับสูง เป็นอันดับที่ 2 ส่วนปัญหาที่อยู่ในอันดับที่ 3 นั้นคือ ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โดยมีผู้ตอบปัญหานี้ถึงร้อยละ 75.73 ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่เป็นปัญหารอง ๆ ลงมาได้แก่ ขาดบุคลากรในการดำเนินงานชุมชนชาดผู้นำที่ดีที่มีความสามารถ ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ขาดงบประมาณสนับสนุน และขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีปัญหาเหล่านี้มีผู้ระบุถึงร้อยละ 72.21, 68.68, 66.53, 65.75, 62.81 และ 56.75 ตามลำดับ

วิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

ตาราง 25 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาการเกษตรกรรม โรงเรียนควรกระทำดังต่อไปนี้

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
1	โรงเรียนจัดโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของครู	441	86.30
2	จัดการอบรมและสาธิตในด้านการเกษตรให้แก่ นักเรียนและประชาชนทั่วไป	411	80.43
3	ให้เกษตรกรตำบล อำเภอ จังหวัด ประสานงานกับโรงเรียนโดยตรง	392	76.71
4	จัดศูนย์สาธิตการเกษตรในชุมชนโดยให้โรงเรียนเป็นผู้ประสานงาน	360	70.45
5	โรงเรียนให้ชุมชนยืมวัสดุบางอย่างได้	357	69.86
6	จัดหาครูที่มีความรู้ในด้านการเกษตร สามารถเป็นที่ปรึกษาของชุมชนได้	280	54.79
7	ส่งครูเข้ารับการอบรมจากหน่วยงานทางการเกษตรเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ นำมาใช้กับชุมชนได้	169	33.07
8	ให้บริการพันธุ์พืช และจัดแปลงสาธิตให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน	157	30.72

จากตาราง 25 วิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน
 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาการเกษตรกรรม ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และ
 ผู้ปกครอง ต่างเสนอแนะว่า ให้โรงเรียนจัดโครงการเกษตรภายใต้การนิเทศของครู โดย
 มีผู้ระบุถึงร้อยละ 86.30 จัดการอบรมและสาธิตในด้านการเกษตรให้แก่นักเรียนและ
 ประชาชน มีผู้ระบุถึงร้อยละ 80.43 ให้เกษตรกรตำบล อำเภอ จังหวัด ประสานงานกับ
 โรงเรียนโดยตรง มีผู้ระบุถึงร้อยละ 76.71 ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ รองลงมาได้แก่
 จัดศูนย์สาธิตการเกษตรในชุมชนโดยให้โรงเรียนเป็นผู้ประสานงาน โรงเรียนให้ชุมชนยืม
 วัสดุบางอย่างได้ และจัดหาครูที่มีความรู้ในด้านการเกษตรสามารถเป็นที่ปรึกษาของ
 ชุมชนได้ และข้อเสนอแนะที่มีผู้กล่าวถึงไม่มากนัก ได้แก่ ส่งครูเข้ารับการอบรมจาก
 หน่วยงานทางการเกษตร เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถ นำมาใช้กับชุมชนได้ และให้
 บริการพันธุ์พืชและจัดแปลงสาธิตให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน

ตาราง 26 ร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงความ
 คิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่เกิดขึ้นในการดำเนินงาน
 ร่วมพัฒนาชุมชนการพัฒนาคำนวณความสวยงามของชุมชน

ปัญหาการพัฒนาคำนวณความสวยงามของชุมชน	จำนวนร้อยละของ			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N=253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
1. ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	71.42	63.24	63.04	63.60
2. ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน	42.85	92.49	76.95	82.38
3. ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน	60.71	59.89	76.08	67.12
4. ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอก โรงเรียน	67.85	81.02	73.91	77.10
5. ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	28.58	71.54	58.69	63.40
6. ขาดความร่วมมือของประชาชน	42.85	54.94	45.65	50.09
7. ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ	57.14	83.39	63.91	73.18
8. ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ	64.28	57.31	82.60	69.08
9. ขาดการประชาสัมพันธ์	50.00	43.87	78.26	59.68

จากตาราง 26 แสดงให้เห็นปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนที่มีต่อการพัฒนาคำนวณ
 ความสวยงามของชุมชนในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน ปัญหาที่เกิดจากการขาดบุคลากรในการดำเนินงาน
 ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน เป็นปัญหาที่มีผู้ตอบสูงสุด โดยมี
 ผู้บริหารตอบปัญหาถึงร้อยละ 71.42 และ 67.85 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่มีผู้ตอบรองลงมา

ได้แก่ ชุมชนชาวน้ำที่ตีมีความสามารถ การขาดงบประมาณ การขาดอาคารสถานที่ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีผู้ตอบร้อยละ 64.26, 60.71 และ 57.14 ตามลำดับ ส่วนปัญหาค่า การขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดความร่วมมือของประชาชน การขาดวัสดุอุปกรณ์ ปัญหาเหล่านี้ผู้บริหารมีความเห็นว่า เป็นปัญหาน้อยกว่าด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว โดยมีผู้บริหารกล่าวถึงร้อยละ 50.00, 42.85 และ 42.85 ตามลำดับ ส่วนปัญหาการขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ นั้น มีผู้บริหารที่ตอบปัญหานี้มีจำนวนน้อยที่สุด คือตอบเพียงร้อยละ 28.58 เท่านั้น

2. ส่วนครู มีครูที่ระบุว่ามีปัญหาอุปสรรค ด้านการขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดอาคารสถานที่ และการมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน เป็นอันดับสูงสุดโดยมีครูระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 92.49, 83.39 และ 81.02 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ครูกล่าวถึงเป็นอันดับรองลงมาได้แก่ การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน การขาดงบประมาณ และการขาดความร่วมมือของประชาชน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ครูได้กล่าวถึงร้อยละ 71.54, 63.24, 58.89, 57.31 และ 54.94 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ครูกล่าวถึงน้อยที่สุดคือ การขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งครูกล่าวถึงร้อยละ 43.87 นับว่าเป็นปัญหาน้อยกว่าปัญหาในด้านอื่น ๆ ที่กล่าวมาแล้ว

3. สำหรับผู้ปกครอง มีความเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้น ปัญหาที่อยู่ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ชุมชนชาวน้ำที่ตีมีความสามารถ การขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน โดยมีผู้ปกครองกล่าวถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 82.60, 78.26 และ 76.95 ตามลำดับ แต่ปัญหารองลงมาได้แก่ การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน การขาดอาคารสถานที่ การขาดบุคลากรในการดำเนินงาน และการขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งผู้ปกครองได้ระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 76.08, 73.91, 63.04 และ 58.69 ตามลำดับ ส่วนปัญหาซึ่งผู้ปกครองมีความเห็นว่าปัญหาน้อยที่สุด ได้แก่ การขาดความร่วมมือของประชาชน โดยมีผู้ปกครองระบุเพียงร้อยละ 45.65

4. เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของความเห็นในปัญหาต่าง ๆ ของทั้ง 3 ฝ่าย แล้ว ปรากฏว่า ทุกปัญหามีผู้แสดงความคิดเห็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 50.09 แสดงว่า โรงเรียนยังมีปัญหาทุกด้านอยู่มาก สำหรับปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดและปัญหาอันดับรอง ๆ ใดแก่

ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจากขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 82.38 นับว่าเป็นปัญหาอยู่ในอันดับสูงสุด ปัญหาที่เกิดขึ้นมากเป็นอันดับ 2 ใดแก่ ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 77.10 และปัญหาการขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ก็นับว่าเป็นปัญหามากอยู่ในอันดับที่ 3 โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 73.18 ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ซึ่งเป็นปัญหารอง ๆ ลงมาใดแก่ ชุมชนชาคนู่น้ำที่มีความสามารถ การขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดความร่วมมือของประชาชน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 69.08, 67.12, 63.60, 63.40, 59.68 และ 50.09 ตามลำดับ

วิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

ตาราง 27 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการพัฒนาความสวยงามของชุมชน โรงเรียนควรกระทำ

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
1	ให้ทางราชการสร้างระเบียบในเรื่องของความสวยงามให้ชัดเจน	466	91.19
2	ชุมชนควรเป็นฝ่ายริเริ่มและขอความร่วมมือกับทางโรงเรียน	456	89.23
3	ร่วมมือกับชุมชนจัดทำหมู่บ้านตัวอย่าง	422	82.58
4	จัดให้นักเรียนรับผิดชอบบ้านของตนเองในเรื่องการรักษาความสะอาดภายใต้การนิเทศของครู	373	72.99
5	โรงเรียนควรหาโอกาสในวันหยุดช่วยพัฒนาหมู่บ้าน	264	55.57
6	ขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ประดับ จัดจำหน่ายให้แก่ประชาชนทั่วไป	234	45.79
7	จัดให้มีการอบรมนักเรียนและเยาวชนนอกโรงเรียน	162	31.70
8	จัดตั้งกลุ่มอาสาพัฒนาขึ้นในโรงเรียน	138	27.00

จากตาราง 27 วิธีแก้ปัญหาลดอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน
 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาความสวยงามของชุมชน ทั้งผู้บริหารโรงเรียน
 ครูและบุคลากรนักเรียน ทางเสนอแนะว่า ให้ทางราชการสร้างระเบียบในเรื่องของ
 ความสวยงามให้ชัดเจน โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 91.19 ชุมชนควรเป็นฝ่ายริเริ่มและขอ
 ความร่วมมือกับโรงเรียน โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 89.23 ร่วมมือกับชุมชนจัดทำหมู่บ้าน
 ตัวอย่าง โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 82.58 จัดให้นักเรียนรับผิดชอบบ้านของตนเองในเรื่อง
 การรักษาความสะอาดภายใต้การนิเทศของครู โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 72.99 ส่วน
 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ โรงเรียนควรถาโอกาสในวันหยุดช่วยพัฒนาหมู่บ้าน
 และขยายพันธุ์ไม้ดอก ไม้ประดับ จัดจำหน่ายให้แก่ประชาชนทั่วไป และข้อเสนอแนะที่มี
 ผู้กล่าวถึงไม่มากนัก ได้แก่ จัดให้มีการอบรมนักเรียนและเยาวชนนอกโรงเรียน และจัด
 ตั้งกลุ่มอาสาพัฒนาขึ้นในโรงเรียน

ตาราง 28 ร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่แสดง
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานรวม
พัฒนาชุมชนค่านันทนาการ

ปัญหาการพัฒนาค่านันทนาการ	ร้อยละของจำนวน			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N=253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
1. ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	71.42	82.21	88.26	84.34
2. ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน	42.85	44.66	73.47	57.53
3. ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน	92.58	64.42	80.86	73.38
4. ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน	67.85	69.19	77.82	72.99
5. ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	39.28	48.22	63.91	54.79
6. ขาดความร่วมมือของประชาชน	42.85	46.64	69.56	56.75
7. ขาดอาคารสถานที่ที่ไม่เพียงพอ	60.71	69.56	50.00	60.27
8. ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ	57.14	78.26	64.78	71.03
9. ขาดการประชาสัมพันธ์	39.28	49.80	78.69	62.23

จากตาราง 28 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานรวมพัฒนา
ชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีผู้ตอบว่ามีการขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน เป็นอันดับ
สูงสุด โดยมีผู้บริหารตอบปัญหาร้อยละ 92.85 นอกจากนี้ ปัญหาการขาดบุคลากรในการ
ดำเนินงาน ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน การขาดอาคารสถานที่

และชุมชนชาชนาน้ำที่ที่มีความสามารถ ผู้บริหารได้ระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 71.42, 67.85, 60.71 และ 57.24 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหามากเช่นเดียวกับ ส่วนปัญหาที่นับได้ว่าเป็นปัญหาน้อยกว่าปัญหาคำอื่น ๆ ได้แก่ การขาดวัสดุอุปกรณ์ การขาด ความร่วมมือของประชาชน การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และการขาดการ ประชาสัมพันธ์ โดยมีผู้บริหารกล่าวถึงร้อยละ 42.85, 42.85, 39.28 และ 39.28 ตามลำดับ

2. ครู มีครูมองเห็นปัญหาอุปสรรค การขาดบุคลากรในการดำเนินงานและ ชุมชนชาชนาน้ำที่ที่มีความสามารถ เป็นอันดับสูงสุดคือ มีครูระบุถึงร้อยละ 82.21 และ 78.26 ตามลำดับ ส่วนปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ การขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ มีเวลา ไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน และขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ครูก็ยัง ถือว่ามีปัญหามากอยู่ โดยมีครูระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 69.56, 69.19 และ 64.42 ตามลำดับ ส่วนปัญหาอื่นที่ครูเห็นว่ามีปัญหามากอยู่ในระดับต่ำ ได้แก่ การขาดการ ประชาสัมพันธ์ การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ การขาดความร่วมมือของประชาชน และการขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ปัญหาเหล่านี้ มีครูระบุไว้ร้อยละ 49.80, 48.22, 46.64 และ 44.66 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหามากในอันดับที่เดียว

3. ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคของ โรงเรียนที่อยู่ในระดับสูงกว่าปัญหาอื่น ๆ คือ การขาดบุคลากรในการดำเนินงาน การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน การขาดการประชาสัมพันธ์ ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการ ปฏิบัติงานนอกโรงเรียน และการขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน โดยมีผู้ปกครองระบุถึง ปัญหาถึงร้อยละ 88.26, 80.86, 78.69, 77.82, 73.37 ตามลำดับ ส่วนปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ การขาดความร่วมมือของชุมชน ชุมชนชาชนาน้ำที่ที่มีความสามารถ การขาดความ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และการขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ มีผู้ปกครองระบุถึง ปัญหาเหล่านี้ลดน้อยลง เป็นร้อยละ 69.59, 64.78, 63.91 และ 50.00 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหาที่มากพอสมควร

4. เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของความเห็นในปัญหาต่าง ๆ ของทั้ง 3 ฝ่ายแล้วปรากฏว่า ทุกปัญหามีผู้แสดงความคิดเห็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 54.79 แสดงว่า โรงเรียนยังมีปัญหาที่ค้ำค้างอยู่มาก สำหรับปัญหาที่มีอยู่ในระดับสูงสุด และปัญหาอันดับรอง ๆ ลงมา ได้แก่ ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจาก การขาดบุคลากรในการดำเนินงาน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 84.34 ปัญหาการขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุนเป็นปัญหารองลงมา มีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 73.38 และปัญหาคงมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน มีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 72.99 ส่วนปัญหาคำอื่น ๆ ได้แก่ ขุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดอาคารสถานที่ ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ขาดความร่วมมือของประชาชน และขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 71.03 , 62.23, 60.27, 57.53, 56.75 และ 54.79 ตามลำดับ

วิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

ตาราง 29 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้บริหารโรงเรียนได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาด้านการพัฒนานันทนาการโรงเรียนควรกระทำ

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
1	ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเล่นกีฬา	364	71.23
2	โรงเรียนควรจัดอุปกรณ์การกีฬาให้พร้อม	348	68.10
3	ชุมชนขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการแข่งขันกีฬาประจำท้องถิ่น	329	64.38
4	จัดหาครูที่มีความรู้ ความสามารถในการเรื่องดนตรี มาสอนนักเรียนและเยาวชน	234	45.79
5	จัดกลุ่มอาสาเยาวชนทั้งในและนอกโรงเรียน	186	36.39
6	ครูสละเวลาในวันหยุดเพื่อฝึกซ้อมกีฬา	149	29.15

จากตาราง 29 วิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนานันทนาการ ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองต่างเสนอแนะว่า ให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางในการเล่นกีฬา โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 71.23 ให้โรงเรียนจัดอุปกรณ์การกีฬาให้พร้อม โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 68.10 ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ ชุมชนขอความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการ

แข่งขันกีฬาประจำท้องถิ่นและจัดหาครูที่มีความรู้ความสามารถในเรื่องดนตรีนาสอนนักเรียนและเยาวชน และข้อเสนอแนะที่มีผู้กล่าวถึงไม่มากนัก ได้แก่ จัดกลุ่มอาสาเยาวชนทั้งในและนอกโรงเรียน และครูสละเวลาในวันหยุดเพื่อฝึกซ้อมกีฬา

ตาราง 30 ร้อยละของจำนวน ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน การพัฒนาด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรม

ปัญหาด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรม	ร้อยละของจำนวน			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N=253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
1. ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	57.14	87.74	70.00	78.08
2. ขาดวัสดุอุปกรณ์	78.57	65.21	56.95	62.23
3. ขาดงบประมาณสนับสนุน	67.85	56.12	68.69	62.42
4. ครูมีเวลาปฏิบัติงานไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน	60.71	70.35	56.08	63.79
5. ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	35.71	57.70	58.69	56.94
6. ขาดความร่วมมือของประชาชน	64.28	51.77	47.39	50.48
7. ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ	28.57	47.82	81.73	62.03
8. ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ	35.71	52.56	84.34	65.94
9. ขาดการประชาสัมพันธ์	32.14	58.49	48.26	52.44

จากตาราง 30 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างของฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีผู้บริหารตอบปัญหา การขาดวัสดุอุปกรณ์ เป็นอันดับสูงสุด โดยมีผู้บริหารระบุถึงปัญหานี้ถึงร้อยละ 78.57 นอกจากนี้ก็มีปัญหาในด้านการขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ขาดความร่วมมือของประชาชน มีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน และขาดบุคลากรในการดำเนินงานของโรงเรียน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหารองลงมา โดยมีผู้บริหารระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 67.85, 64.28, 60.71 และ 57.14 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหาที่มากพอใช้ ส่วนปัญหาอันดับน้อยลงไปอีก ได้แก่ ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ ขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ซึ่งผู้บริหารระบุถึงปัญหานี้ถึงร้อยละ 35.71, 35.71, 32.14 และ 28.57 ตามลำดับ

2. ครู มีครูมองเห็นปัญหาอุปสรรค การขาดบุคลากรในการดำเนินงานมากเป็นอันดับสูงสุด โดยระบุปัญหานี้ถึงร้อยละ 87.74 ส่วนปัญหารองลงมาได้แก่ มีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน โดยมีครูระบุถึงปัญหานี้ถึงร้อยละ 70.35 ส่วนปัญหาขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ขาดงบประมาณ ที่จะมาสนับสนุนและชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ โดยได้ระบุถึงปัญหานี้ถึงร้อยละ 65.21, 58.49, 57.70, 52.56 และ 51.77 ตามลำดับ สำหรับปัญหาที่มีครูกล่าวถึงน้อยที่สุด คือ การขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ซึ่งครูระบุปัญหานี้ถึงร้อยละ 47.82 ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหาน้อย

3. ผู้ปกครองนักเรียน ผู้ปกครองเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนมัธยมศึกษาในการร่วมพัฒนาชุมชนที่อยู่สูงกว่าระดับอื่น นั้น ได้แก่ ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โดยมีครูระบุถึงปัญหานี้ถึงร้อยละ 84.34 และ 81.73 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองกล่าวถึงเป็นอันดับรองได้แก่ ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ

ขาดอุปกรณ์ของโรงเรียน โดยมีผู้ปกครองกล่าวถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 70.00, 68.69, 58.69, 56.95 และ 56.08 ตามลำดับ ส่วนปัญหาที่ผู้ปกครองกล่าวถึงอยู่ในระดับน้อยนั้นได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ โดยมีผู้ปกครองระบุถึงปัญหาร้อยละ 48.26 ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาน้อย

4. เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของความเห็นในปัญหาต่าง ๆ ของทั้งสามฝ่ายแล้ว ปรากฏว่า ทุกปัญหามีผู้แสดงความคิดเห็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 50.48 แสดงว่าโรงเรียนยังมีปัญหาทุกด้านอยู่มาก สำหรับปัญหาที่อยู่ในระดับสูงและปัญหาอันดับรอง ๆ ลงมาได้แก่ การขาดบุคลากรในการดำเนินงาน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 78.08 นับเป็นปัญหาสูงสุด ปัญหารองลงมาได้แก่

ชุมชนชาชนวน้ำที่มีความสามารถ โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 65.94 ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ได้แก่ เวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียนของครู ขาดวัสดุอุปกรณ์ ขาดงบประมาณสนับสนุน ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ขาดการประชาสัมพันธ์ และขาดความร่วมมือของประชาชน โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 63.79, 62.23, 62.42, 62.03, 56.94 52.44 และ 50.48 ตามลำดับ

วิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

ตาราง 31 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาศีลธรรมและวัฒนธรรมโรงเรียนควรกระทำ

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
1	พัฒนาครูก่อนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน	420	82.19
2	ส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป	397	77.69
3	โรงเรียนส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับศีลธรรมเพื่อนำมาสอนนักเรียนและเยาวชน	392	76.71
4	ให้มีบุคคลตัวอย่างในชุมชน	290	56.75
5	นโยบายของรัฐในเรื่องความมีวินัยคนชาติและระบุนิติธรรมที่ชัดเจน	248	48.53
6	การสรรหาบุคคลที่จะเข้ามาบริหารราชการเป็นครูควรมีวิธีการที่รัดกุมกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน	211	41.29
7	หน่วยงานระดับกรม มีนโยบายที่คนชาติ	204	39.92
8	โรงเรียนส่งเสริมงานประเพณีในท้องถิ่นให้มากขึ้น	162	31.70
9	โรงเรียนประสานงานกับอำเภอจังหวัดให้มากขึ้น	139	27.20
10	ควรใช้เวลาวันหยุดพบปะประชาชนในชุมชน	118	22.89

จากตาราง 31 วิธีแก้ปัญหาลดอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน
 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาศีลธรรมและวัฒนธรรม ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู
 และผู้ปกครองนักเรียน ต่างเสนอแนะว่า พัฒนาครูก่อนเพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ชุมชน โดยมี
 ผู้ระบุถึงร้อยละ 82.19 ส่งเสริมให้ครูเป็นแบบอย่างที่ดีแก่นักเรียนและประชาชนทั่วไป
 โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 77.69 โรงเรียนส่งครูเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับศีลธรรมเพื่อนำ
 มาสอนนักเรียนและเยาวชน โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 76.71 ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ
 รองลงมาได้แก่ ให้มีบุคคลตัวอย่างในชุมชน นโยบายของรัฐในเรื่องความมีระเบียบวินัย
 เคนซัดและระบุมุทิตาที่ชัดเจน และการสรรหาบุคคลที่จะเข้ามารับราชการเป็นครูควรมี
 วิธีการที่รัดกุมกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน และข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอแนะไม่มากนัก ได้แก่
 หน่วยงานระดับกรมควรมีนโยบายที่เอนกต่าง โรงเรียนส่งเสริมงานประเพณีในท้องถิ่นให้
 มากขึ้น โรงเรียนประสานงานกับอำเภอ จังหวัดให้มากขึ้น และควรใช้เวลาวันหยุด
 พบปะประชาชนในชุมชน

ตาราง 32 ร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนค่าน้ำที่พลเมือง โรงเรียนควรรกระทำ

ปัญหาการพัฒนาค่าน้ำที่พลเมือง	ร้อยละของจำนวน			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N=253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
1. การขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	85.71	91.30	51.30	72.99
2. ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน	57.14	73.91	77.82	74.75
3. ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน	71.42	68.77	66.52	67.90
4. มีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน	60.71	64.03	50.00	57.53
5. ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	64.28	54.54	58.26	56.75
6. ขาดความร่วมมือของประชาชน	39.28	66.75	78.69	70.64
7. ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ	71.42	62.05	46.08	55.38
8. ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ	53.57	66.00	56.95	61.25
9. ขาดการประชาสัมพันธ์	42.85	79.44	93.47	83.75

จากตาราง 32 แสดงให้เห็นปัญหาอุปสรรค ที่มีต่อการดำเนินงานร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีผู้ตอบว่ามีการขาดบุคลากรในการดำเนินงานเป็นปัญหามากที่สุด โดยมีผู้บริหารระบุถึงปัญหาร้อยละ 85.71 ส่วนปัญหารองลงมาได้แก่ ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โดยมีผู้บริหารตอบปัญหาเหล่านี้

ถึงร้อยละ 71.42 และ 71.42 ซึ่งผู้บริหารได้ให้ความสำคัญของ 2 ปัญหาเหล่านี้ ส่วนปัญหาขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ มีเวลาไม่เพียงพอในการดำเนินงานนอกโรงเรียน ขาดวัสดุอุปกรณ์ ชุมชนขาดผู้นำที่ดีมีความสามารถ โดยมีผู้บริหารตอบปัญหา เหล่านี้ร้อยละ 64.28, 60.71, 57.14 และ 53.57 ตามลำดับ การขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดความร่วมมือกับประชาชน นั้น ผู้บริหารมีความเห็นว่าเป็นปัญหาน้อยกว่าปัญหาอื่น ๆ โดยมีผู้บริหารตอบปัญหาเพียงร้อยละ 42.85 และ 39.28 ตามลำดับ

2. ครู มีมุมมองเห็นปัญหาอุปสรรค การขาดบุคลากรในการดำเนินงานเป็นอันดับสูงสุด โดยมีครูระบุถึงปัญหาร้อยละ 91.30 ปัญหาที่ครูกล่าวถึงอันดับรองลงมา ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งปัญหานี้มีครูระบุร้อยละ 79.44 ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ ได้แก่ ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ขาดความร่วมมือของชุมชน ขาดงบประมาณสนับสนุน ชุมชนขาดผู้นำที่ดีมีความสามารถ ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน ขาดอาคารสถานที่ และขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มีครูระบุถึง 73.91, 68.79, 66.00, 64.03, 62.05 และ 54.54 ตามลำดับ ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาที่มากอยู่ไม่น้อยทีเดียว

3. ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนที่อยู่ในระดับสูง ได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ โดยมีผู้ปกครองระบุถึงปัญหา 93.47 ส่วนปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ขาดความร่วมมือของประชาชน ขาดวัสดุอุปกรณ์ โดยมีผู้ปกครองระบุปัญหาถึงร้อยละ 78.69, 77.82 ตามลำดับ และปัญหาขาดงบประมาณ ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชนขาดผู้นำที่ดีมีความสามารถ ขาดบุคลากรในการดำเนินงานของโรงเรียน และมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน โดยมีผู้ปกครองระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 66.52, 58.26, 56.95, 51.30 และ 50.00 ตามลำดับ ส่วนผู้ปกครองเห็นว่า ปัญหาที่น้อยที่สุดคือ การขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ โดยมีผู้ปกครองตอบปัญหาร้อยละ 46.08

4. เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของความเห็นในปัญหาต่าง ๆ ของทั้งสามฝ่ายแล้ว ปรากฏว่า ทุกปัญหามีผู้แสดงความคิดเห็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 55.38 แสดงว่าโรงเรียนยังมีปัญหาทุกด้านอยู่มาก สำหรับปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดและรองลงมาได้แก่ ขาดการประชาสัมพันธ์ เป็นปัญหาอยู่ในอันดับสูงสุดโดยมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 83.75 ปัญหารองลงมาได้แก่ ขาดวัสดุอุปกรณ์ โดยมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงร้อยละ 74.75 และปัญหาการขาดบุคลากรในการดำเนินงาน มีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 72.99 ส่วนปัญหาอื่น ๆ ได้แก่ ขาดความร่วมมือของประชาชน ขาดงบประมาณสนับสนุนชุมชนชาชนผู้นำที่มีความสามารถ ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ และขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ซึ่งมีผู้แสดงความคิดเห็นถึงปัญหาเหล่านี้ร้อยละ 70.64, 67.90, 61.25, 57.53, 56.75 และ 55.38 ตามลำดับ

วิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

ตาราง 33 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหาอุปสรรค ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาหน้าที่พลเมือง โรงเรียนควรกระทำ

ลำดับที่	วิธีแก้	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
1	จัดให้มีโครงการส่งเสริมทางวินัยและมีการปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อขยายออกไปสู่ชุมชนที่ใกล้เคียงต่อไป	420	82.19
2	ให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น	399	78.08
3	การจัดการประชุมผู้ปกครองควรมีมากกว่าเดิม	290	41.29
4	โรงเรียนควรร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ มากขึ้น	211	41.29
5	โรงเรียนควรประชาสัมพันธ์กับฝ่ายต่าง ๆ ให้มากขึ้น	204	39.92
6	ครูควรหาโอกาสพบปะผู้ปกครองให้มากขึ้น	162	31.70
7	โรงเรียนให้การสนับสนุนโครงการของชุมชนให้มากขึ้น	117	32.89

จากตาราง 33 วิธีแก้ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัศึกษาด้านการพัฒนาหน้าที่พลเมือง ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครอง

ทางเสนอแนะว่า จัดให้มีโครงการส่งเสริมทางวินัย และมีการปฏิบัติอย่างจริงจังเพื่อขยายออกไปสู่ชุมชนที่ใกล้เคียงต่อไป โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 82.19 ให้นักเรียนเป็นสื่อกลางในการติดต่อระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มากขึ้น โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 78.08 การจัดการประชุมผู้ปกครองควรมีมากกว่าเดิม โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 56.75 ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ โรงเรียนควรร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ๆ มากขึ้น และโรงเรียนควรประชาสัมพันธ์กับฝ่ายต่าง ๆ ให้มากขึ้น และข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอแนะไม่มากนัก ได้แก่ ครูควรหาโอกาสพบปะผู้ปกครองให้มากขึ้น และโรงเรียนให้การสนับสนุนโครงการของชุมชนให้มากขึ้น

ตาราง 34 ร้อยละของจำนวนผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนด้านการพัฒนาการศึกษา โรงเรียนควรกระทำดังนี้

ปัญหาการพัฒนาการศึกษา	ร้อยละของจำนวน			รวม
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N=253	ผู้ปกครอง N = 230	
1. ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน	78.57	90.11	63.47	77.49
2. ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน	67.85	75.49	76.08	75.34
3. ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน	85.71	73.51	86.08	79.84
4. ครูมีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน	71.42	75.09	73.04	69.66
5. ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ	57.14	67.19	61.73	64.18
6. ขาดความร่วมมือของประชาชน	50.00	64.42	56.52	60.07

ตาราง 34 (ต่อ)

ปัญหาการพัฒนาค้นการศึกษา	ร้อยละของจำนวน			
	ผู้บริหาร N = 28	ครู N=253	ผู้ปกครอง N = 230	รวม N = 511
7. ขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ	46.42	58.49	50.43	54.20
8. ชุมชนขาดผู้นำที่ดีมีความสามารถ	75.00	79.05	43.47	62.81
9. ขาดการประชาสัมพันธ์	42.55	74.70	77.39	74.16

จากการวาง 34 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของกลุ่มตัวอย่างฝ่ายต่าง ๆ ดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียน มีผู้บริหารตอบว่า ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุนเป็นอันดับสูงสุด โดยมีผู้บริหารระบุปัญหาร้อยละ 85.71 นอกจากนี้ ปัญหา ขาดบุคลากรในการดำเนินงาน ชุมชนขาดผู้นำที่ดีมีความสามารถ มีเวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน มีผู้บริหารตอบปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 78.57, 75.00 และ 71.42 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหาย่อยมากเหมือนกัน ส่วนปัญหาขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ขาดความร่วมมือของประชาชน โดยมีผู้บริหารตอบปัญหาเหล่านี้ร้อยละ 67.85, 57.14 และ 50.00 ตามลำดับ ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหาย่อยมากเช่นกัน ส่วนปัญหาที่ผู้บริหารเห็นว่าอยู่ในระดับน้อยนั้น ได้แก่ การขาดอาคารสถานที่ และการขาดการประชาสัมพันธ์ โดยมีผู้บริหารระบุถึงปัญหานี้ถึงร้อยละ 46.42 และ 42.85 ตามลำดับ

2. ครู มองเห็นปัญหาอุปสรรค ขาดบุคลากรในการดำเนินงานมากเป็นอันดับสูงสุด โดยมีครูระบุถึงปัญหานี้ร้อยละ 90.11 ส่วนปัญหารองลงมาตามลำดับได้แก่ ชุมชน

ชาคนู้น้ำที่ีมีความสามารถ ชาควัสคูปกรณ เวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน
 ชาคการประชาสัมพันธ์ ชาคงบประมาณที่จะมาสับสนุน โดยมีครุระบุดึงปัญหาเหล่านี้ถึง
 ร้อยละ 79.05, 75.49, 75.09, 74.70 และ 73.51 ตามลำดับ ส่วนปัญหอื่น ๆ
 ได้แก่ ชาคความรวมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ชาคความรวมมือของประชาชน และชาค
 อาคารสถานที่ โดยมีครุระบุดึงปัญหาร้อยละ 67.19, 64.42, และ 58.49 ตามลำดับ
 ซึ่งก็นับว่าเป็นปัญหาที่มากอยู่ทีเดียว

3. ส่วนผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นว่า ปัญหาอุปสรรคของโรงเรียนอยู่ใน
 ระดับสูงสุด คือ ชาคงบประมาณที่จะมาสับสนุน โดยมีผู้ปกครองระบุปัญหานี้ถึงร้อยละ
 86.08 ส่วนปัญหารองลงมาได้แก่ ชาคการประชาสัมพันธ์ ชาควัสคูปกรณ เวลาไม่
 เพียงพอในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน โดยมีผู้ปกครองระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ
 77.39, 76.08 และ 73.04 ตามลำดับ ส่วนปัญหอื่น ๆ ได้แก่ ชาคบุคลากรใน
 การดำเนินงาน ชาคความรวมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ชาคความรวมมือของประชาชน
 ชาคอาคารสถานที่ นั้น มีผู้ปกครองระบุถึงปัญหาเหล่านี้ถึงร้อยละ 63.47, 61.73, 56.52
 และ 50.43 ตามลำดับ ส่วนปัญหาอุปสรรคที่ผู้ปกครองเห็นว่า เป็นปัญหาอุปสรรคน้อยกว่า
 คำนอื่น ๆ ได้แก่ ชุมชนชาคนู้น้ำที่ีมีความสามารถ โดยมีผู้ปกครองจำนวนร้อยละ 43.47
 เลือกตอบปัญหานี้

4. เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยรวมของความเห็นในปัญหาต่าง ๆ ของทั้งสามฝ่ายแล้ว
 ปรากฏว่า ทุกปัญหามีผู้แสดงความคิดเห็นไม่น้อยกว่าร้อยละ 54.20 แสดงว่าโรงเรียน
 ยังมีปัญหาทุกด้านอยู่มาก สำหรับปัญหาที่อยู่ในระดับสูงสุดและปัญหาลำดับรองลงมาได้แก่
 การชาคงบประมาณที่จะมาสับสนุน โดยมีผู้แสดงความเห็นถึงร้อยละ 79.84 นับว่าเป็น
 ปัญหาอยู่ในอันดับสูงสุด ปัญหาชาคบุคลากรในการดำเนินงาน มีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ
 77.49 และปัญหาการชาควัสคูปกรณของโรงเรียนมีผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 75.34
 ส่วนปัญหอื่น ๆ ได้แก่ ชาคการประชาสัมพันธ์ ครุนี้เวลาไม่เพียงพอในการปฏิบัติงาน
 นอกโรงเรียน ชาคความรวมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ชุมชนชาคนู้น้ำที่ีมีความสามารถ

ขาดความร่วมมือของประชาชน และขาดอาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหาเหล่านี้มี
ผู้แสดงความคิดเห็นร้อยละ 74.16, 69.66, 64.18, 62.81, 60.07 และ 54.20
ตามลำดับ

วิธีแก้ปัญหาอุปสรรค

ตาราง 35 ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียนได้เสนอแนะวิธีแก้ปัญหา
อุปสรรคในการดำเนินบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนา
การศึกษา โรงเรียนควรกระทำ

ลำดับที่	วิธีแก้ไข	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
1	ให้มีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของ ชุมชน	488	95.49
2	เพิ่มงบประมาณในด้านการศึกษาให้มากขึ้น	419	81.99
3	ขอความร่วมมือกับกรมการสถาปนาตำบลเพื่อ จัดให้มีวาระการประชุมทางด้านการศึกษา	324	63.40
4	จัดกลุ่มเยาวชนโดยอาศัยโรงเรียนเป็นสื่อในการ ติดต่องานต่าง ๆ	321	62.81
5	รณรงค์ในเรื่องการศึกษาร่วมกับกรมการศึกษา นอกโรงเรียน	239	46.77
6	ให้โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยตรง	232	45.46

ตาราง 35 (ต่อ)

ลำดับที่	วิธีแก้ไข	จำนวนผู้เสนอแนะ N = 511	ร้อยละ
7	เพิ่มบุคลากรพิเศษในเรื่องการศึกษานอกโรงเรียน	225	44.03
8	เน้นการประชาสัมพันธ์ โดยให้นักเรียนเป็นสื่อกลางและวิธีการอื่น ๆ	200	39.13
9	วัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษามีให้พร้อมก่อนลงมือปฏิบัติการ	197	38.55

จากตาราง 35 วิธีแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานบทบาทงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้านการพัฒนาการศึกษา ทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ต่างเสนอแนะว่า ให้มีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของชุมชน โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 95.49 เพิ่มงบประมาณในด้านการศึกษาให้มากขึ้น โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 81.99 ขอความร่วมมือกับกรรมการสภาตำบล เพื่อจัดให้มีวาระการประชุมทางด้านการศึกษา โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 63.40 และจัดกลุ่มเยาวชนโดยอาศัยโรงเรียนเป็นสื่อในการติดต่องานต่าง ๆ โดยมีผู้ระบุถึงร้อยละ 62.81 ส่วนข้อเสนอแนะอื่น ๆ รองลงมาได้แก่ การรณรงค์ในเรื่องการศึกษาร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน ให้โรงเรียนประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง และเพิ่มบุคลากรพิเศษในเรื่องการศึกษานอกโรงเรียน และข้อเสนอแนะที่มีผู้เสนอแนะไม่มากนัก ได้แก่ เน้นการประชาสัมพันธ์ โดยให้นักเรียนเป็นสื่อกลางและวิธีการอื่น ๆ และวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับการศึกษามีให้พร้อมก่อนลงมือปฏิบัติการ

สรุปผลการค้นคว้า อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ในทัศนะของบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้บริหารและครู กับ ผู้ปกครองนักเรียน
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ในทัศนะของบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้บริหารและครู ฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง
3. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ตามทัศนะของ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองแต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย
4. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กับ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ตามทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน แต่ละฝ่าย และโดยรวมทุกฝ่าย
5. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาและแนวคิดในการแก้ปัญหาอุปสรรค ในทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 642 คน คิดเป็นร้อยละ 87.82 ของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามทัศนคติการดำเนินงาน บทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา แบ่งออกเป็น 8 ด้าน คือ

ด้านการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน	จำนวน 5 ข้อ
ด้านการพัฒนาอนามัย	จำนวน 5 ข้อ
การพัฒนาด้านเกษตรกรรม	จำนวน 5 ข้อ
การพัฒนาด้านความสวยงามของชุมชน	จำนวน 5 ข้อ
การพัฒนาค่านันทนาการ	จำนวน 5 ข้อ
การพัฒนาด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม	จำนวน 5 ข้อ
การพัฒนาด้านหน้าที่พลเมือง	จำนวน 9 ข้อ
การพัฒนาด้านการศึกษา	จำนวน 11 ข้อ

แบบสอบถามผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามทุกฝ่าย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติการดำเนินงานบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้ง 8 ด้าน จำนวน 50 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค เป็นคำถามแบบปลายเปิด

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการทางสถิติ และคำนวณค่าต่าง ๆ ดังนี้

1. หาข้อมูลเกี่ยวกับโรงเรียน และผู้ตอบ จำแนกตามตัวแปร คือ ผู้บริหาร โรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน
2. หากสถิติพื้นฐานเป็นรายชื่อและรายบุคคล และค่าร้อยละของจำนวนผู้ตอบ แบบสอบถาม
3. หากเฉลี่ย และความแปรปรวน ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ รายคำ โดยส่วนรวม แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเปรียบเทียบกับคะแนนความเก่งของ เบสต์ (Best. 1964 : 189) ที่กำหนดไว้ เพื่อศึกษาทัศนคติตอบคำถามที่พัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
4. ใช้ t-test เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของมหายาวในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในแต่ละคำ และโดยรวมทุกคำ ในทัศนะของบุคคล 2 ฝ่าย คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครู ฝ่ายหนึ่ง กับ ผู้ปกครองนักเรียนอีกฝ่ายหนึ่ง ดังนี้
 - 4.1 มหายาวของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนมีประสบการณ์ แตกต่างกัน
 - 4.2 มหายาวของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้บริหารโรงเรียนที่เคยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน กับ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่ผู้บริหารไม่เคยผ่านการศึกษาดูงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน
5. หากค่าร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค รวมทั้งแนวคิด ในการแก้ปัญหาเหล่านั้น ในทัศนะของ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองนักเรียน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลมหายาวพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลได้ดังนี้

1. ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับ ฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน มีทัศนะต่อการดำเนินงานในการร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวม ทั้ง 8 ด้านแล้ว ทั้งสองฝ่ายเห็นว่า อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้วพบว่า ฝ่ายผู้บริหารและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน อาจมีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนมีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนในด้าน การพัฒนาความสวยงามของชุมชน และการพัฒนาด้านหน้าที่พลเมือง อยู่ในเกณฑ์น้อยหรือค่อนข้างน้อย และมีความเห็นตรงกันอีกด้วยว่า ในการพัฒนาชุมชนด้านอนามัย ด้านเกษตรกรรม ด้านนันทนาการ ด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรม และด้านการพัฒนาการศึกษา นั้น โรงเรียนแสดงบทบาทในด้านเหล่านี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ส่วนการแสดงบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนในด้านอาชีพและเงินรายได้ประชาชานั้น ฝ่ายผู้บริหารและครู มีความเห็นว่า อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย แต่ผู้ปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนได้แสดงบทบาทด้านนี้อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2. เปรียบเทียบบทบาทในการร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉลี่ยรวมทั้ง 8 ด้าน และในแต่ละด้าน ตามทัศนะของบุคคลสองฝ่าย คือ ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนและครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน ผลปรากฏว่า ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยฝ่ายผู้ปกครองนักเรียนเห็นว่า ได้ดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนมากกว่าที่ฝ่ายผู้บริหารและครู

3. เปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพมาก กับ โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพน้อย ตามทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ปรากฏว่า ทั้งสามฝ่ายเห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีลักษณะแตกต่างก็ดังกล่าว ดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเห็นว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมาก ดำเนินงานในด้านนี้ได้มากกว่า ผู้บริหารโรงเรียนและผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นตรงกันว่า การดำเนินงานบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพมาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มี

ประสพการณ์น้อย มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนครู มีความเห็นว่าการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเห็นว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก ดำเนินบทบาทพัฒนาชุมชนได้มากกว่า

4. เปรียบเทียบบทบาทพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษาดูงาน กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูงาน ตามทัศนะของ ผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน ปรากฏว่า เมื่อพิจารณาโดยเฉลี่ยรวมทุกด้านแล้ว ทั้งสามฝ่ายเห็นว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารโรงเรียน ครู และผู้ปกครองนักเรียน เห็นว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ผ่านการศึกษาดูงาน สามารถดำเนินงานพัฒนาชุมชนได้มากกว่า และเมื่อแยกพิจารณาทัศนะของแต่ละฝ่ายแล้ว ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนและครู มีความเห็นตรงกันว่า การดำเนินงานในบทบาทพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษาดูงาน กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูงาน มีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้ปกครองนักเรียน มีความเห็นว่าการดำเนินงานบทบาทพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษาดูงาน กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษาดูงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเห็นว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษาดูงาน ดำเนินบทบาทพัฒนาชุมชนได้มากกว่า

5. สำหรับปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดร้อยเอ็ด ตามที่กลุ่มตัวอย่างเสนอไว้ นั้น เมื่อได้พิจารณาหัวข้อเสนอในแต่ละด้านรวมสรุปลงมาแล้ว ปรากฏว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความเห็นว่า ปัญหาส่วนใหญ่ของโรงเรียนเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการขาดบุคลากรในการดำเนินงาน ขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ขาดวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน ขาดเวลาในการปฏิบัติงาน

นอกโรงเรียน ส่วนปัญหาที่รองลงมา ได้แก่ การที่ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ การขาดความร่วมมือกันระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ การขาดความร่วมมือของประชาชน การขาดอาคารสถานที่ และการขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งก็เป็นปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง รอง ๆ ลงมา

ส่วนครู มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหา การดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับมาก ได้แก่ การขาดบุคลากรในการดำเนินงาน การขาดวัสดุอุปกรณ์ การขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน และการขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ส่วนปัญหาคำอื่น รอง ๆ ลงมา ได้แก่ การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ การขาดความร่วมมือของประชาชนและการขาดอาคารสถานที่ ซึ่งเป็นปัญหาในระดับปานกลางพอ ๆ กัน

สำหรับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ มีความเห็นเกี่ยวกับปัญหาคำอื่น การดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาค่อนข้างแตกต่างไปจากความเห็นของฝ่ายผู้บริหารและฝ่ายครู กล่าวคือ ผู้ปกครองนักเรียนมีความเห็นว่า โรงเรียนมีปัญหาอุปสรรคในระดับมากในเรื่องต่อไปนี้คือ ชุมชนขาดผู้นำที่มีความสามารถ โรงเรียนขาดบุคลากรในการดำเนินงาน การขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดความร่วมมือของประชาชน และขาดวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน ส่วนปัญหาคำอื่น ๆ ที่เห็นรองลงมา ได้แก่ การขาดงบประมาณที่จะมาสนับสนุน การขาดเวลาในการปฏิบัติงานนอกโรงเรียน การขาดอาคารสถานที่ การขาดความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ ผู้ปกครองให้ความเห็นอยู่ในลำดับความสำคัญพอ ๆ กัน คืออยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่ฝ่ายครูและผู้บริหารเห็นว่า เป็นปัญหาในระดับสูง

6. ส่วนข้อเสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัศึกษานั้น เมื่อได้พิจารณาข้อเสนอของทุกฝ่ายในด้านรวมสรุปลงมาแล้ว ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะวิธีแก้ไขปัญหาอุปสรรคไว้ดังต่อไปนี้ คือ

ปัญหาบ้านบุคลาการ กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะไว้ว่า ในการแสวงหาบุคคลที่จะมาร่วมงานพัฒนาชุมชนนั้น ไม่ว่าจะเป็นบุคลาการในโรงเรียน หรือบุคลาการนอกโรงเรียน ควรเป็นบุคลาการที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้ความรู้ในด้านต่าง ๆ แก่บุคคลทั่วไปได้ และถ้าหากโรงเรียนขาดแคลนครู ก็เสนอแนะให้เชิญวิทยากรจากภายนอกโรงเรียน มาให้ความช่วยเหลือ

ด้านงบประมาณและอุปกรณ์ต่าง ๆ กลุ่มตัวอย่างได้เสนอแนะไว้ว่า โรงเรียนควรจัดเตรียมอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้พร้อมอยู่เสมอ และเมื่ออุปกรณ์ใดขาดไป ก็ควรจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ซึ่งหากไม่เพียงพอควรจะจัดหา โดยขอความช่วยเหลือจากชุมชน หน่วยงานรัฐวิสาหกิจและเอกชน เช่น ตามบริษัท ร้านค้า ธนาคาร เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้เสนอแนะเพิ่มเติมว่า โรงเรียนควรจัดสรรเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้ เป็นค่าพาหนะ ค่าเบี้ยเลี้ยง แก่บุคลาการที่ออกปฏิบัติงานด้วย

ด้านเวลา เนื่องจากเวลามีจำกัด เพราะครูต้องทำหน้าที่ด้านการสอนเต็มที่อยู่แล้วเป็นส่วนใหญ่ กลุ่มตัวอย่างจึงเสนอแนะให้ใช้เวลาในวันหยุด หรือในวันธรรมดากายหลังเลิกเรียนแล้ว เพื่อสนับสนุนงานพัฒนาชุมชน และควรมีตารางที่แน่นอนเพื่อให้บุคลาการได้เตรียมตัวและเตรียมพร้อมอยู่เสมอ

ส่วนการจัดโครงการนั้น กลุ่มตัวอย่างเสนอให้โรงเรียนและหน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียน รวมทั้งประชาชนในชุมชน หรือพัฒนากร ควรจะได้จัดโครงการต่าง ๆ ร่วมกัน เพื่อฝึกอบรม เช่น จัดโครงการกลุ่มสนใจ กลุ่มเยาวชนนอกโรงเรียน เป็นต้น ซึ่งในการจัดโครงการร่วมกันนี้ จะต้องขอความร่วมมือไป สภาตำบล สุขาภิบาล หรือเทศบาล และต้องประชาสัมพันธ์ ประสานงานเหล่านี้ให้เข้ากันด้วย จึงจะทำให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์ร่วมกัน

ส่วนการที่โรงเรียนจะช่วยเหลือชุมชนโดยการให้บริการนั้น โรงเรียนควรจะกระทำโดยพิจารณาตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนมีอยู่ เช่น การบริการอาคารสถานที่ในการจัดงาน การบริการเครื่องมือทางการเกษตร การบริการเครื่องมือทางโรงฝึกงาน

ต่าง ๆ หรือการบริการทางการแนะแนวอาชีพแก่เยาวชน เป็นต้น ก็ควรจัดให้ได้เท่าที่ กำลังพอจะทำให้ได้ ยิ่งกว่านั้นยังเสนอแนะให้โรงเรียนจัดการนิเทศร่วมกันระหว่างบุคลากร ในโรงเรียน และบุคลากรจากหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งภาคของรัฐและเอกชน เพื่อจะได้ร่วมมือ กันนิเทศ และสาธิตงานด้านพัฒนาอาชีพต่าง ๆ ให้แก่ชุมชน

นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างยังได้ให้ข้อเสนอแนะย่อย ๆ ซึ่งมีความดีไม่สูงนัก ซึ่งได้แก่ การให้มีการสำรวจความต้องการทางการศึกษาของชุมชน จัดให้มีการประชุม ผู้ปกครองให้มากขึ้น รณรงค์ในเรื่องการศึกษานอกโรงเรียน เป็นต้น

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษามหาบทว่าพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา กล่าว โดยสรุปแล้ว พบว่า โรงเรียนดำเนินมหาบทพัฒนาชุมชนได้ในระดับปานกลาง และเมื่อ ศึกษาเป็นรายด้านแล้วเกือบทั้งหมดทุกด้านทำได้ในเกณฑ์ปานกลางเท่านั้น ที่เป็นเช่นนี้ น่า จะเป็นเพราะว่า เมื่อโรงเรียนมัธยมศึกษา ได้รับนโยบายให้ทำหน้าที่พัฒนาชุมชน เพิ่มขึ้นอีกหน้าที่หนึ่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2525 เป็นต้นมา โรงเรียนก็ได้เริ่มดำเนินการในเรื่องนี้ โดยพยายามศึกษาหาวิธีการต่าง ๆ เช่น ร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียนจัด กลุ่มสนใจ กลุ่มเบ็ดเสร็จ เพื่อฝึกอาชีพระยะสั้น ร่วมมือกับสมาคมผู้ปกครองและครู สมาคม ศิษย์เก่า สถาบันต่าง ๆ เช่น วัด โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ประชุมชี้แจงขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง เชิญชวนให้ผู้ปกครองร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของโรงเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในเทศกาลของท้องถิ่น จัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ จัดสนามเด็กเล่น ให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดงานต่าง ๆ เป็นต้น โดยโรงเรียนใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น บุคลากร งบประมาณ อาคาร สถานที่ ความรู้ความสามารถในด้านต่าง ๆ และเวลาเท่าที่จะอำนวยให้ พยายามติดต่อประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เท่าที่จะทำได้ เช่น ติดต่อกับศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปฎิรูปที่ดิน สำนักงานเกษตร สำนักงาน แรงรักพัฒนาชนบท เป็นต้น พยายามดึงประชาชนมาร่วมดำเนินงาน โดยการเชิญชวน

ผู้ปกครองเข้าร่วมในกิจกรรมพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ประชุมชี้แจงขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการจัดกิจกรรมของโรงเรียน พยายามให้ความรู้ด้านอาชีพ และความรู้ทั่วไป เช่น การจัดสหกรณ์ร้านค้า การให้ยืมวัสดุบางอย่างในการประกอบอาชีพ พยายามให้บริการด้านการสุขภาพ เช่น จัดกิจกรรมอาสาสมัครนักเรียนในการปรับปรุงและพัฒนาสุขภาพ และหมู่บ้าน เป็นต้น จากความพยายามดังกล่าว ประกอบกับการที่คนในชุมชนที่ค่อนข้างจะให้การยอมรับครูอาจารย์อยู่แล้ว และประชาชนมองเห็นว่า โรงเรียนทำงานด้านนี้เพื่อประโยชน์ของชุมชนเอง จึงทำให้โรงเรียนสามารถดำเนินบทบาทรวมพัฒนาชุมชนไปได้ดีพอสมควร ดังจะเห็นได้จากโรงเรียนได้ช่วยเหลือชุมชนในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ด้านอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน โรงเรียนได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดสหกรณ์ร้านค้า ซึ่งในหมู่บ้านเรียกว่า ศูนย์สหกรณ์การตลาด โรงเรียนได้เข้าไปให้คำแนะนำ การเตรียมการ การให้ยืมวัสดุอุปกรณ์บางอย่างในการประกอบอาชีพ เช่น อุปกรณ์การตอนสัตว์ ช่วยจัดตลาดนัดจำหน่ายผลผลิต ฯลฯ

ด้านอนามัย โรงเรียนได้เข้าไปช่วยเหลือในเรื่อง โครงการธนาคารยาของชุมชน โดยร่วมมือกับสาธารณสุข ให้ความรู้คำแนะนำในการวางแผนครอบครัว ยาสามัญประจำบ้าน โรคระบาด และความรู้เกี่ยวกับอาหาร การกิน น้ำดื่ม น้ำใช้ ฯลฯ

ด้านเกษตรกรรม โรงเรียนได้เข้าไปช่วยเหลือในเรื่อง การทำแปลงสาธิตปลูกข้าวพันธุ์ดี การปลูกพืชไร่อื่น ๆ เช่น ข้าวโพดหวาน สวนหมอนสาธิต จัดตั้งธนาคารควายในโรงเรียน การเพาะเห็ดฟาง เป็นต้น

ด้านความสวยงามของชุมชน โรงเรียนได้เข้าไปช่วยเหลือในเรื่อง รวักกันได้สนามเด็กเล่น การรักษาความสะอาดชุมชน การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ การปลูกต้นไม้ตามไหล่ทางในเขตชุมชน เป็นต้น

ด้านนันทนาการ โรงเรียนได้เข้าไปช่วยเหลือในเรื่อง การส่งเสริมการเล่นกีฬา ในท้องถิ่น จัดแข่งขันกีฬา ทำสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ให้ยืมอุปกรณ์กีฬา และสถานที่เล่นกีฬา จัดสถานที่แสดงการละเล่นรวมกิจกรรมท้องถิ่น ให้ใช้สถานที่ในการจัดงานต่าง ๆ เป็นต้น

ด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรม โรงเรียนได้เข้าไปช่วยเหลือ ในเรื่องกิจกรรมใน เทศกาลต่าง ๆ ของท้องถิ่น เช่น ประเพณีบุญบั้งไฟ ประเพณีแข่งเรือ ฟันฟูกันตรึงพื้นเมือง ทำประเพณีท้องถิ่น ประเพณี นิทาน และเพลงพื้นเมือง เป็นต้น

ด้านหน้าที่พลเมือง โรงเรียนได้เข้าไปช่วยเหลือในเรื่อง ให้คำแนะนำประชาชน ในการแจ้ง การเกิด การตาย การแก้ไขวันเดือนปีเกิด การทำบัตรประจำตัวประชาชน การเลือกตั้งประจำท้องถิ่น และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นต้น

ด้านการศึกษา โรงเรียนได้เข้าไปช่วยเหลือ ในเรื่อง รณรงค์การไม่รื้อหนังสือ ร่วมกับกรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดกลุ่มสนใจทางการศึกษาให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมาย ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน เช่น กฎหมายที่ดิน จัดนิทรรศการทางวิชาการ จัดศูนย์หนังสือสู่ ครัวเรือน เป็นต้น

แต่ในขณะเดียวกัน โรงเรียนก็ประสบปัญหาอุปสรรคหลายประการ ที่ทำให้ โรงเรียนไม่อาจทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ได้ เช่น โรงเรียนประสบกับปัญหาในเรื่องการขาด บุคลากรที่มีความรู้เฉพาะในบางเรื่องที่จะต้องนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชน ปัญหาที่ครูต้อง ทำหน้าที่สอนเต็มที่อยู่แล้ว ทำให้ไม่มีเวลาออกไปทำหน้าที่พัฒนาชุมชนได้มากนัก บัณฑิตใน เรื่องงบประมาณโรงเรียนได้รับงบประมาณเฉพาะที่จะใช้ในการจัดการเรียนการสอน เท่านั้น กรมสามัญศึกษาไม่ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาชุมชน ดังนั้นจึงเป็นการยาก ที่จะดำเนินบทบาทด้านนี้ให้ได้ดี ปัญหาอื่น ๆ นอกจากนั้น ยังมีอีกมาก เช่น การขาดความ ร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ขาดอาคารสถานที่ ขาดคนขาดผู้นำที่มีความสามารถและการ ขาดการประชาสัมพันธ์ ซึ่งปัญหาทั้งหมดนี้จะเห็นได้จากผลการวิจัยข้อสุดท้ายของฉบับ เดียวกันนี้ ที่พบว่า ปัญหาสูงสุดของการดำเนินบทบาทของโรงเรียน ได้แก่ ปัญหาที่ เกิดขึ้นเนื่องจาก การขาดบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างระบุอยู่ใน ระดับสูง ถึงร้อยละ 73.66, 66.79 และ 65.03 ตามลำดับ นอกจากนี้ ปัญหาคนใน ชนบทยากจน ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ และมีการศึกษาน้อย ก็ทำให้การพัฒนาดำเนินไปได้ ไม่รวดเร็วเท่าที่ควร ปัญหาครูไม่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะในงานบางด้าน เช่น อาชีพ

เกษตรสมัยใหม่ การนำเครื่องเรือน จากวัสดุที่มีอยู่ในท้องถิ่น ปัญหาที่ไม่ได้รับความร่วมมือจากชุมชน เพราะความยากจน ปัญหาการไม่รู้ความต้องการทางการศึกษาของชุมชน จึงทำให้โรงเรียนไม่สามารถจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนได้ เป็นต้น

จากผลการศึกษาเรื่องนี้ ทำให้มองเห็นว่า โรงเรียนได้พยายามที่จะดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนอยู่เป็นอันมาก แต่เต็มไปด้วยอุปสรรคต่าง ๆ จึงทำให้การปฏิบัติงานด้านนี้ อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง

2. จากผลการเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาตามทัศนะของฝ่ายผู้บริหาร และครู กับฝ่ายผู้ปกครองนักเรียน พบว่า ทั้งสองฝ่ายมีความเห็นว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยฝ่ายผู้ปกครองเห็นว่า โรงเรียนดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้มากกว่า การที่เป็นเช่นนั้นจะเนื่องมาจากผู้บริหารและครูเป็นผู้ดำเนินบทบาท แม้ว่าจะได้ใช้ความพยายามอย่างเต็มที่จนสามารถดำเนินบทบาทไปได้มากพอควร ดังกล่าวแล้วในข้อ 1 แต่ในขณะที่เดียวกันก็ประสบกับปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างมาก ทั้งในเรื่อง บุคลากร งบประมาณ เครื่องมือ เครื่องใช้ อาคารสถานที่ ซึ่งทุกคนในโรงเรียนตระหนักดี จึงทำให้มองเห็นว่า การดำเนินบทบาทของโรงเรียนเป็นไปได้ไม่ไต่มากนัก เช่น โรงเรียนประสบปัญหาในการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชน มากกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งได้แก่ ปัญหา ครูขาดความรู้ความสามารถเฉพาะอย่างที่จะต้องใช้ในการแต่ละอาชีพเพราะครูไม่ได้ศึกษาอบรมและไม่เคยทำอาชีพต่างๆ เหล่านั้นมาโดยตรง ขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่จะนำมางาอาชีพ การพัฒนาถ้าจะพัฒนาขึ้นจริง ๆ จะต้องใช้งบประมาณสูง มีที่ดิน อาคารสถานที่ อุปกรณ์ต่าง ๆ เพียงพอ เช่น อาชีพ การเลี้ยงไก่ จะต้องมีการเรือน ที่ดิน อาหารไก่ ถ้าเลี้ยงจำนวนมากต้องรู้วิธีผสมอาหารเอง ยารักษาโรค งบประมาณมากพอสมควร และความเอาใจใส่เป็นอย่างดี จึงจะทำให้โรงเรียน ดำเนินงานด้านนี้ได้โดยตลอดรอดฝั่ง แต่โรงเรียนมีเพียงอาคารสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ งบประมาณเฉพาะการเรียนการสอนเท่านั้น ย่อมไม่สามารถ

ที่จะดำเนินงานใหญ่ได้ อาชีพการเลี้ยงโคกระบือ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าจะทำให้ได้อย่าง
สมบูรณ์แบบ จะต้องมียาสำหรับเลี้ยงสัตว์ แปลงปลูกหญ้า โรงเรือน คอกสัตว์ ยา
รักษาโรค เครื่องตัดหญ้า และที่เก็บหญ้าแห้ง การที่จะทำได้เช่นนี้จะคงใช้งบประมาณ
สูงมาก และอาศัยความรู้ความชำนาญ การเอาใจใส่เป็นพิเศษอีกด้วย ซึ่งโรงเรียน
ไม่อยู่ในฐานะจะทำเช่นนี้ได้ ส่วนปัญหาในการดำเนินบทบาทด้านอื่น ๆ ก็ยังมีอีกมาก
เช่น คำนวณรายโรงเรียน มีเพียงยาสามัญประจำบ้านไว้ใช้สำหรับปฐมพยาบาล ครู
พยาบาลไม่มีสิทธิที่จะรักษาคนไข้ จึงทำได้เพียงให้คำแนะนำต่าง ๆ เท่านั้น ด้านนันทนาการ
โรงเรียนมีอุปกรณ์การเล่นกีฬาจำกัด ครูที่มีความรู้ด้านนี้ ส่วนมากจะเข้ารับการอบรม
บุคลากรของวิทยาลัยครู ในวันเสาร์ อาทิตย์ และในช่วงปิดภาคฤดูร้อน ทำให้ขาดแคลน
ครูดำเนินบทบาทด้านนี้ ด้านศีลธรรมและวัฒนธรรม วัฒนธรรมตะวันตกเข้ามามีบทบาทต่อ
สังคมไทยมากขึ้น ผู้ปกครองละเลยต่อการอบรมลูกหลานของตนเองมากยิ่งขึ้น โดยมอบ
ภาระนี้ให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนโดยตรง ด้านการศึกษาโรงเรียนไม่อาจทราบได้ว่า
ชุมชนมีความต้องการด้านใดมาก โรงเรียนควรจะเน้นการศึกษาอาชีพหรือการศึกษา
วิชาการ นอกจากโรงเรียนได้ประสบกับปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียนมากมายแล้ว
โรงเรียนยังประสบปัญหาที่เกิดขึ้น นอกโรงเรียนอีก เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาความ
ไม่รู้หนังสือ ปัญหาการติดต่อสื่อสาร ปัญหาการคมนาคมไม่สะดวก และชุมชนขาดแคลน
สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่โรงเรียน
เผชิญอยู่ในบุคลากรในโรงเรียน ซึ่งได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครู เป็นฝ่ายที่ทราบดี
และก็ทราบว่า การดำเนินบทบาทของโรงเรียนยังทำไม่ได้เต็มที่นัก เนื่องจากปัญหา
อุปสรรคมากมายดังกล่าว จึงทำให้ผู้บริหารโรงเรียนและครูเห็นว่า โรงเรียนยังดำเนิน
บทบาทด้านนี้ไปไม่ได้มากเท่าที่ควร

ส่วนการที่ผู้ปกครองนักเรียนกลับเป็นฝ่ายเห็นว่า โรงเรียนดำเนินบทบาทร่วม
พัฒนาชุมชนได้มากกว่า ทั้งนี้คงจะเป็นเพราะว่า จากผลงานร่วมพัฒนาชุมชนด้านต่าง ๆ
ที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1 โรงเรียนก็ได้แสดงบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้มากพอใช้ทีเดียว

ซึ่งแต่เดิมมาโรงเรียนไม่เคยมีบทบาทร่วมพัฒนาเช่นนี้มาก่อน เมื่อโรงเรียนเริ่มแสดงบทบาทและทำได้ขนาดนี้ ทำให้ชาวบ้านที่ค่อนข้างยากจนและขาดแคลนเป็นอย่างมากอยู่แล้ว มีความพึงพอใจ และมองเห็นว่า โรงเรียนได้ทำหน้าที่อยู่ในเกณฑ์ที่ตนพอใจทีเดียว แม้จะไม่ถึงกับพอใจที่สุด นอกจากนี้เหตุผลอีกอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนมีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้มากกว่านั้น อาจเป็นเพราะผู้ปกครองไม่ค่อยได้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่โรงเรียนกำลังเผชิญอยู่มากนัก เช่น ปัญหาในด้าน บุคลากรงบประมาณ ความสามารถเฉพาะด้านอาชีพของครู ตลอดจนปัญหาการติดต่อสื่อสาร ฯลฯ จึงทำให้ผู้ปกครองมองเห็นไปว่า โรงเรียนแสดงบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้มากอยู่แล้วในเรื่องนี้จะเห็นว่า ผู้ปกครองระบุปัญหาด้านต่าง ๆ ไว้ในข้อสุดท้ายของการวิจัยฉบับนี้ไว้ต่ำกว่าของฝ่ายผู้บริหารและครู เช่น ปัญหาการขาดบุคลากร ผู้บริหารระบุร้อยละ 79.91 ครูระบุร้อยละ 84.23 ส่วนผู้ปกครองระบุร้อยละ 62.65 ปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ผู้บริหารระบุร้อยละ 65.17 ครูระบุร้อยละ 71.34 และผู้ปกครองระบุร้อยละ 62.51 หรือปัญหาเวลาที่ปฏิบัติงานนอกโรงเรียน ผู้บริหารระบุร้อยละ 69.19 ครูระบุร้อยละ 77.17 ผู้ปกครองระบุร้อยละ 55.31 เป็นต้น

น่าจะเป็นเพราะเหตุผลและข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังอภิปรายมาแล้ว จึงทำให้ทั้งกลุ่มผู้บริหารและครูกับกลุ่มผู้ปกครอง มีความเห็นว่า โรงเรียนดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน

3. จากผลการเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย ในทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนพบว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีลักษณะแตกต่างกันดังกล่าวแสดงบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้ไม่แตกต่างกัน ที่เห็นเช่นนี้อาจจะเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนในจังหวัดร้อยเอ็ด ทราบว่า การบริหารงานในโรงเรียนนั้น ผู้บริหารของทุกโรงเรียนจะต้องมีการประชุมร่วมกันเป็นประจำเพื่อปรึกษาดำเนินการและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแนวทางการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ตลอดจนการพิจารณา

หาแนวทางแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโรงเรียน การประชุมร่วมกันอยู่เสมอ เช่นนี้ ทำให้ผู้บริหารมีความรู้สึกรู้ว่าได้มีการปรับปรุงและพัฒนางานต่าง ๆ ของทุกโรงเรียนไปพร้อม ๆ กันตลอดเวลา ด้วยวิธีการเช่นนี้ จึงจะทำให้ผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นว่าการปฏิบัติงานของแต่ละโรงเรียนนั้น น่าจะก้าวหน้าไปได้ด้วยดีพอ ๆ กัน คงจะไม่มีโรงเรียนใดมีงานอะไรพิเศษ หรือก้าวหน้าเหนือกว่ากันมากนัก

นอกจากนี้ การที่โรงเรียนมีการรวมตัวกันเข้าเป็นกลุ่มโรงเรียน โดยผู้บริหารเป็นกรรมการบริหารของกลุ่มนั้น นับเป็นโอกาสที่ทำให้ผู้บริหารได้ทำงานร่วมกันใกล้ชิดกันมากขึ้นไปอีก กิจกรรมของกลุ่มโรงเรียนมีการปรึกษาหารือ จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันและประเมินผลการปฏิบัติงานร่วมกัน จุดมุ่งหมายของการรวมกลุ่มโรงเรียนดังกล่าวนี้ ก็เพื่อให้โรงเรียนใดโรงเรียนหนึ่งต้องเผชิญกับปัญหาอย่างใดก็ตาม นับว่าเป็นวิธีการที่ดีที่ผู้บริหารโรงเรียนจะได้ฟังพาดำตรึงซึ่งกันและกัน และถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถให้แก่กันได้เป็นอย่างดี วิธีการเช่นนี้ย่อมจะทำให้ผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากและผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย สามารถถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ความสามารถกันได้มากทีเดียว

นอกจากนี้ วิธีการคัดเลือกบุคคลเพื่อบรรจุเป็นผู้บริหารโรงเรียนที่เปิดใหม่ในปัจจุบันก็ใช้วิธีการที่ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ได้ผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถในการบริหารโรงเรียนได้ดีกว่าแต่ก่อน กล่าวคือ มีการประกาศตำแหน่งว่างและรับสมัครผู้ที่สนใจ เมื่อได้รายชื่อผู้สมัครในขั้นต้นแล้ว จะนำรายชื่อเข้าสู่อำนาจพิจารณาในระดับกลุ่มโรงเรียน คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียนจะพิจารณาผู้ที่คุณสมบัติครบตามเกณฑ์ จะได้รับการเสนอชื่อเข้าสู่อำนาจพิจารณาคัดเลือกในระดับจังหวัด คณะกรรมการในระดับจังหวัดประกอบด้วยผู้ว่าราชการจังหวัด หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่แทนเป็นประธาน ศึกษาธิการจังหวัด ประธานกลุ่มโรงเรียนทุกกลุ่ม ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการไว้วางใจอีกส่วนหนึ่ง และผู้ประสานงานกรมสามัญศึกษารวมเป็นคณะกรรมการทำการคัดเลือก ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อมาจากระดับกลุ่มโรงเรียนไปยังกรมสามัญศึกษาเป็น

จำนวน 1 - 2 คน เพื่อให้กรมสามัญศึกษาพิจารณาคัดเลือก เพื่อแต่งตั้งเป็นผู้บริหารต่อไป และผู้ที่ได้รับการคัดเลือกไว้แล้วนี้ จะต้องเข้ารับการอบรมเตรียมผู้บริหารโรงเรียน ที่กรมจัดขึ้นเสียก่อน จึงจะได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเป็นผู้บริหารโรงเรียนอย่างเป็นทางการต่อไป ส่วนการได้มาซึ่งผู้บริหารสมัยก่อนนั้น กระทำโดยไม่วานกระบวนการ เหมือนในสมัยปัจจุบัน เช่น ไม่มีการประกาศตำแหน่งว่าง ไม่มีการกำหนดคุณสมบัติ และไม่มีการรับสมัคร ไม่มีการกรรมการกลุ่มโรงเรียนพิจารณาคุณสมบัติ ไม่มีการกรรมการ ระดับจังหวัดคัดเลือก และไม่มีการอบรมเตรียมผู้บริหารโรงเรียน มักจะเป็นความพอใจของผู้นำนางที่อยากจะให้ใคร เป็นผู้บริหาร โรงเรียนก็ได้เรื่องฝ่ายเดียว วิธีการเช่นนี้ ถ้าผู้บริหารระดับจังหวัดเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม ก็สามารถที่จะ คัดเลือกได้คนดี มาบริหารงานโรงเรียน แต่ถ้าในสมัยนี้ผู้บริหารระดับจังหวัดไม่มีความรู้ ความสามารถ และขาดคุณธรรม ก็จะทำให้มีการเลือกสรรคนไม่ดีมาทำให้ผู้บริหารที่ไม่มี ความสามารถมาบริหารงาน ซึ่งสภาพเช่นนี้เคยปรากฏอยู่เสมอ ๆ ดังที่รายนามต่อไปนี้

ด้วยวิธีการคัดเลือก การอบรมก่อนการแต่งตั้ง ประกอบกับผู้บริหาร เหล่านี้

ส่วนมากจะเป็นคนหนุ่มที่มีความกระตือรือร้น มีอุดมการณ์และมีความพร้อมในการทำงานมาก น่าจะทำให้กลุ่มผู้บริหาร เห็นว่า การบริหารงานของโรงเรียนที่มีผู้บริหารใหม่ประสบความสำเร็จ น้อย คำเนินไปด้วยดี มีผลสำเร็จลุล่วงไม่ยิ่งหย่อนกว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ ในการบริหารงานมาก่อน นอกจากนี้โรงเรียนมัธยมก็ บางครั้งก็สังกัดอยู่ในกรอบเดียวกัน ภายใต้กฎเกณฑ์ ระเบียบ แบบแผน การบริหารงานอันเดียวกัน ได้รับการสนับสนุนด้าน ต่าง ๆ จากกรมเจ้าสังกัดเท่าเทียมกัน มีโครงสร้าง การบริหารงาน และนโยบาย การปฏิบัติงานของโรงเรียนเป็นแนวเดียวกัน ปัญหาอุปสรรคในลักษณะและขนาดใกล้เคียง กันด้วย สภาพการต่าง ๆ ดังกล่าวนานี้ น่าจะเป็นอีกเหตุหนึ่งที่ทำให้ ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียน ที่มีประสบการณ์ระดับต่าง ๆ รู้สึกว่า ประสบการณ์ในการทำงานที่แตกต่างกัน ไม่มีผลทำให้ การดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนการที่ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่เรียนผ่านการศึกษ อบรมกับโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม มีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน

ไม่แตกต่างกันนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า ในปัจจุบันโอกาสในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมีมากขึ้น เช่น การเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิด การเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครู นอกจากนี้การส่งข่าวสารต่าง ๆ ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีความสะดวกมากขึ้น สื่อมวลชนในต่างต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ต่างก็ได้เสนอแนะการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ อยู่เป็นประจำ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างกว้างขวางอยู่เสมอ ยิ่งกว่านั้น กรมสามัญศึกษา ยังได้พิมพ์เอกสารต่าง ๆ ทั้งที่เป็นความรู้และแนวนโยบายในการปฏิบัติงานของโรงเรียน ส่งมาให้โรงเรียนเป็นคู่มือในการปฏิบัติงานอีกด้วย ซึ่งวิธีการเช่นนี้ ทำให้ผู้บริหารโรงเรียนมีความสะดวกในการปฏิบัติตามแนวนโยบายที่กรมวางไว้ได้มากขึ้น และทำให้โรงเรียนทุกโรงเรียนมีโอกาสทำผลงานด้านต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กรมกำหนดไว้ได้มากขึ้น การที่ผู้บริหารมีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และอาศัยการประชุมร่วมกันอยู่เสมอ เช่น การประชุมกลุ่มโรงเรียน การประชุมประจำเดือน การประชุมประจำปี ตลอดจนมีคู่มือการบริหารเป็นแนวทางการปฏิบัติงาน ทำให้ผู้บริหารเกิดการเรียนรู้ มีความเข้าใจในการบริหารงานด้านต่าง ๆ ได้สมบูรณ์มากขึ้น แม้จะไม่เคยศึกษาหรือได้รับการอบรมมาก่อนก็ตาม จากสภาพการดำเนินงานดังกล่าวนี้เอง ที่น่าจะเป็นสาเหตุทำให้ฝ่ายผู้บริหารโรงเรียน มีความเห็นว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรมกับโรงเรียนที่มีผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยผ่านการศึกษอบรม นั้น ค่าเนียบพหุบาทรวมพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

ส่วนครูที่มีทัศนคติตอบพหุบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก กับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นั้น อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มาก มักจะเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีจำนวนบุคลากรมาก การแบ่งงาน การมอบหมายงานในหน้าที่ ชัดเจน เป็นไปตามแผนผังการบริหาร ทำให้การปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนประเภทนี้ มีความคล่องตัวกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก เช่น มีครูฝ่าย

ปฏิบัติการสอนและฝ่ายสนับสนุนการสอน ซึ่งได้แก่ ครูพยาบาล ครูแนะแนว ครูบรรณารักษ์
 ครูธุรการ ครูการเงิน เป็นต้น แยกกันทำงานในส่วนของตนได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้
 โรงเรียนขนาดใหญ่ยังมีบุคลากรที่มีความชำนาญในด้านต่าง ๆ มากกว่าบุคลากรในโรงเรียน
 ขนาดเล็ก ทำให้มีการวางแผนดำเนินงาน และการประเมินผลงานที่มีประสิทธิภาพมากกว่า
 โรงเรียนขนาดใหญ่บางโรงเรียนที่ขาดบุคลากรในอาชีพเฉพาะบางด้าน ก็สามารถหาบุคลากร
 จากชุมชนมาทดแทนได้ง่าย เพราะโรงเรียนขนาดใหญ่มักจะตั้งอยู่ในเขตเมือง ซึ่งเป็น
 ชุมชนค่อนข้างพัฒนามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ตั้งอยู่ห่างไกลจากเขตเมือง อนึ่งในชุมชน
 ขนาดใหญ่ ประชาชนจะมีการศึกษาและฐานะทางเศรษฐกิจสูงกว่าประชาชนที่อยู่ในชุมชน
 ขนาดเล็ก การขอความร่วมมือในด้านต่าง ๆ เช่น กำลังงบประมาณ กำลังคน กำลัง
 ความคิด ก็สามารถทำได้ง่ายกว่าชุมชนขนาดเล็กที่อยู่ห่างไกล นอกจากนี้ โรงเรียน
 ขนาดใหญ่ มีวัสดุอุปกรณ์ มีเงินบำรุงการศึกษามากกว่าโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การ
 ปฏิบัติงานของโรงเรียนด้านนี้มีความเป็นไปได้มากกว่าอย่างแน่นอน ส่วนโรงเรียนที่มี
 ผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อย มักจะเป็นโรงเรียนขนาดเล็กและอยู่ในชุมชนขนาดเล็ก
 ห่างไกลความเจริญ โรงเรียนประเภทนี้จะมีครูเป็นจำนวนน้อย และขาดแคลนครูฝ่าย
 สนับสนุนการสอนอย่างยิ่ง ครูผู้สอนคนหนึ่ง ๆ ต้องทำหน้าที่หลาย ๆ อย่าง นอกเหนือจาก
 งานสอน เช่น ต้องทำหน้าที่เป็นครูพยาบาล ครูธุรการ ครูการเงิน ฯลฯ เพิ่มขึ้นอีก ทำให้
 ครูในโรงเรียนขนาดเล็ก แบกภาระงานในโรงเรียนมากกว่า ครูในโรงเรียนขนาดใหญ่
 จึงไม่มีเวลาออกไปปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนได้เท่าที่ควร นอกจากนี้บุคลากรของโรงเรียน
 ขนาดเล็ก ส่วนใหญ่จะเป็นบุคลากรที่เพิ่งจะเข้าทำงาน มีประสบการณ์น้อย ขาดความชำนาญ
 ทำให้การวางแผนการดำเนินงานต่าง ๆ ดำเนินไปได้ะบางไปคล่องตัวนัก ซึ่งรวมไปถึง
 การแสดงบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนด้วย ในเรื่องการพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน
 โรงเรียนก็ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ บุคลากรเฉพาะในอาชีพแต่ละอาชีพ
 วิทยากรที่โรงเรียนจะเชิญมาจากชุมชนก็หาได้ยาก เพราะเป็นชุมชนขนาดเล็กห่างไกล
 ความเจริญ นอกจากนี้ ในชุมชนขนาดเล็ก ประชาชนมีการศึกษาน้อยและมีฐานะทาง

เศรษฐกิจต่ำมาก จึงไม่อาจให้ความร่วมมือกับโรงเรียนในงานด้านต่าง ๆ ได้มากนัก
ด้วยสาเหตุและข้อเท็จจริงดังกล่าว น่าจะเป็นสาเหตุทำให้กลุ่มครู มองเห็นว่าการ
ดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน
มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

การที่กลุ่มครูมีทัศนะต่อโรงเรียนที่มีผู้บริหารที่เคยและไม่เคยผ่านการศึกษาดูแบบ
ว่า มีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกันนั้น คงจะเป็นเพราะว่า ฝ่ายครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงาน
ในโรงเรียนทราบดี เช่นเดียวกับผู้บริหารโรงเรียนว่า ในปัจจุบันนี้ การบริหารงานของ
ผู้บริหารโรงเรียนได้กระทำโดยการปรึกษาหารือร่วมกันอยู่เสมอ มีการตั้งกลุ่มโรงเรียน
เพื่อร่วมกันปรับปรุง และพัฒนางานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน มีการประชุม
ประจำเดือน ประจำปีร่วมกัน ทำให้ผู้บริหารทั้งหลายได้แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์
และแนวคิดในการแก้ไขปัญหาและในการพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นและกันอยู่ตลอดเวลา
นอกจากนี้ในเรื่องการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ก็ทำได้ง่าย เช่น การที่ศึกษาใน
มหาวิทยาลัยเปิดการเข้ารับการอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาของวิทยาลัยครู
สือมวลชนอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ วิทยุ โทรทัศน์ รวมไปถึงเอกสาร
ต่าง ๆ ที่กรมเจ้าสังกัด ส่งมาให้โรงเรียนไว้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงาน ทำให้โรงเรียน
ได้มีโอกาสได้ทำผลงานด้านต่าง ๆ ให้ได้มาตรฐานมากขึ้น และการที่ครูในโรงเรียน
ต่าง ๆ ได้ประชุมอบรม สัมมนา ร่วมในกลุ่มอยู่เสมอ ทำให้ครูเข้าใจในหลักการ การ
ปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียนดีขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานของโรงเรียน
มัศึกษามีแนวทางการปฏิบัติงานเหมือน ๆ กัน และได้มาตรฐานที่ใกล้เคียงกันมากขึ้น
ด้วยข้อเท็จจริง และเหตุผลดังกล่าวมานี้ จึงทำให้กลุ่มครู มีทัศนะต่อบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน
ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยและไม่เคยผ่านการศึกษาดูแบบไม่แตกต่างกัน
เช่นเดียวกันกับที่ได้อภิปรายมาแล้ว ในตอนที่ว่าด้วยทัศนะผู้บริหารที่ว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหาร
ที่มีการศึกษาดูแบบต่างกัน ดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน

ส่วนทัศนะของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน ไม่แตกต่างกันนั้น อาจจะเป็นเพราะว่า โรงเรียนไม่ได้ประชาสัมพันธ์บทบาทและหน้าที่ใหม่ ที่กรมมอบหมายให้ผู้ปกครองทราบเท่าที่ควร ทำให้ผู้ปกครองยังคงเข้าใจว่า โรงเรียนมีหน้าที่อบรมสั่งสอนนักเรียนเพียงอย่างเดียว ประกอบกับผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความยากจน ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีจึงมุ่งที่จะทำมาหากิน รับผิดชอบครอบครัว ทำให้ขาดความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นอีก สาเหตุหนึ่งน่าจะเป็นผลให้ทัศนะของผู้ปกครองไม่แตกต่างกันนั้น อาจเป็นเพราะว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษาน้อย ทำให้ผู้ปกครองไม่เข้าใจต่อการดำเนินการพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ถึงแม้ว่าจะมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้น โดยยอมรับความช่วยเหลือ แต่ก็ไม่สามารถที่จะเปรียบเทียบได้ว่าโรงเรียนมัธยมศึกษาโรงเรียนใดดำเนินการพัฒนาชุมชนได้มากกว่า ด้วยสาเหตุและข้อเท็จจริง ดังกล่าว จึงทำให้ผู้ปกครองทั้งสองฝ่ายมีทัศนะต่อบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาทั้งสองประเภทไม่แตกต่างกัน

ส่วนทัศนะของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีผู้บริหารที่เคยและไม่เคย ผ่านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา แตกต่างกันนั้น การที่ผลการเปรียบเทียบเป็นเช่นนี้ นับว่าเป็นข้อที่น่าสังเกต เนื่องจากว่า โดยสภาพที่แท้จริงของผู้ปกครองมักจะไม่ค่อยได้ทราบความเป็นไปในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ภายในโรงเรียน และสภาพการต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากการดำเนินงานภายในโรงเรียน อันเนื่องมาจากความขอยการศึกษา ความยากจน ดังที่ได้อภิปรายมาแล้วในตอนทีกล่าวถึงทัศนะของผู้ปกครองที่มีต่อบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์ต่างกัน แท้จริงการศึกษาระดับมัธยมศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน ที่จัดให้กับผู้บริหารตลอดจนผลของการอบรมในแต่ละครั้งนั้น ก็เป็นเรื่องที่ทราบกันดีเฉพาะในกลุ่มบุคลากรในโรงเรียนกับหน่วยงานที่จัดการอบรมเสียเป็นส่วนใหญ่ ผู้ปกครองมักไม่ค่อยทราบความเป็นไปในเรื่องนี้มากนัก เช่นเดียวกับเรื่องอื่น ๆ ในโรงเรียนที่ผู้ปกครองไม่มีเวลาสนใจ ดังนั้น

การที่กลุ่มผู้ปกครองมีความเห็นว่า โรงเรียนที่มีผู้บริหารที่มีการศึกษาอบรมแตกต่างกัน มีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนแตกต่างกัน เช่นนี้จึงมีปัญหาว่ามีเหตุผลที่แท้จริงว่าเป็นเพราะเหตุใด ซึ่งควรจะได้ทำการศึกษาให้แน่ชัดกันต่อไป หากจะกล่าวว่า เป็นผลเนื่องมาจากค่านิยมของผู้ปกครองที่มีต่อการศึกษาลำเนาเรียน ที่มีในสังคมไทย โดยเห็นว่า ผู้ที่ได้รับการศึกษาสูง จะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถมากกว่า และทำงานได้สมมากกว่า ซึ่งจะเห็นได้จาก การส่งบุตรหลานเข้าศึกษาต่อในระดับสูงให้ไ้มากที่สุด ไม่ว่าตนเองจะมีความลำบากยากเข็ญเพียงใด เหตุผลเช่นนี้ก็ไม่แน่ว่ามีที่ระนาบสนับสนุนในที่นี้ เพราะการศึกษอบรมที่กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่องนี้ มิใช่เป็นการเข้าไปศึกษาต่อในสถาบันการศึกษา เพื่อรับวุฒิบัตรที่สูงขึ้นตามที่ผู้ปกครองเข้าใจ ดังนั้นในประเด็นนี้ จึงน่าจะตั้งเป็นข้อสังเกตเพื่อหาทางพิสูจน์ถึงเหตุผลที่แท้จริง ให้แน่ชัดในโอกาสต่อไป

4. ปัญหาอุปสรรคการดำเนินงานพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา จากการสำรวจทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองพบว่า มีปัญหาเนื่องจากการขาดบุคลากร การขาดอุปกรณ์ และการขาดแคลนงบประมาณ โดยกลุ่มตัวอย่างระบุถึงปัญหาเหล่านี้ว่า อยู่ในระดับสูง การที่เป็นเช่นนี้ อาจเนื่องมาจากว่า เพื่อกรมสามัญศึกษาได้มีนโยบายให้โรงเรียนมัธยมศึกษา ทำหน้าที่ร่วมพัฒนาชุมชนอีกด้านหนึ่งตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 เป็นต้นมานั้น กรมสามัญศึกษามีได้เพิ่มจำนวนบุคลากรให้แก่โรงเรียนเพื่อสนองนโยบายร่วมพัฒนาชุมชนและนอกจากนี้ เรื่องที่เป็นปัญหาเพิ่มหนักขึ้นไปอีก ก็คือ บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญเฉพาะในท่านอาชีพต่าง ๆ ที่จะต้องใช้ในการร่วมพัฒนาชุมชนก็แทบจะไม่มีเลย ที่มีอยู่ก็มีชั่วโมงสอนมากจนไม่สามารถกระทำกิจกรรมท่านอื่นได้ เมื่อโรงเรียนต้องการให้แสดงบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนจึงทำได้น้อย นอกจากนั้น การติดอยู่ชำนาญการจากชุมชน ก็ทำได้เฉพาะเป็นบางโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตเมืองเท่านั้น การติดอยู่ประสานงานกับหน่วยงานอื่นก็มักจะมีปัญหา เพราะหน่วยงานเหล่านั้น ยังไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของโรงเรียน มักจะเห็นว่าเป็นการทำงานซ้ำซ้อนกับงานที่ตนเองกระทำอยู่ จึงทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือเท่าที่ควร ถึงเรื่องนี้ผู้บริหารในระดับสูงเช่น ระดับกรม ระดับกระทรวง

ควรจะได้ประสานงานและแนบยาให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายทำงานประสานร่วมมือกันให้มากขึ้น ในโอกาสต่อ ๆ ไป สำหรับในเรื่องงบประมาณโรงเรียนได้รับงบประมาณสองทางคือ งบประมาณจากกรมเจ้าสังกัด กับงบประมาณที่เรียกเก็บจากนักเรียนเรียกว่า เงินบำรุง การศึกษา งบประมาณทั้งสองประเภทนี้ ตามระเบียบกำหนดให้ใช้เพื่อการเรียนการสอน ตามปกติในโรงเรียนเท่านั้นไม่สามารถนำไปใช้ในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้เลย เช่น จะนำเงินบำรุงการศึกษาเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะให้แก่ครูที่ปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน นอกโรงเรียนไม่ได้ สำหรับในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ก็เช่นเดียวกัน โรงเรียนมีงบประมาณเพื่อ การนี้เป็นจำนวนจำกัดจึงไม่มีเงินที่จะซื้อวัสดุอุปกรณ์เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้ คง จะพอใช้ได้ เฉพาะวัสดุอุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอน อนึ่งการนำวัสดุอุปกรณ์ของ โรงเรียนมาใช้ในการพัฒนาชุมชนเมื่อเกิดความสิ้นเปลืองและเสียหาย โรงเรียนยังต้อง รับการระงับในการซ่อมแซมและบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์เหล่านั้น ซึ่งนับว่าเป็นปัญหาแก่โรงเรียน อยู่แล้ว ส่วนปัญหาคูมีเวลาไม่เพียงพอ นั้น ก็คงจะเนื่องมาจากครูมีภาระเกี่ยวกับการเรียน การสอน และการปฏิบัติหน้าที่ ด้านอื่น ๆ ในโรงเรียนมากอยู่แล้ว สภาพปัญหาเช่นนี้เป็น เรื่องที่ปรากฏอยู่ตลอดเวลา ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยของ เรื่อง เจริญชัย ที่ได้ ทำการศึกษาค้นคว้า เรื่อง บทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา กับการพัฒนาประเทศไทย ซึ่งได้ผลออกมาว่า มีผู้ไม่เห็นด้วยที่จะให้โรงเรียนมัธยมศึกษาจัดกิจกรรมช่วยพัฒนาชุมชน เนื่องจากเห็นว่างานนี้เป็นภาระสำหรับโรงเรียนมากเกินไป (เรื่อง เจริญชัย 2527 :

79)

การที่โรงเรียนต้องรับการหน้าที่ร่วมพัฒนาชุมชนเพิ่มขึ้นโดยไม่ได้รับความช่วยเหลือ ในด้านทรัพยากรต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเช่นนั้น ทำให้การปฏิบัติหน้าที่โดยตรงภายในโรงเรียน ซึ่งมีปัญหามากอยู่แล้ว ค่อยๆ คุกคามลงไปอีกในเรื่องนี้ เห็นว่าหน้าที่กระทรวงศึกษาธิการจะได้ พิจารณากำหนดขอบเขตงานร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนให้ชัดเจนว่า จะให้ทำในขอบเขต เท่าใด และควรพิจารณาเพิ่มคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ให้เหมาะสมกับงานที่มอบหมายเพิ่มขึ้นด้วย ก็จะทำให้ผู้ดำเนินงาน ซึ่งได้แก่บุคลากรในโรงเรียนสามารถดำเนินงานทั้งในและนอก โรงเรียนได้ผลดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรหาวิธีการเสนอผู้บริหารระดับกรม กระทรวง ทั้งสี่กระทรวงที่จะต้องร่วมกันทำหน้าที่พัฒนาชุมชนให้ เน้นย้ำให้ผู้ปฏิบัติงานของแต่ละ กระทรวงได้เห็นความสำคัญและดำเนินการติดต่อกับประสานงาน กับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาให้มากขึ้น เพื่อจะก่อให้เกิดการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนบรรลุผลสำเร็จได้มากและเร็วขึ้น

2. โรงเรียนมัธยมศึกษา ควรทำความเข้าใจกับกรมเจ้าสังกัดกำหนดขอบเขต บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนให้แน่นอน เพื่อความสะดวกในการดำเนินการตามนโยบายของโรงเรียนในการวางแผน การจัดทำโครงการ และการประเมินผล ได้ชัดเจนแน่นอนขึ้น

3. กรมสามัญศึกษา ควรจัดสรรอัตราค่าจ้างครู ที่มีวุฒิในสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เช่น ช่างตัดเย็บเสื้อผ้า ช่างเชื่อม ช่างไฟฟ้า ฯลฯ ให้เพียงพอที่จะทำหน้าที่สอนและ พัฒนาชุมชน และส่งเสริมครูประจำการให้ได้แสวงหาความรู้เพิ่มเติม ในอาชีพต่าง ๆ อยู่เสมอ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ปรากฏผลว่า โรงเรียนยังประสบปัญหาอุปสรรค ด้านพัฒนาชุมชนอยู่มาก จึงควรที่กรมสามัญศึกษาจะจัดการอบรม สัมมนา ผู้บริหารและครู เพื่อสร้างความเข้าใจในหลักการ วิธีการและแนวทางในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ให้บ่อยขึ้น ตลอดจนนำเอาข้อคิดเห็นต่าง ๆ ที่ได้จากการสัมมนาไปวางแผนและปรับปรุงงานพัฒนาให้รัดกุมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

5. ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า บุคลากรในโรงเรียนตระหนักดีว่า โรงเรียนดำเนิน บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้ไม่ดีเท่าที่ควร แต่ชุมชนก็มีความพอใจที่โรงเรียนได้มีส่วนร่วมพัฒนา ชุมชนให้ก้าวหน้า เพื่อเป็นแนวทางให้การดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนได้ผลดียิ่งขึ้น นานี้ที่ โรงเรียนจะได้ดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้ ทั้งในด้านการรับมาชมและคุณภาพให้ได้มากขึ้น เช่น

5.1 ควรมีการประชุม ชี้แจงเกี่ยวกับบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน และสร้างความ เข้าใจกับบุคลากรทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

5.2 ขอเชิญผู้นำชุมชน มาร่วมประชุมวางจุดมุ่งหมาย วิธีการดำเนินงาน พัฒนา ตลอดจนขอความร่วมมือ

5.3 ศึกษาสภาพทั่วไปและความต้องการของชุมชนเพื่อนำมาประกอบพิจารณา โครงการดำเนินงานร่วมกัน

5.4 ควรมีการประเมินผล หลังจากที่ได้ดำเนินบทบาทไปแล้ว เป็นระยะ ๆ เพื่อแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้น

6. จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองแต่ละฝ่าย มองเห็น ปัญหาอุปสรรคไปคนละทาง ควรที่โรงเรียนจะได้ติดต่อประสานงานระหว่างผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองให้บ่อยขึ้น เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับรู้สภาพปัญหาและอุปสรรคได้ถูกต้องตรงกันและ เพื่อจะได้ร่วมกันหาวิธีแก้ไขปัญหาลักษณะต่าง ๆ เหล่านั้น ได้ตรงกับสาเหตุที่แท้จริงได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ศึกษาวิจัยต่อไป

นอกเหนือจากการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่ปรากฏออกมาในฉบับนี้แล้ว ผู้วิจัยยังมีข้อบกพร่องและประเด็นสืบเนื่องที่นำรู้จักหลายอย่าง ที่ควรทำการแก้ไขและศึกษาวิจัยต่อไปอีก ดังต่อไปนี้

1. การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้วิธีสังเกตแบบสอบถามเพียงอย่างเดียว ข้อมูลที่รวบรวม ได้อาจมีความคลาดเคลื่อน เพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงถูกต้องยิ่งขึ้น ควรให้มีการศึกษาด้วยการ สังเกต และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครองเพิ่มเติม

2. ควรทำการศึกษาวิเคราะห์ ถึงปัญหาต่าง ๆ ให้ละเอียด ลึกซึ้ง โดยเฉพาะ ปัญหาที่สำคัญต่าง ๆ ดังนี้

2.1 บุคลากร ควรศึกษาวิเคราะห์ ถึงจำนวนบุคลากรที่มีอยู่และที่ควรจะมี อย่างพอเพียงในการที่จะช่วยพัฒนาชุมชน รวมไปถึงความรู้ ความสามารถของบุคลากรที่มีอยู่ และที่ควรจะมี เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาชุมชนให้เกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมายได้อย่างเต็มที่

2.2 เวลา ควรศึกษาวิเคราะห์ถึงระยะเวลา และช่วงวันเวลาที่เหมาะสม ในการดำเนินงานพัฒนาชุมชน ,

2.3 งบประมาณ ควรศึกษาวิเคราะห์ถึงจำนวนเงินที่จำเป็นต้องใช้และ แหล่งที่มาของเงิน ที่จะนำมาช่วยในการพัฒนาชุมชน

3. ควรทำการศึกษาวิจัยถึง บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา แต่ละด้านให้กว้างขวางและลึกซึ้งลงไปอีก

4. ควรศึกษาวิจัย ทิศนะของกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น ศึกษานักเกษตรตำบล ฯลฯ ที่มีบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เพื่อเป็นแนวทางแก้ปัญหาในเรื่อง การประสานงานต่อไป

บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียน เป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นในการที่จะ พัฒนารักษาและพัฒนาทรัพยากรต่าง ๆ ในชุมชน และเพื่อความมุ่งหมายพื้นฐานอันสำคัญ ของการศึกษาแผนใหม่ ฉะนั้นจึงเป็นความจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องเร่งดำเนินการในเรื่อง นี้ให้ได้ผลอย่างจริงจัง ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดร้อยเอ็ด ในอันที่จะได้นำผลการศึกษาไปใช้ในการแก้ไขปัญหา อุปสรรคและปรับปรุงพัฒนาสมรรถภาพในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ให้ก้าวหน้าและประสบผลสำเร็จมากยิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- เฉลิม แซ่ม้อย งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการในภาคใต้ ปรินิพนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2519, 95 หน้า อัดสำเนา
- โชคชัย ไกรนรา พรรคนะของครูตอบหาทการบริหารงานของผูบริหารโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช ปรินิพนธ์
กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2524, 87 หน้า อัดสำเนา
- ดาวเรือง รัตนิน งานบริหารการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ ปรินิพนธ์ กศ.ม.มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2518,
89 หน้า อัดสำเนา
- ทองศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ กิจกรรมและปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียนชุมชน ใน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2519, 100 หน้า อัดสำเนา
- ทวี ทันโตภาส บทบาทของโรงเรียนชุมชนในประเทศไทยต่อการพัฒนาชุมชน
ปรินิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2521, 118 หน้า
อัดสำเนา
- ธีระยุทธ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา เอกสารการสละบุคลากรวิชาการศึกษา กับชีวิตและชุมชน
(20203) โรงพิมพ์คุรุสภา 2523, 294 หน้า
- บุญศรี แก้วคำศรี และมนตรี ขอรัตน์ การพัฒนาชุมชนและวิชาที่เกี่ยวข้อง จุฬจักร
การพิมพ์ 2525, 196 หน้า
- ประสิทธิ์ เทียมเคช การบริการของวิทยาลัยครู ปรินิพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ 2521, 60 หน้า อัดสำเนา
- ปราโมทย์ หัตถนาสุวรรณ รักเมืองไทยเทียวเมืองไทย สำนักพิมพ์สยาม 2523, 538
หน้า

- พนัส หันนาคินทร์ การมัธยมศึกษา โรงพิมพ์พิเศษ 2524, 282 หน้า
- พัฒนาชุมชน กรมการ การพัฒนาชุมชน โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น 2523, 230 หน้า
- ภิญโญ สาร หลักการบริหารการศึกษา วัฒนาพานิช 2516, 695 หน้า
- มานพ กาละดี การสำรวจความต้องการจำเป็นทางการศึกษาของชุมชนทั่วประเทศไทย
เอกสารวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา 2526, 387 หน้า อักสำเนา
- เรือง เจริญชัย โรงเรียนมัธยมศึกษากับการพัฒนาชนบท บทบาทที่มีความสำคัญต่อ
ความมั่นคงของชาติ เอกสารวิจัยสวนบุคคลวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2526 -
2527 104 หน้า อักสำเนา
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ หลักการวิจัยทางการศึกษา ทวีกิจการพิมพ์
2524, 287 หน้า
- วรรณ ทองดี การศึกษาเปรียบเทียบถึงปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของบุคลากร
ในโรงเรียน มพช. รุ่นที่ 1 รุ่นที่ 2 รุ่นที่ 3 เกี่ยวกับการใช้โรงเรียนเพื่อพัฒนา
ชุมชน ปริญญาพนธ์สังคมศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2524,
140 หน้า อักสำเนา
- วรวิทย์ วศิณสรการ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการมัธยมศึกษา นิตรสยาม 2520,
322 หน้า
- สามัญศึกษา กรม, กองการมัธยมศึกษา แนวปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนา
ชนบท ม.ป.ป. 50 หน้า
- _____ เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2521 ศุภสภา 2521, 34
หน้า
- _____ กองการมัธยมศึกษา แนวปฏิบัติในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดใหม่
จงเจริญการพิมพ์ 2522, 506 หน้า
- สุพิชญา ชีระกุล การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เอกสารประกอบ
การเรียน ชนิษฐ์การพิมพ์ 2522, 189 หน้า

สุรัส ศิลปอนันต์ "งานบริหารครูใหญ่" นิตรกร ปีที่ 15 ฉบับที่ 17 15 กันยายน

2516

สนอง สุวรรณวงศ์ บทบาทและความต้องการของชุมชน ปริญญาโท ศึกษาศาสตร์ กศ.ม.

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2519, 110 หน้า อัดสำเนา

สมบัติ อุปถัมภ์ หลักการมัธยมศึกษาของสหรัฐอเมริกาพร้อมทั้งภาคผนวกการมัธยมศึกษา

ไทย โรงพิมพ์เจริญกิจ 2523, 137 หน้า

สมศักดิ์ ศรีมาโนชน การมัธยมศึกษา โอเคียเนโตร์ 2524, 280 หน้า

องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เที่ยวเมืองไทยภาคอีสาน วิกตอรี

การพิมพ์ 2523, 98 หน้า

Best, John W. Research in Education : 2nd.ed. New Jersey, Prentice Hall Inc., 1970. 399 p.

Hakanen, Lauri John "An Investigation of School Community Communication in Vermillion South Dakota, District 5" Dissertation Abstracts International. 35:6004-A, March, 1975

Krejcie, Robert V. and Daryle W. Morgan. "Determinating Sample Size for Research Activities," Journal of Educational and Psychological Measurement, 30:607-610, 1970

Montes, Mary. "School-Community Relation: A View from the Barrio," Dissertation Abstracts International. 35:7790-A June, 1975.

O'Connell, James Joseph. "A School and Its Communities : An Effect toward Effective Communication," Dissertation Abstracts International. 38 : 579-A, August, 1977.

Schottenfeld, Lorriane. "The Buckley Amendment and School-Community Relations," Dissertation Abstracts International. 37:1343-A, September, 1976.

Sorbello, Anthony Frank. "Perceptions of Actual and Ideal Roles in School-Community Relations for Parents of Elementary School-Children in Selected School Districts," Dissertation Abstracts International. 39:598-A, August, 1978.

Stoops, Emery and James R. Marks. Elementary School Supervision, Allyn and Bacon, Inc., 1965. 369 pp.

Tupas, Isabelo, and Bernardino, Vitaliano. Philippine Rural Problems and the Community School, Manila, Jose C. Velo 1955, 370 pp.

ภาคผนวก

แบบสอบถาม

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติค่อนข้างมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย
โรงเรียนได้ปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ในแต่ละปีการศึกษาที่ผ่านมาเพียงใด <u>การพัฒนาด้านอาชีพและเพิ่มพูนรายได้ประชาชน</u> 1. โรงเรียนส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียนทำงานอดิเรกเพื่อประหยัดรายจ่าย การใช้เวลาว่างให้เกิดรายได้ เช่นการทำสวนครัว การถนอมอาหาร 2. โรงเรียนแนะนำและส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การทอเสื่อ การทอผ้าไหม 3. โรงเรียนให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการต่อรองราคาสินค้าในฐานะผู้บริโภค เพื่อให้พ่อค้าเขาเปรียบกันไป					

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติตาม	ปฏิบัติตาม หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติตามกลาง	ปฏิบัติตามบ่อยครั้ง	ปฏิบัติตามบ่อยครั้งมากหรือไม่เคยปฏิบัติตามเลย
4. โรงเรียนจัดอบรมเพื่อพัฒนาอาชีพใหม่ ๆ ให้แก่นักเรียนและคนทั่วไป					
5. โรงเรียนจัดตั้งกลุ่มอาชีพ หรือสหกรณ์เพื่อนักเรียนหรือประชาชน					

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้
 ของโรงเรียนมีอะไรบ้าง (โปรดระบุ)

.....

.....

จะมีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร

.....

.....

บทบาทรวมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ปฏิบัติน้อยครั้งมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนาคนอานามัย</u> 6. โรงเรียนให้คำแนะนำและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการวางแผนครอบครัว 7. โรงเรียนให้คำแนะนำความรู้เกี่ยวกับการสุขภาพ 8. โรงเรียนให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งบริการสุขภาพ อานามัยแก่นักเรียนและคนทั่วไป 9. โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาหารการกิน น้ำดื่ม น้ำใช้ ให้ถูกสุขลักษณะให้กับนักเรียน และคนทั่วไป 10. โรงเรียนเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้ยา สามัญประจำบ้าน โรคติดต่อ โรคระบาด พร้อมทั้งการป้องกันให้นักเรียนและคนทั่วไป					

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้

ของโรงเรียนมีอะไรบ้าง (โปรดระบุ)

.....

จะมีวิธีแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร (โปรดระบุ)

.....

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ปฏิบัติตนอยู่ครั้งมากหรือไม่โดยปฏิบัติงาน
<u>การพัฒนาค่านิยม</u> 11. โรงเรียนเผยแพร่ความรู้ในด้านการปลูกพืชหลักที่สำคัญเช่น ข้าว ข้าวโพด ถั่วลิสงให้แก่ นักเรียนและคนทั่วไป 12. โรงเรียนให้คำแนะนำและความรู้ในการใช้ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก ปุ๋ยเคมี ให้แก่นักเรียนและคนทั่วไป 13. โรงเรียนให้คำแนะนำหาวิธีการใหม่ ๆ ทางเกษตรมาใช้ในการประกอบอาชีพแก่นักเรียนและคนทั่วไป 14. โรงเรียนให้คำแนะนำ การส่งเสริมในการประกอบอาชีพทางการเกษตรใหม่ ๆ เช่น การใช้น้ำเพื่อการเกษตรโดยประหยัด การใช้ยาปราบศัตรูพืช ให้แก่นักเรียนและคนทั่วไป					

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ปฏิบัติน้อยครั้งมากหรือไม่เคยปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนาตามเกษตรกรรม (ต่อ)</u> 15. โรงเรียนให้ความร่วมมือกับเกษตรกรตำบล อำเภอ จังหวัด ในการจัดนิทรรศการเกษตรกรรม					

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้

ของโรงเรียนมีอะไรบ้าง (โปรดระบุ)

.....

.....

จะมีวิธีการแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร (โปรดระบุ)

.....

.....

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา

	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ปฏิบัติโดยครั้งคราวหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนาความสวยงามของชุมชน</u>					
16. โรงเรียนได้รณรงค์เรื่องความสะอาดของชุมชน					
17. โรงเรียนจัดตกแต่งอาคารสถานที่และบริเวณ โรงเรียนให้เป็นระเบียบสวยงามเป็นตัวอย่าง แก่ชุมชน					
18. โรงเรียนนำคณะครู นักเรียน ไปร่วมกับชุมชน ในการรักษาความสะอาด และปรับปรุงชุมชน					
19. โรงเรียนจัดเรือนเพาะชำ มีพันธุ์ไม้ดอก ไม้ประดับให้เป็นตัวอย่างแก่ชุมชน					
20. โรงเรียนให้การสนับสนุนในกิจการอาสาพัฒนา ชนบทของคณะครู นักเรียน กลุ่มเยาวชนทั้งใน และนอกโรงเรียนตลอดจนความร่วมมือกระทำ สิ่งเป็นสาธารณะประโยชน์ของท้องถิ่น					

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้

ของโรงเรียน มีอะไรบ้าง (โปรดระบุ)

.....

จะมีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร

.....

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ปฏิบัติค่อนข้างมากหรือไม่เคยปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนาค่านันทนาการ</u> 21. โรงเรียนแนะนำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญและความจำเป็นของนันทนาการต่อชีวิตมนุษย์ 22. โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามัคคีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เช่น การกีฬา การละเล่นพื้นเมือง การปรับปรุงสนามกีฬา สนามเด็กเล่น เพื่อให้คนทั่วไปได้พักผ่อนหย่อนใจ 23. โรงเรียนร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ๆ เช่น กรมการศึกษานอกโรงเรียน จัดฉายภาพยนตร์ กิจกรรมกีฬา เพื่อการบันเทิง 24. โรงเรียนสนับสนุนให้ครู นักเรียนจัดสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ในโรงเรียน					

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติบ่อยครั้งมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย
25. โรงเรียนจัดให้มีทัศนศึกษาร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน					

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้ของ

โรงเรียนนี้คืออะไรบ้าง (โปรดระบุ)

จะมีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร (โปรดระบุ)

<u>การพัฒนาศิลปวัฒนธรรมและวินัยธรรม</u>					
26. โรงเรียนได้การอบรมคนทั่วไปและเยาวชนให้เห็นคุณค่าในศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น					
27. โรงเรียนช่วยเผยแพร่ความรู้การให้ความร่วมมือในการบำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมแก่นักเรียนและคนทั่วไป					

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ปฏิบัติไม่เคยหรือบางครั้งหรือไม่เคยปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนาด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรม (ต่อ)</u> 28. โรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น 29. โรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่ช่วยปลูกฝังให้เยาวชน เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรม 30. ครู อาจารย์ ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีและ เป็นผู้นำในการต่อต้านอบายมุข					

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้
ของโรงเรียนมีอะไรบ้าง (โปรดระบุ)

-
-

จะมีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร (โปรดระบุ)

-
-

บทบาทรวมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติตนอยู่ครั้ง	ปฏิบัติตนอยู่ครั้งมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนากำหนดหน้าทูลเมือง</u> 31. โรงเรียนได้ส่งเสริมวิธีการสอนและความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนให้มีลักษณะปลูกฝังให้มีเสรีภาพและความมั่นใจให้แก่ นักเรียน 32. ครูส่วนใหญ่ในโรงเรียนมีพฤติกรรมการสอนที่มุ่งให้นักเรียนคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น 33. โรงเรียนจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังประชาธิปไตย เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน หัวหน้าชั้น การให้ทำงานเป็นกลุ่ม 34. โรงเรียนเชิญผู้มีความรู้มาบรรยาย เพื่อส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ให้แก่ นักเรียนและคนทั่วไป 35. โรงเรียนได้สอนให้นักเรียนรู้จักการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีสังคม เช่น การตรงต่อเวลา การเสียสละ เพื่อส่วนรวม การประชุมพิจารณาปัญหาต่าง ๆ ร่วมกัน					

บทบาทรวมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติตาม หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติตามกลาง	ปฏิบัติตามน้อยครั้ง	ปฏิบัติตามน้อยครั้งมากหรือไม่ได้ปฏิบัติตามเลย
<u>การพัฒนาค่าน้ำที่พลเมือง (ต่อ)</u> 36. โรงเรียนจัดกิจกรรมในการเสริมสร้างความสามัคคีและความรับผิดชอบในการทำงานร่วมกันให้นักเรียน และคนทั่วไป 37. โรงเรียนเผยแพร่เอกสารหรือสื่อมวลชนอื่นให้ประชาชนรู้จักสิทธิและหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตย เช่นการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 38. โรงเรียนให้คำแนะนำแก่ประชาชนในการแจ้งการเกิด การตาย การแก้วันเดือนปีเกิดของนักเรียนรวมทั้งปัญหาในการทำบัตรประจำตัวประชาชน					

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติน้อยครั้ง	ปฏิบัติตนอยู่ครั้งมากหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนาพื้นที่พลเมือง (ต่อ)</u> 39. โรงเรียนจัดกิจกรรมให้เกิดความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ให้แก่นักเรียน					

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้
ของโรงเรียนมีอะไรบ้าง (โปรดระบุ)

-
-

จะมีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร (โปรดระบุ)

-
-

<u>การพัฒนาการเรียนการสอน</u>					
40. โรงเรียนสำรวจความต้องการในด้านการศึกษาหา ความรู้ของประชาชนในท้องถิ่น					
41. โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเข้าใจหลักสูตร วิธีสอน การอบรมนักเรียน					

บทบาทร่วมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือปฏิบัติมาก	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติจนเคยครั้งมาหรือไม่ได้ปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนาด้านการศึกษา (ต่อ)</u>					
42. โรงเรียนเผยแพร่เอกสารทางวิชาการเพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน					
43. โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายที่จำเป็น เช่น กฎหมายที่ดิน					
44. โรงเรียนเปิดโอกาสให้คนทั่วไปไปใช้ห้องสมุดของโรงเรียนเป็นแหล่งศึกษาหาความรู้					
45. โรงเรียนร่วมมือกับหน่วยราชการอื่น ๆ ให้การศึกษาแก่ผู้ใหญ่และเยาวชนให้รู้หนังสือ					
46. โรงเรียนส่งเสริมให้ประชาชนจัดกลุ่มสนใจเพื่อขอให้กรมการศึกษานอกโรงเรียนจัดผู้รู้มาให้การอบรม					
47. โรงเรียนปรับปรุงหลักสูตร โครงการสอน เนื้อหาวิชาที่เรียนในโรงเรียน ให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และความต้องการของชุมชน					

บทบาทรวมในการพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา	ปฏิบัติทุกครั้ง หรือเกือบทุกครั้ง	ปฏิบัติบ่อย หรือค่อนข้างบ่อย	ปฏิบัติปานกลาง	ปฏิบัติบ่อยครั้ง	ปฏิบัติค่อนข้างมากหรือไม่เคยปฏิบัติเลย
<u>การพัฒนาสถานการศึกษา (ต่อ)</u> 48. โรงเรียนจัดนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ใน ด้านต่าง ๆ แก่เยาวชนประชาชนทั่วไป 49. โรงเรียนให้ความรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยใน ชีวิตประจำวัน แก่นักเรียนประชาชนในท้องถิ่น 50. โรงเรียนส่งครูในโรงเรียนไปเข้ารับการอบรม เพื่อพัฒนาทางความรู้วิชาการและเทคนิคการสอน ใหม่ ๆ					

ท่านคิดว่าปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านนี้
ของโรงเรียนมีอะไรบ้าง (โปรดระบุ)

-
-

จะมีวิธีแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร (โปรดระบุ)

-
-

บทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา
ในจังหวัดร้อยเอ็ด

บทคัดย่อ

ของ

มานิจ จันโทวิ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
กุมภาพันธ์ 2528

การศึกษาครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาบทบาทของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในการร่วมพัฒนาชุมชน ในทัศนะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ตลอดจนศึกษาถึงปัญหา และอุปสรรคในการดำเนินบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน พร้อมทั้งข้อเสนอแนะในการแก้ไข ปัญหา อุปสรรคของโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดร้อยเอ็ด

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวข้องกับบทบาทร่วมพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยแยกศึกษาในรายละเอียดของบทบาทร่วมพัฒนาชุมชน ในแต่ละด้าน รวมแปดด้านคือ การพัฒนาอาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน การพัฒนา ด้าน อุตสาหกรรม การพัฒนา ด้านเกษตรกรรม การพัฒนา ด้านความสวยงามของชุมชน การพัฒนา ด้าน นันทนาการ การพัฒนา ด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรม การพัฒนา ด้านหน้าที่พลเมือง และการ พัฒนา ด้านการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ ผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 28 คน ครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา 285 คน และผู้ปกครอง 329 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่า สถิติพื้นฐาน และทดสอบความแตกต่างใช้ t -test แบบ Independence

ผลการศึกษาครั้งนี้ ผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง เห็นว่า โรงเรียนดำเนินบทบาท ร่วมพัฒนาชุมชนได้ในระดับปานกลาง และเมื่อศึกษาเป็นรายด้านพบว่า ด้านอนามัย ด้าน เกษตรกรรม ด้านนันทนาการ ด้านศิลปกรรมและวัฒนธรรม และด้านการศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง มีความเห็นตรงกันว่า โรงเรียนแสดงบทบาทร่วมพัฒนาในระดับ ปานกลาง ส่วนด้านความสวยงามของชุมชนและด้านหน้าที่พลเมืองทั้งผู้บริหาร ครู และ ผู้ปกครอง มีความเห็นว่า โรงเรียนแสดงบทบาทในระดับน้อย หรือค่อนข้างน้อย ด้าน อาชีพและเพิ่มรายได้ประชาชน ผู้บริหาร และครูมีทัศนะว่า โรงเรียนแสดงบทบาทร่วม พัฒนาด้านนี้อยู่ในระดับน้อยหรือค่อนข้างน้อย แต่ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนแสดงบทบาท ในระดับปานกลาง

เมื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนาชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาในทัศนะของ ผู้บริหาร และครูฝ่ายหนึ่ง กับผู้ปกครองอีกฝ่ายหนึ่ง ปรากฏว่า ทั้งสองฝ่ายมีความเห็น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อเปรียบเทียบบทบาทร่วมพัฒนา ชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์มากกับโรงเรียนมัธยมศึกษา

ที่มีผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยในทักษะของผู้บริหาร ครู และผู้ปกครอง ปรากฏว่า แตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับผลการเปรียบเทียบบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของ
โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีผู้บริหารที่เคยผ่านการศึกษอบรมกับโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ไม่เคย
ผ่านการศึกษอบรม ก็ปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
เช่นเดียวกัน

นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังพบว่า ผู้บริหารและครู มีความเห็นว่า ปัญหาในการ
ดำเนินบทบาทรวมพัฒนาชุมชนของโรงเรียน ที่มีอยู่ในระดับสูง ได้แก่ ปัญหาในด้านการขาด
บุคลากร การขาดวัสดุอุปกรณ์ การขาดเวลาในการปฏิบัติงานและการขาดงบประมาณ
ส่วนผู้ปกครองกลับเห็นว่า ปัญหาที่มีอยู่ในระดับสูงได้แก่ปัญหาที่เกิดขึ้นเนื่องจาก การขาด
บุคลากร การขาดแคลนงบประมาณ การขาดการประชาสัมพันธ์ การขาดเวลาในการ
ปฏิบัติงานนอกโรงเรียน และการขาดวัสดุอุปกรณ์

THE PARTICIPATING ROLE IN COMMUNITY DEVELOPMENT
OF ROIST SECONDARY SCHOOLS

AN ABSTRACT

BY

MANIT CHANTORI

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University

February 1985

The purposes of this study were to investigate the roles of the Roi Et Secondary schools in community development participation as perceived by school administrators, teachers and parents, and to find out the problems accrued during the missions as well as the solutions of the problems.

The tools used for data collection were a set of questionnaires concerning eight aspects of the roles: Career and Income promotion, Sanitation, Agriculture, Community beautification, Recreation, Moral and Culture, Civic responsibility and Education development. The samples consisted of 28 school administrators, 285 secondary school teachers and 329 parents. Means, Percentage and t-distribution were applied in order to analyze-the data.

The finding were as follow:-

The school administrators, teachers and parents perceived that the schools had performed the community development participation role in moderate level, especially in Sanitary, Agriculture, Recreation, Moral and Culture and Education roles, but the Community beautification and the Civic Responsibility were rather high, while the Career and Income promotion were rather low.

Comparing the opinions of the difference group of the samples, the significantly difference at .01 levels were found among the school administrators and the teachers with the parents, between the more and less administrative experience, and the school administrators with and without the community development knowledge and training.

The school administrators and the teachers found the personnel material insufficiency and time and financial limitation were serious problems while the parents found the personnel, time and material insufficiency, budget limitation and public relations were the most serious problems.